

אוניברסיטת בן-גוריון
המחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה
תשע"ג (2012-13)
סמסטר סתיו (א')

תוכן עניינים

4.....	תואר ראשון.....
5.....	אוכל ודברים אחרים: סוציולוגיה של צריכה ותרבות חומרית.....
14.....	אמוציות וזהות בארגונים.....
19.....	אספקטים חברתיים ותרבותיים בחקר האמנות.....
26.....	אנתרופולוגיה של שארות ומשפחה.....
33.....	אתנוגראפיות של מצרים.....
38.....	אתרי זכרון וטקסי זכרון במרחב הישראלי.....
50.....	בין מבנה נפשי למבנה חברתי.....
91.....	בירוקרטיה ותרבות.....
55.....	הבלקאנים דרך אתנוגרפיה.....
62.....	החיים בנגב.....
76.....	החברה הישראלית.....
81.....	חברה ומשפחה ביפן.....
86.....	"טיבט" בעיניים אנתרופולוגיות.....
Error! Bookmark not defined.	כתיבה אקדמית- בירוקרטיה ותרבות תשע"ג סמסטר א'.....
91.....	כתיבה מדעית בסוציולוגיה-אנתרופולוגיה / אנתרופולוגיה של היצירתיות.....
102.....	כתיבה מדעית – זיכרון ומלחמה.....
107.....	מבוא לאנתרופולוגיה.....
123.....	מבוא לסוציולוגיה של הכלכלה.....
130.....	מבוא שיטות מחקר איכותניות.....
140.....	סוגיות יסוד בסוציולוגיה היסטורית.....
145.....	סטטיסטיקה א'.....
148.....	סטטיסטיקה ב'.....

אוניברסיטת בן-גוריון
המחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה
תשע"ג (2012-13)
סמסטר סתיו (א')

222.....	סגנונות אתנוגרפיים.....
231.....	סיני זה כאן: תיאוריה ופרקטיקה של האנתרופולוגיה והסוציולוגיה של התיירות.....
150.....	פני העוני: היבטים סוציולוגיים ואנתרופולוגיים בחקר העוני.....
107.....	צורות חדשות של ייצוג עובדים והפשרה בין הון ועבודה.....
159.....	רוסיה בישראל: אנשים, תרבות ואידיאולוגיה.....
176.....	רעיונות נודדים: חקר הידע ושינוי תרבותי.....
252.....	שיטות מחקר באנתרופולוגיה.....
183.....	תוכנות סטטיסטיות.....
185.....	תיאוריות אנתרופולוגיות מתקדמות.....
188.....	תעשיית המין: שחקנים, אופנים וגבולות.....
192.....	תואר שני.....
193.....	הכלכלה החדשה בארגונים הישנים: השיח הניהולי-עסקי וביטוי בארגונים ופרופסיות.....
206.....	מבט אנתרופולוגי על ארגונים.....
216.....	מדע, טכנולוגיה וחברה.....
222.....	פרקטיקום בסוציולוגיה ארגונית.....
252.....	תיאוריות ארגוניות.....
275.....	תיאוריות של חברה ותרבות.....
285.....	תואר שלישי.....
286.....	סדנת דוקטורנטים.....

אוניברסיטת בן-גוריון
המחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה
תשע"ג (2012-13)
סמסטר סתיו (א')
תואר ראשון

אוניברסיטת בן-גוריון
המחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה
תשע"ג (2012-13)
סמסטר סתיו ('א')
תואר ראשון

{ 4 }

תואר ראשון

אוכל ודברים אחרים: סוציולוגיה של צריכה ותרבות חומרית

(קורס בחירה [4 נק"ז], תשע"ג סמסטרים א' ו-ב')

מרצה : רפי גרוסגליק

rafig@bgu.ac.il

ימי ד' 10-12

שעת קבלה : ימי ד' 9-10

תיאור הקורס:

צריכה ותרבות חומרית הינם מימדים משמעותיים בעיצובם של יחסים חברתיים בזמננו. הסיבות לכך קשורות בתהליכי הגלובליזציה, בתמורות הנרחבות שהתחוללו באופנים בהם מוצרי תרבות מיוצרים, משווקים ונצרכים, ובהתרחבותה של תרבות הצריכה. הקורס המוצע מבקש להתמקד בסוגיות של צריכה ותרבות מפרספקטיבה סוציולוגית. בחלקו הפרונטאלי של הקורס ייעשה שימוש בתחום האוכל כדוגמא לאופן בו ניתן לנתח היבטים של גלובליזציה ולוקאליזציה, זהות, מעמד ועוד. מטרתו של הקורס הוא לעורר בסטודנטים - בעזרת השימוש בדוגמאות מתחום הסוציולוגיה של האוכל - 'תיאבון אינטלקטואלי' לעיסוק בסוגיות של תרבות חומרית. הסטודנטים יוזמנו להציג נושאים וסוגיות משלהם בתחומי הצריכה והתרבות השונים ויבצעו עבודת חקר, אשר מטרתה היא הרחבת הידע בסוגיות תיאורטיות העוסקות בקפיטליזם המאוחר, בגלובליזציה של התרבות ובתרבות הפוסט-מודרנית בישראל ובעולם.

דרישות הקורס:

נוכחות:

נוכחות, קריאת מאמרי החובה והשתתפות בדיונים בכיתה – 10% מציון הקורס.

אוניברסיטת בן-גוריון
המחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה
תשע"ג (2012-13)
סמסטר סתיו (א')
תואר ראשון

{ 6 }

כתיבת סקירת קריאה – סמסטר א'
הגשת סקירת חומר קריאה (ד"ח קריאה) על שני פריטי קריאה (מאמר אקדמי, ספר אקדמי, פרק מספר. ניתן להשתמש מרשימת קריאת הרשות בסילבוס ו/או ממאגרי המידע האקדמיים). דו"ח הקריאה יכלול תיאור נושא המאמר, שאלת המחקר האמפירית/תיאורטית עימה התמודד המאמר, טענות ומסקנות וכן תרומה תיאורטית שעשוי המאמר לשמש את הסטודנט בעבודתו המסכמת. הגשת הדו"ח – סוף החופשה שבין סמסטר א' ל-ב' (עד 3 עמודים, לא כולל הרשימה הביבליוגרפית) - 20% מציון הקורס.
הצגת נושא המחקר ודו"ח קריאה – הצגה פרונטאלית של על פריט אחד (מהסילבוס או ממאגרי המידע האקדמיים) המתקשר מבחינה אמפירית או תיאורטית לנושא העבודה המסכמת של כל סטודנט/ית/ צוות של שני סטודנטים. בחירת הפריט ונושא העבודה יקבע באישור המרצה בתום סמסטר א'. הפרזנטציה תתבצע במהלך סמסטר ב' – 10% מציון הקורס.

עבודה מסכמת -

העבודה תכלול אבסטרקט, מבוא תיאורטי, תיאור אמפירי של הנושא הנבחר, ניתוח, סיכום, ביבליוגרפיה. העבודה תכלול 5 פריטים ביבליוגרפיים אקדמיים לפחות (היקף העבודה 8-10 עמודים לכל היותר [לא כולל שער, אבסטרקט ורשימה ביבליוגרפית]) - 60% מציון הקורס.

תאריך הגשת העבודה המסכמת – סוף סמסטר ב'.

אפשר להגיש רפרטים ועבודות בצוותים של שניים- כפי שסיכום במהלך סמסטר א' עם המרצה.

אוניברסיטת בן-גוריון
המחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה
תשע"ג (2012-13)
סמסטר סתיו ('א')
תואר ראשון

{ 7 }

תוכנית הקורס

24/10/2012 שבוע 1: הקדמה - היבטים היסטוריים ובני זמננו של צריכה: צריכת מזון

קריאת חובה:

מרקס, קרל. 1867. (העמודים על פי ההוצאה החדשה משנת 2011) *הקפיטאל*, כרך ראשון: פרשה ראשונה: סחורה וממון פרק ראשון, הסחורה, סעיפים 1 ו- 2 (עמ' 29-38) סעיף 3 (עמ' 39-40); סעיף 4 האופי הפטישיסטי של הסחורות (עמ' 58-69). הוצאת הקיבוץ המאוחד – קו אדום.

31/10/2012 שבוע 2: יסודות תיאורטים בסוציולוגיה של התרבות החומרית

קריאת חובה:

Kopytoff, Igor. 1986. "The Cultural Biography of Things: Commoditization as Process." Pp. 64-94 in *The Social Life of Things: Commodities in Cultural Perspective*, edited by A. Appadurai. New York: Cambridge UP.

שכטר, רלי. 2000. "מחקרים של צריכה: מה זה ולמה?". ג'מעה, כרך 6, עמ. 117-126

אוניברסיטת בן-גוריון
המחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה
תשע"ג (2012-13)
סמסטר סתיו ('א')
תואר ראשון

{ 8 }

7/11/2012 שבוע 3 : יסודות תיאורטיים – המחשה : גישות ומושגים בסוציולוגיה של

האוכל

קריאת חובה :

קליינברג, אביעד. 2005. "מן האוכל יצא מאכל" עמ' 7-16 בתוך אביעד קליינברג
(עורך), בטן מלאה מבט אחר על אוכל וחברה. ירושלים: כתר הוצאה לאור

קריאת רשות:

Caplan, Pat. 1997. Approaches to the study of food, health and identity. In:
Food, Health and Identity. pp. 1-14. NY: Routledge.

14/11/2012 שבוע 4 : גישות ומושגים – גלובליזציה ותרבות חומרית

(המחשה- גלובליזציה של האוכל: היבטים היסטוריים ועכשוויים)

קריאת חובה :

Cook, Ian and Philip Crang. 1996. The World on a Plate: Culinary Culture,
Displacement and Geographical Knowledges. *Journal of Material Culture* 1
(2): 131-153.

רם, אורי. 2003. "ה – M הגדולה: מקדונלד'ס והאמריקניזציה של המולדת". תיאוריה
וביקורת 23: 179-212.

אוניברסיטת בן-גוריון
המחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה
תשע"ג (2012-13)
סמסטר סתיו (א')
תואר ראשון

{ 9 }

21/11/2012 שבוע 5: חפצים וזהות - המצאתה מחדש של המקומיות

קריאת חובה:

Fantasia, Rick. 1995. Fast Food in France. *Theory and Society* 24(2): 201-243

קריאת רשות:

Benjamin Barber. 2010. Jihad vs. Mcworld In Ritzer, G. (Ed.) *McDonaldization - The Reader, 3rd edition*. Pp 281-289. Thousand Oaks, CA: Pine Forge Press.

28/11/2012 שבוע 6: מקדונלדיזציה

קריאת חובה:

Ritzer, George . 2010. "An Introduction to McDonaldization_In Ritzer, G. (Ed.) *McDonaldization - The Reader, 3rd edition* (pp. 3-26). CA: Pine Forge Press.

קריאת רשות:

Ritzer, George. 1998. Globalization, McDonaldization and Americanization. In: *The McDonaldization Thesis*. pp. 81-94. Thousand Oaks, CA: Pine Forge Press.

אוניברסיטת בן-גוריון
המחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה
תשע"ג (2012-13)
סמסטר סתיו ('א')
תואר ראשון

{ 10 }

5/12/2012 שבוע 7 - חפצים וזהויות: מעמד

קריאת חובה :

Bourdieu, Pierre. 1984. *Distinction: A Social Critique of the Judgment of Taste*. Pp.169-200 Cambridge, Massachusetts: Harvard University Press..

קריאת רשות:

Roseberry, William. 1996. The Rise of Yuppie Coffees and the Reimagination of Class in the United States. *American Anthropologist* 98 (4): 762-775.

Kaplan, Dana (Forthcoming) "Feeding New Middle-Class Omnivores: The Simple Taste and Food Distinctions in Israeli Weddings". *Food, Culture and Society*.

12/12/2012 שבוע 8 - חפצים וזהויות: זהות לאומית

קריאת חובה :

Hirsch , Dafna. (2011), "Hummus is best when it is fresh and made by Arabs": The gourmetization of hummus in Israel and the return of the repressed Arab. *American Ethnologist*, 38: 617–630.

אוניברסיטת בן-גוריון
המחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה
תשע"ג (2012-13)
סמסטר סתיו ('א')
תואר ראשון

{ 11 }

Zubaida, Sami. 1994. "National, Communal and Global Dimensions in Middle Eastern Food Cultures." Pp. 33-45 in Sami Zubaida and Richard Tapper (eds.), *Culinary Cultures of the Middle East*. London: Tauris.

19/12/2012 שבוע 9: חפצים וזהות - זהות אתנית

קריאת חובה:

גביעון, ליאורה. 2005. "חומס – קוסקוס – סושי – אוכל ואתניות בחברה הישראלית". עמ' 32-79 בתוך אביעד קליינברג (עורך), בטן מלאה מבט אחר על אוכל וחברה. ירושלים: כתר.

קריאת רשות:

Warde, Alan .2000. Eating Globally: Culture Flows and the Spread of Ethnic Restaurants. Pp. 299-316 in Don Kalb, et al (eds.), *The Ends of Globalization – Bringing Society Back In*. London: Bowman and Littlefield Publishers.

26/12/2012 שבוע 10 : חפצים וזהויות : מגדר

קריאת חובה

רזין, אורית. 2005. "לבן או לבניה: על מזון, נשיות ובניין אומה בימי הצנע". עמ' 155-204 בתוך אביעד קליינברג (עורך), בטן מלאה מבט אחר על אוכל וחברה. ירושלים: כתר הוצאה לאור.

אוניברסיטת בן-גוריון
המחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה
תשע"ג (2012-13)
סמסטר סתיו (א')
תואר ראשון

{ 12 }

קריאת רשות:

Gvion, L. 2011. Cooking, Food, and Masculinity: Palestinian Men in Israeli Society. *Men and Masculinities*, vol. 14, 4: pp. 408-429.

2/1/2013 שבוע 11: צרכנות "ירוקה" ו"הוגנת"

קריאת חובה:

Groslik, R. (2011) "Organic Hummus in Israel : Global and Local Ingredients and Images". *Sociological Research Online* 16(2) 3.)

קריאת רשות:

Johnston, J. (2008). The citizen-consumer hybrid: Ideological tensions and the case of whole foods market. *Theory and Society*, 37(3), 229-270.

9/1/2013 שבוע 12: אכילה "אתית"

קריאת חובה:

Lietch, Alison. 2009. "Slow Food and the Politics of Virtuous Globalization" In Inglis, D. and Gimlin, D (eds.) *The Globalization of Food*. NY: Berg

קריאת רשות:

Sassatelli, Roberta & Davolio, Federica. 2010. Consumption, Pleasure and Politics: Slow food and the Politico-aesthetic problematization of food." *Journal of Consumer Culture*, 10(2): 202-232.

אוניברסיטת בן-גוריון
המחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה
תשע"ג (2012-13)
סמסטר סתיו ('א')
תואר ראשון

{ 13 }

16/1/2013 שבוע 13 : פגישות אישיות

סמסטר ב'

סמסטר ב' יכלול הצגות חומרים שיאספו על ידי הסטודנטים (ראה לעיל סעיף 3 ב"חובות הקורס"). פירוט נושאים ורשימת מציגים תפורסם בתום חופשת סמסטר א'.

אוניברסיטת בן-גוריון
המחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה
תשע"ג (2012-13)
סמסטר סתיו ('א')
תואר ראשון

{ 14 }

אמוציות וזהות בארגונים

סמינר

פרופ' ניצה ינאי

יום שני 14:00-16:00

סמסטר א' תשע"ג

שעת קבלה: יום ב' 16:00-17:00

בנין 72 חדר 342

טל: 72033

דוא"ל: niza@bgu.ac.il

בשנות השמונים של המאה העשרים, ובעקבות עבודתה של ארלי הוכסצ'ילד (Hochschild), נפתח שדה מחקר עשיר בסוציולוגיה של הרגשות. בקורס נתמקד באופן ספציפי בתחום הארגונים במובן הצר של המושג. כלומר, מארגוני עבודה שונים ועד מוסדות שרות. במיוחד נעסוק בבחינה ביקורתית של הספרות והמחקר אשר התמסדו במהלך השנים כתחום שעוסק בייצור, ניהול, ופיקוח רגשות של עובדים, ומגויס בעיקר למטרותיה של השיטה הקפיטליסטית. ההסתכלות על ארגונים דרך הפריזמה של הבניית רגשות תורמת להבנה חדשה וחשובה של התנהלות יחסים סמויים וגלויים בין עובדים והנהלה, בין העובדים עצמם, וכן להבנת היחסים בין עולם העבודה הרגשי והבניית זהות עצמית. מטרת: פיתוח חשיבה ביקורתית על תחום לא ביקורתי.

מטלות:

יש לבוא מוכנים לכל שיעור מבחינת חומר הקריאה. בכל שיעור נדון בנושא מסוים סביב מאמר אחד.

בכל שיעור יציגו שני תלמידים מאמר אחד משני פרספקטיבות שונות כפתיחה לדיון.

אוניברסיטת בן-גוריון
המחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה
תשע"ג (2012-13)
סמסטר סתיו ('א')
תואר ראשון

{ 15 }

רפרט של 10 עמודים בסוף הסמסטר, על שאלה או נושא שדובר בו (או לא) בזמן הסמסטר.

רשימת הנושאים:

מחקרים ראשונים – גופמן ל מבוכה בארגון.
ארלי הוכסצ'ילד ויסוד התחום של אמוציות בארגונים; מושגים ושפה.
ביקורת הגישה הרציונאליסטית.
בעקבות הוכסצ'ילד – אמוציות במוסדות טיפוליים.
פרשנות תרבותית והקונטקסט הארגוני; פתוח המושג תרבות ארגונית.
מגדור רגשות בארגונים.
אמוציות ושינוי ארגוני

רשימת קריאה

Fineman, S. 1993. *Emotion in Organizations*. London: Sage Publication.
(Chapters 1 and 2).

Goffman, E. 1956. "Embarrassment and Social Organization," *American J. of Sociology*, 62 (3): 264-271.

Hochschild, A. R. 1983. *The Managed Heart*. Berkeley: University of California Press. (pp. 89-184)

Putnam, Linda and Mumby Dennis, 1993. "Organizations, Emotion and the Myth of Rationality." In. Fineman, Stephen (Ed), (1993). *Emotion in organizations.*, (pp. 36-57). Thousand Oaks,

Dougherty, D and Drumheller, K. 2006. "Sensemaking and Emotions in Organizations: Accounting for Emotions in Rational(ized) Context." *Communication Studies*, 57 (2): 215-238.

Smith, A. C. and Kleinman, S. 1989. "Managing Emotions in Medical School: Students' Contacts with the Living and the Dead." *Social Psychology Quarterly*, vol. 52: 56-69.

Yanay, N. and Shahr, G. 1998. "Professional Feelings as Emotional Labor." *Journal of Contemporary Ethnography*, vol. 27:346-373.

Kunda, G. 1992. *Engineering Culture*. Philadelphia: Temple University Press. (chapters 4 and 5).

בעברית: מהנדסים תרבות. הוצאת חרגול

Myerhoff, B. 1978. "We Fight to Keep Warm." In, *Number Our Days*. N.Y: Simone and Schuster.

Ross-Smith, Anne et a. 2007. "Women Executives: Managing Emotions at the Top." In, Patricia Lewis and Ruth Simpson, eds. *Gendering Emotions in Organizations*. New York: Palgrave, Macmillan. Pp. 35-55.

Simpson, Ruth, 2007. "Emotional Labour and Identity Work of Men in Caring Roles." In, Patricia Lewis and Ruth Simpson, eds. *Gendering Emotions in Organizations*. New York: Palgrave, Macmillan. Pp. 57-74

Weiss, Howard and Beal, Daniel, 2005. "Reflections on Affective Events Theory." In, Neal Ashkanasy, Wilfred, Zerbe and Charmine Hartel, eds., *The Effect of Affect in Organizational Settings*. New York: Elsevier. Pp. 1-21.

אספקטים חברתיים ותרבותיים בחקר האמנות

מספר קורס: 102-1-0169

בניין 90 חדר 229

ד"ר איסמאעיל נאשף.

בניין 72 חדר: 380.

שעות קבלה: יום ג' 12-13.

דוא"ל: esmail@bgu.ac.il

חקר התרבות החומרית-הבעתית בכלל והאמנות בפרט מהווה אחד מהצמתים המרתקים ביותר של המחקר האנתרופולוגי והסוציולוגי. כל יצירה אמנותית, כמעט, יש בה בו-זמנית ייחוד משלה וכלליות חברתית תרבותית. שני היבטים אלה מאפשרים את קיומה החברתי היסטורי של היצירה אבל מהווים את עיקר האתגר של חקר האמנות במדעי החברה כמו כן בהיסטוריה של האומנות. מטרת קורס זה הינה בחינת התנאים החברתיים אשר מאפשרים את תהליך היצירה האמנותית, כמו כן בחינת תנאי קיומה כיצירה ברת צריכה בהקשר חברתי תרבותי מסוים. לצד מטרות אלו, עולה השאלה של הייחודיות ותהליכי ההבניה שלה. חוקרים רבים טוענים שהייחוד הינו עניין מודרני מערבי אשר רואה באומן האינדיבידואל כעומד במרכז תהליך היצירתיות. אנו נבחן טענות אלו, לצד אחרות על הייחודיות, על ידי בדיקת המשמעויות החברתיות והתרבותיות של מושגים כמו קומפוזיציה צורה תוכן וסגנון.

על מנת למקם את הדיון התיאורטי מושגי בנושאים אלו בחומרים אמפיריים אנו נבחן יצירות מהעולם המערבי לצד יצירות ישראליות. אנו נבחן את ההיסטוריה החברתית של כינון שדות אלו אשר אפשרו את כינונם בתוך מבנים חברתיים תרבותיים לוקאליים כאשר בד בבד הם ניזונים מהשפעות בספירה הבינלאומית ומשפיעים עליה אם כי באופנים שונים.

אוניברסיטת בן-גוריון
המחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה
תשע"ג (2012-13)
סמסטר סתיו (א')
תואר ראשון

{ 20 }

דרישות הקורס:

- חובת נוכחות פעילה, 10%.
- קריאה והשתתפות בדיונים, 10%.
- הצגה ביקורתית של אומנות ועבודותיו, 30%.
- הצגת פרויקט המחקר, 10%.
- עבודה סמינריונית, 40%.

סמסטר א:

הערות:

- א. פריט המסומן * הינו מומלץ, על גבול החובה.
- ב. ספרי מקור רבים כוללים את רוב הציורים ויצירות האמנות השונות שנעסוק בהם. ההמלצה שלי היא לרכוש את:

Gombrich, E. H., 2006 [1950]. *The Story of Art*. London: Phaidon (pocket edition).

- וזאת כי הינו ספר כיס אשר הינו נוח וקל לשימוש בהרצאות ומעבר להן, בנוסף לזה שמחירו סביר יחסית.

מועד	נושא השיעור	חומר קריאה לשיעור
	הצגת הקורס	
	מהי האומנות ?	הנפלינג, א., עמ' 3-42. * גומבריך, א., עמ' 21-35.
	שני מודלים עתיקים.	ג'אנאוי, כ., עמ' 3-13; פאפאס, נ., עמ' 15-26. * אריסטו, עמ' 15-54.
	חקר האומנות: ההיסטורי לעומת העכשווי.	טנר, ג., עמ' 1-26. * פריזיוסי, ד., עמ' 13-30.

אוניברסיטת בן-גוריון
 המחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה
 תשע"ג (2012-13)
 סמסטר סתיו ('א)
 תואר ראשון

טנר, ג., עמ' 39-68. * בודלר, ש., עמ' 7-61. * קנדנסקי, ו., עמ' 21-45.	מעמד האומנות בתיאוריה הקלאסית.		
האוזר, א., עמ' 11-41. * ברש מ., עמ' 41-69.	דוגמא 1: ההתחלות.		
גלישה באתר: www.tamuseum.com/hebrew/	סיור במוזיאון תל-אביב.		
וולף, ג., עמ' 1-48. * סמית, ט., עמ' 361-381.	דוגמא 2: הייצור החברתי של האומנות.		
ליאס, ק., עמ' 329-357. * בודלר, ש., עמ' 108-130.	הערכת האומנות		
אזולאי, א., עמ' 19-70. * אדורנו ת., והורקהיימר מ., עמ' 57-99.	הביקורת: המושג והפרקטיקה.		
גלישה באתר: www.umelfahemgallery.org/galleryheb.h tml	סיור במוזיאון אבו שקרה.		
בנימין, ו., עמ' 7-70. * בק-מוריס, ס., עמ' 6-13.	סיכום ביניים: הייחודי לעומת המשועתק.		

אוניברסיטת בן-גוריון
 המחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה
 תשע"ג (2012-13)
 סמסטר סתיו (א')
 תואר ראשון

סמסטר ב:

חומר קריאה לשיעור	נושא השיעור	מועד	
בורדייה, פ., עמ' 215-266. * נאשף, א., עמ' 24-31.	יסודות מתודיים בבניית מחקר חברתי תרבותי על אומנות.		
בורדייה, פ., עמ' 1-96. * אגסי, מ., עמ' 149-174.	טעם המעמד, מעמד הטעם.		
ג'יימסון, פ., עמ' 5-74. * באבא, ה., עמ' 435-451.	פוסטמודרניזם.		
טרכטנברג, ג., עמ' 1-70. * עומר, מ., עמ' 15-35.	שדה האומנות הישראלי I.		
אזולאי א. עמ' 144-180. * שישים בשש (תקליטור).	שדה האומנות הישראלי II.		
גלישה באתר: www.imjnet.org.il/HTMLs/Home.aspx	סיור במוזיאון ישראל, ירושלים.		
	הצגת פרויקט.		
	הצגת פרויקט.		
	הצגת פרויקט.		
	הצגת פרויקט.		
	הצגת פרויקט.		
הרברט, ג., עמ' 452-464. * ג'יימסון, פ. עמ' 7-102.	סיכום: הוויזואלי בהיותו אמירה חברתית.		

רשימת קריאה:

2- הנפלינג, א., 1999. בעיית ההגדרה. אצל א., הנפלינג (עורך) *אסתטיקה: מבוא פילוסופי*. ת"א: האוניברסיטה הפתוחה.

Gombrich, E. H., 2006 [1950]. *The Story of Art*. London: Phaidon (pocket edition).

3- Janaway, C., 2001. Plato. In B. Gaut & D. M. Lopes (eds) *The Routledge Companion to Aesthetics*. London: Routledge.

Papas, N., 2001. Aristotle. In B. Gaut & D. M. Lopes (eds) *The Routledge Companion to Aesthetics*. London: Routledge.

אריסטו, 2003. *פואטיקה*. ירושלים: הוצאת ספרים ע"ש י.ל. מאגנס.

4- Tanner, J., 2003. *The Sociology of Art: A reader*. London: Routledge.

Preziosi, D., 1998. Art History: Making the visible legible. In D. Preziosi (ed) *The Art of Art History: A critical anthology*. Oxford: Oxford University Press.

5- Tanner, J., 2003. *The Sociology of Art: A reader*. London: Routledge.

בודלר, ש., 2003. *הצייר של החיים המודרניים: מבחר כתבים אסתטיים*. ת"א: ספרית פועלים.

קנדנסקי, ו., 1999. *על הרוחני באמנות: בייחוד בציור*. ירושלים: מוסד ביאליק.

6- האוזר, א., 1979. *ההיסטוריה החברתית של האמנות והספרות*. ת"א: הקיבוץ המאוחד.
ברש, מ., 1992. *וינקלמן כתיאורטיקן של האמנות*. אצל י. י. וינקלמן *הגינות על חיקוי יצירות יוניות באמנות הציור והפיסול*. ירושלים: מוסד ביאליק.

8- Wolf, J., 1981. *The Social Production of Art*. London: Macmillan.

Smith, T., 2003. Production. In R. S. Nelson, & R. Shiff (eds) *Critical Terms for Art History*. Chicago: The University of Chicago Press.

9- ליאס, ק., 1999. *הערכת האמנות*. אצל א., הנפלינג (עורך) *אסתטיקה: מבוא פילוסופי*. ת"א: האוניברסיטה הפתוחה.

בודלר, ש., 2003. *הצייר של החיים המודרניים: מבחר כתבים אסתטיים*. ת"א: ספרית פועלים.

- 10- אזולאי, א., 1999. *אימון לאמנות: ביקורת הכלכלה המוזיאלית*. ת"א: הקיבוץ המאוחד.
אדורנו, ת. ו., והורקהיימר, מ., 1993. תיאוריה מסורתית ותיאוריה ביקורתית. אצל ת. ו.
אדורנו ומ. הורקהיימר *אסכולת פרנקפורט (מבחר)*. ת"א: ספרית פועלים.
12- בנימין, ו., 1987. *יצירת האמנות בעידן השעתוק המודרני*. ת"א: ספרית פועלים.
באק-מורס, ס., 1992. אסתטיקה ואנאסטיקה [הרדמה]: עיון מחדש במסת "השעתוק" של
ולטר בנימין, סטודיו, 39, עמ' 6-13.
- 13- Bourdieu, P., 1993. *The Field of Cultural Production: Essays on art and literature*. N. Y.: Columbia University Press.
- Nashif, E., 2008. Images of the Fragmented. In N. Gray & M. Abu Hashhash (eds) *Transitions: The young artist of the year 2006*. Ramallah: A. M. Qattan Foundation.
- 14- Bourdieu, P., 1984. *Distinction: A social critique of the judgment of taste*. Cambridge M. A.: Harvard University Press.
- אגסי, מ., 2008. *הכד מטנסי: מבחר מאמרים על אמנים, אמנות, והתבוננות 1983-1997*. ת"א: עם עובד.
- 15- ג'יימסון, פ., 2002. *פוסטמודרניזם: או ההיגיון התרבותי של הקפיטליזם המאוחר*. ת"א: רסלינג.
- Bhabha, H., 2003. Postmodernism/Postcolonialism. In R. S. Nelson, & R. Shiff (eds) *Critical Terms for Art History*. Chicago: The University of Chicago Press.
- 16- טרכטנברג, ג., 2005. *בין לאומיות לאמנות: כינון שדה האמנות בתקופת היישוב ובראשית שנות המדינה*. ירושלים: הוצאת ספרים ע"ש י.ל. מאגנס.
עומר, מ., 2006. *אמנות ישראלית בת-זמננו: מקורות וזיקות*. ת"א: עם עובד.
- 17- אזולאי, א., 1999. *אימון לאמנות: ביקורת הכלכלה המוזיאלית*. ת"א: הקיבוץ המאוחד.
משכן לאמנות, עין חרוד ואחרים, 2008. *שישים בשש: שישים שנות אמנות בישראל, יצירות נבחרות (תקליטור)*.

אוניברסיטת בן-גוריון
המחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה
תשע"ג (2012-13)
סמסטר סתיו (א')
תואר ראשון

{ 25 }

24- Herbert, J., 2003. Visual Culture/Visual Studies. In R. S. Nelson, & R. Shiff (eds) *Critical Terms for Art History*. Chicago: The University of Chicago Press.

ג'יימסון, פ., 2004. הלא-מודע הפוליטי: על פרשנות הטקסט הספרותי כמעשה חברתי סימבולי. ת"א: רסלינג.

אנתרופולוגיה של שארות ומשפחה

Anthropology of Kinship & Family

Prof. Fran Markowitz, 647-2060 fran@bgu.ac.il פרופ' פרן מרקוביץ

Anthropology of Kinship and Family is an elective course that reviews and critiques classic and contemporary approaches to kinship, family structures and relatedness. At the course's end, students will have attained (a) a critical understanding of the role that kinship studies has played in the development of anthropological praxis; (b) the tools for plotting genealogies and family structures, and (c) an understanding of how ideas and terms of relatedness are cultural artifacts, not simply reflections of nature.

אנתרופולוגיה של שארות ומשפחה הוא קורס בחירה שמנתח גישות קלאסיות ועכשוויות לשארות, מבנות המשפחה, ו"קשריות" relatedness. מטרתו של הקורס הן (א) הבנה ביקורתית של תפקיד של לימודי שארות בהתפתחותה של אנתרופולוגיה, (ב) לתת לסטודנטים את הכלים ליצור גנאלוגיות ומבנות משפחה, ו(ג) הבנה של מושגים של שארות הם ארטיפקטים של תרבות ולא רק השתקפות של טבע.

Course Requirements

Display interest and thought by reading the material for the days assigned, and engaging with the lecture.

Participation in a focus group or individual interview (20%)

Midterm Quiz—A set of 15-30 objective questions administered in class (30%)

READ: #3 Meyer Fortes, The Structure of Unilineal Descent Groups. Excerpt from "The Structure of Unilineal Descent Groups", *American Anthropologist* (1953) 55:17-41, and #4 Schusky, Unilineal Descent.

David Schneider's (1984) critique of the Doctrine of the Genealogical Unity of Mankind: Why is kinship a privileged domain in anthropological theory?

READ: #7 Schneider (1984), The Fundamental Assumption in the Study of Kinship: "Blood is Thicker Than Water" in *Critique of the Study of Kinship*.

Kinship as the logic of culture: Alliance Theory of Claude Levi-Strauss

Marriage as exchange; Exogamy and the incest taboo (גילוי עריות)

READ: #5 Claude Lévi-Strauss. 1949. The Principles of Kinship. Excerpt from *The Elementary Structures of Kinship*.

Critiques: Bourdieu's Practical Kinship, and family as a "realized category"

How people manipulate, make, change, resist and reproduce culture and kinship: lived relations in the world

READ: #6 Yan (2001), Practicing Kinship in Rural North China

KINSHIP TERMINOLOGIES

READ: #8 Kottak, Kinship Terminology

MATRILINY and matri- (and/or avuncu-) locality

READ: #9 Rynkiewich, Matrilineal Kinship: Coming Home to Bokelab

PATRILINY and partilocality

READ: #10 Wolf, Uterine Families and the Women's Community

RELATEDNESS: How and Why and not by blood alone: Sharing substances, food, houses

READ: #12 Carsten (1995), The Substance of Kinship and the Heat of the Hearth: Feeding, Personhood, and Relatedness among Malays in Pulau Langkawi, *American Ethnologist* 22(2):223-241.

SUMMARY and in-class quiz/בחון.

MARRIAGE—beyond Levi-Strauss!

What is marriage? Why get married? Why be married? Why stay married?

INTERVIEWS and FOCUS GROUPS

Second Semester

MARRIAGE

What is marriage? Why get married? Why be married? Why stay married?

Marriage ceremonies and prestations;

Monogamy and Polygamy; Divorce.

What is **polyandry**, and why is it so rare? How and why does it work in Tibet? **READ:** #13 Goldstein, When Brothers Share a Wife

The joys and sorrows of **polygyny**

READ: #14 Kilbride, African Polygyny

#15 Abu-Lughod, Patrilateral Parallel-Cousin Marriage, pp. 167-174

Marriage for Love, Social Recognition and Self-Fulfillment;

The exceptional state of marriage among young Americans.

READ: #16 Cherlin (2004), The Deinstitutionalization of American Marriage

THE (not-so) NEW KINSHIP STUDIES

Reconstituted Families and Kin by Choice, or why the Genealogical Unity of Mankind may no longer be relevant

[TENTATIVELY Scheduled Guest Lecture]

READ: #17 Segalen (2001), The Shift in Kinship Studies in France, pp. 259-266 and #18 Weston (1991) Parenting, Families We Choose

KINSHIP, FAMILY, REPRODUCTION and the STATE

Examples from pre-1989 Romania and post-Mao China

Pronatalism and Nationalism vs. Family Limitation Programs

READ: #19 Kligman, Political Demography: The Banning of Abortion in Ceausescu's Romania, and #20 Wu Dunn, The Year of the Spoiled Child

Transnational Adoptions—Why cross racial, ethnic, national boundaries? What are the effects? **READ:** #21 Howell (2001), Self-Conscious Kinship: Some Contested Values in Norwegian Transnational Adoption

8 Kinship Configurations and New Reproductive Technologies, "Chasing the Blood Tie" **READ:** #22 Ragone (1999) Fathers, Mothers and Surrogates

Examples from Israel: Reproducing Jews and the "Natural Family"

READ: #23 Birenbaum-Carmeli (2008)

For additional background: #24 Kahn (2000) and #25 Kanaaneh (2002)

Elders, Filipinas, the State of Israel and the Global Economy

The road to se'udi: Incorporating kin but denying them belonging (compare with transnational adoptions) **READ:** #25 Mazuz (2013)

ANIMALS IN THE FAMILY—How 'Good to Love' are our Pets, and how do we love them? **READ:** #26 Shir-Vertesh (2012)

LOVE, REFUGE, AMBIVALENCE AND VIOLENCE AT THE HEART OF KINSHIP

To what does marriage entitle husbands and wives? What do patriarchy and status (in)compatibility have to do with it?

Dowry deaths, India; Male prerogatives, USA

READ: #27 Delaney (2001); **LOOK OVER** #28 Kaukinen (2004)

אוניברסיטת בן-גוריון
המחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה
תשע"ג (2012-13)
סמסטר סתיו (א')
תואר ראשון

{ 32 }

13 The Continuing Salience of Kinship and Family

אתנוגראפיות של מצרים

מספר קורס: 0-102-1-13
בנין 34 חדר 210

ד"ר איסמאעיל נאשף.

בנין 72 חדר 380.

שעות קבלה: יום ג' 12-13.

דוא"ל: esmail@bgu.ac.il

מטרת קורס זה להכיר ולהתעמק בספרות האתנוגראפית אודות מצרים ממחצית המאה העשרים ועד ימינו. מצרים מהווה אחד היעדים המרכזיים לעבודת שדה אתנוגראפית באנתרופולוגיה המערבית. בתור מוקד מרכזי, שדה זה עבר תהפוכות שונות אשר שיקפו, מחד גיסא, את השינויים בתוך החברה והתרבות המצרית, ומאידך גיסא את השינויים הרעיוניים והפוליטיים בעולם האקדמי המערבי. במהלך קורס זה ננסה לעקוב אחרי התפתחויות אלה לאורך החמישים שנה האחרונות. על כן, אנו נבדוק נושאים קלאסיים כמו יחסי רוב ומיעוט, מעמד האישה, וזאת לצד נושאים יותר עכשוויים כמו מרחב עירוני, תרבות עממית, ומהפכות. הקורס בנוי על השתתפות פעילה של הסטודנטים דרך קריאה הצגה ודין פעיל בהרצאות. במהלך הסמסטר על כל משתתף/ת לבחור תמה מנושאי הקורס

ולמקד את פעילותו בקורס סביבה. בהנחיית מרצה הקורס הסטודנט/ית יכתוב עבודה מחקרית סביב התמה שתוגש בסוף הקורס.

דרישות הקורס:

נוכחות חובה.

קריאה השתתפות פעילה.

התמקדות בתמה מנושאי הקורס.

עבודה מחקרית.

ציון הקורס:

נוכחות והשתתפות: 15%.

התמקדות בתמה: 20%.

עבודה מחקרית: 75%.

חומר קריאה	נושא השיעור	מועד	
	מבוא: הצגת הקורס.		1.
Abu Lughod, pp. 267-306.	אנתרופולוגיה במזרח התיכון.		2.
Fahmy, pp. 1-38.	היסטוריה חברתית של מצרים.		3.

אוניברסיטת בן-גוריון
המחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה
תשע"ג (2012-13)
סמסטר סתיו (א')
תואר ראשון

Ahmad, pp. 144-168.	גברים נשים ולאומיות.		.4
Fernea, pp. 122-123. Kennedy, pp. 175-191.	התחלה מערבית.		.5
Fahim, pp. 163-177.	התחלה מצרית.		.6
Gilsenan, pp. 47-64.	הסופי כאחר הדתי.		.7
Abu-Lughod, pp. 171-207.	על רגשות היברידיות.		.8
Armbrust, pp. 165-220.	מפנה אתנוגראפי: חקר התרבות העממית.		.9
Ghannam, pp. 1-25.	קהיר.		.10
Elyachar, pp. 66-95.	השוק הניאו- ליברלי.		.11
Agrama, pp. 2-18.	חזרת הדת.		.12

Hot Spots: Revolution and counter-revolution in Egypt.	על אתנוגרפיה ומהפכות.		.13
סיור באתר: http://egypt.jadaliyya.com/	סיכום: אתנוגרפיה וירטואלית.		.14

מקורות:

- Abu-Lughod, L., 1989. Zones of Theory in the Anthropology of the Arab World. *Annual Review of Anthropology*, 18, pp. 267-306.
- Abu-Lughod, L., 1986. *Veiled sentiments: Honor and poetry in a Bedouin society*. Berkeley: University of California Press.
- Agrama, H. A., 2010. Ethics, Tradition, Authority: Toward an Anthropology of the Fatwa. *American Ethnologist*, 37(1), 2-18.
- Ahmad, I., 1992. *Women and Gender in Islam: Historical roots of a modern debate*. New Haven: Yale University Press.
- Armbrust, W., 1996. *Mass Culture and Modernism in Egypt*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Hot Spots: Revolution and counter-revolution in Egypt. *Cultural Anthropology*, 21 Jan, 2012. <http://www.culanth.org/?q=node/484>

- Elyachar, J., 2005. *Markets of Dispossession: NGOs, economics, development, and the state in Cairo*. Durham: Duke University Press.
- Fahim, H., 1973. Change in a Resettled Nubian Community. *International Journal of Middle Eastern Studies*, 4(2), pp. 163-177.
- Fahmy, K., 2002. *All the Pashas Men: Mehmed Ali, his army, and the making of modern Egypt*. Cairo: American University in Cairo Press.
- Fernea, R., 1963. The Ethnological Survey of Egyptian Nubia. *Current Anthropology*, 4(1), pp. 122-123.
- Ghannam, F., 2002. *Remaking the Modern: Space, relocation, and the politics of identity in global Cairo*. Berkeley: University of California Press.
- Gilsenan, M., 1973. *Saint and Sufi in Modern Egypt: An essay in the sociology of religion*. Oxford: Clarendon Press.
- Kennedy, J., 1970. Circumcision and Excision in Egyptian Nubia. *Man*, 5(2), 175-191.
- <http://egypt.jadaliyya.com/>

אתרי זכרון וטקסי זכרון במרחב הישראלי

סמינר שנתי – שנה ג'

יום שלישי 12 - 14

מרצה: ד"ר ג'קי פלדמן.

טלפון ומייל: 08-647-2083, ifeldman@bgu.ac.il

שעות קבלה: יום ג' 9 - 10. בנין 72 חדר 382

הסמינר יעסוק ביחסים הדינמיים שבין מקום, זמן וזיכרון באתרי זיכרון וטקסי הנצחה בישראל. ננתח את הטענות האידיאולוגיות של אתרי זיכרון והפעילות של סוכניהם, נעמוד על ההקשרים ההיסטוריים המשתנים של אתרים אלו, ונשים לב לפרקטיקות השונות של המבקרים/משתתפים, מתוך מגמה להביא גם לחשיבה ביקורתית על המיתוסים והזהויות הקולקטיביות של עצמנו. משתתפי הקורס יבחרו באתר או בטקס מסוים ויחקרו אותו באמצעות עבודת שדה.

חובות הקורס ומבנה הציון:

1. השתתפות פעילה בכיתה (כולל מסירת סיכומי מאמרים במידה שיהיה צורך). נא להביא תדפיסי המאמרים לכיתה (10%).
2. במהלך הסמסטר הראשון, כל זוג סטודנטים יבחר באתר או בטקס זיכרון, שיחקרו באמצעות עבודת שדה ושיטות נוספות. תכנית מחקר ראשוני יוגש במהלך חופשת הסמסטר לאחר עריכת התצפיות הראשונות. לקראת אמצע-סוף הסמסטר השני, יציג כל זוג עבודה

אוניברסיטת בן-גוריון
המחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה
תשע"ג (2012-13)
סמסטר סתיו (א')
תואר ראשון

{ 39 }

- בכיתה (20-25 דקות) ובכתב (כ-5 עמודים) - יחד 15% מהציון. עבודה סמינריונית מחקרית תוגש עד ה-15 בספטמבר 2013 (50%) – (סה"כ 65%).
3. בוחן - ראשית סמסטר ב' - על כל המאמרים שנקראו עד אז - (20%).
4. ניתוח של סיור החובה לאתרי/טקסי זיכרון (5%).

פירוט:

הסמינר יעסוק ביחסים הדינמיים שבין מרחב, טקס וזיכרון בישראל מתוך מבט השוואתי.

מבין השאלות שנדון בהן: איך משקפות ומבנות פרקטיקות הנצחה הבנות ושינויים היסטוריים בחברה הישראלית ובתרבותה? באיזו מידה מגלמות צורות הזיכרון הישראליים פרדיגמות דתיות יהודיות? האם כל הזכרים שווים? איזה משקל יש למייסדי אתרים ולאמרגני טקסים בעיצוב משמעות? באיזו מידה מבטאים טקסים ואתרי זיכרון את הכוחות ההגמוניים של החברה? איך מבטאות קבוצות מוכפפות או מודחקות את התנגדותם באמצעות הנכחת זכרונות שונים בשטח?

הקורס יסקור מספר אתרי וטקסי זיכרון בחברה הישראלית מתוך מבט תיאורטי על שאלות של זיכרון, היסטוריה, מסורת ומורשת. נשווה את האתרים והתופעות הישראליות לתופעות דומות בחברות אחרות. הקורס ישלב סיור באתרי זיכרון, כמה סרטים והרצאות אורחים.

הקורס מיועד גם להעניק מיומנויות במחקר שדה אתנוגרפי. במהלך הסמסטר הראשון, סטודנטים יבחרו בנושא בהתייעצות איתי, ויגישו תכנית מחקר במהלך חופשת הסמסטר. כמחצית של שיעורי הסמסטר השני יוקדשו להצגת עבודות של סטודנטים ולהערכה וביקורת משותפת.

אוניברסיטת בן-גוריון
 המחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה
 תשע"ג (2012-13)
 סמסטר סתיו (א')
 תואר ראשון

מאמרי החובה ברשימה מסומנים ב*.

ייתכנו שינויים בבחירת המאמרים ובחלק מהנושאים בהמשך.
 חלק מנושאי השיעורים ישתנה בהתאם למספר העבודות להגשה ובחירת
 הנושאים.

סמסטר א'

מס' שיעור	תאריך	נושא	קריאת חובה
1	23.10	מבוא: הזיכרון הקולקטיבי והזיכרון האישי	<p>*Maurice Halbwachs, <i>The Collective Memory</i>, New York, 1980, pp. 23-30, 60 – 76.</p> <p>Maurice Halbwachs, <i>On Collective Memory</i>, Lewis A. Coser, translator and editor, University of Chicago Press: Chicago, 1992, pp. 38-53.</p>
2	30.10	היסטוריה, זיכרון ומה שביניהם – "מחזות הזיכרון"	<p>*פייר נורה, "בין זיכרון להיסטוריה - מחזות הזיכרון" , בתוך זמנים 45 LES LIEUX DE MEMOIRE – (קיץ 1993), ע' 19-2.</p> <p>Schwartz, Barry. 1982. "The Social Context of Collective Memory: A Study in Commemoration", <i>Social Forces</i> 61(2): 374-402.</p>
3	6.11	טקסים ויצור הזיכרון הקולקטיבי	<p>*Connerton, Paul. 1989. <i>How Societies Remember</i>, Cambridge: Cambridge University Press, pp. 1-40.</p>

אוניברסיטת בן-גוריון
 המחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה
 תשע"ג (2012-13)
 סמסטר סתיו ('א')
 תואר ראשון

<p>Kertzer, David, <i>Ritual, Power and Politics</i>, pp. 1-14.</p>			
<p>*Yael Zerubavel, <i>Recovered Roots: Collective Memory and the Making of Israeli National Tradition</i>, University of Chicago Press, Chicago and London, 1995, Ch1, 2, 9??.</p> <p>יוסף חיים ירושלמי, זכור, עם עובד: תל-אביב, 1984, פרק א'.</p>	<p>זיכרון יהודי וזיכרון ישראלי</p>	<p>13.1 1</p>	<p>4</p>
<p>*ג'ורג' מוסה, "פולחן החייל המת: בתי קברות לאומיים ותחייה לאומית", זמנים 6, (1981), ע' 3-14.</p> <p>מעוז עזריהו. "הר הרצל: מתוהה היסטורי של בית הקברות הלאומי בירושלים", אופקים בגיאוגרפיה 64-65 (תשס"ה), עמ' 369 – 383.</p> <p>Prost, Antoine. 1999. The Algerian War in French Collective Memory. In <i>War and Remembrance</i>. J. Winter and E. Sivan, ed. pp 161-176. Cambridge: Cambridge University Press.</p> <p>לסייר באתרי האינטרנט של הר הרצל, של אגף ההנצחה של צה"ל ושל אגפי הנצחה או בתי קברות צבאיים בחו"ל (ארלינגטון, ביטברג, וכו')</p> <p>Wagner-Pacifici R. and Schwartz Barry. 1991. The Vietnam Veterans' Memorial: Commemorating a Difficult Past. <i>American Journal of Sociology</i> 97 (2):376-420.</p> <p>שלייפמן, נורית. 2001. "פארק הניצחון במוסקבה: קרב</p>	<p>מחזות זיכרון: אנדרטאות ובתי קברות צבאיים</p>	<p>20.1 1</p>	<p>5</p>

אוניברסיטת בן-גוריון
 המחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה
 תשע"ג (2012-13)
 סמסטר סתיו ('א')
 תואר ראשון

<p>הזיכרון על 'המלחמה הפטריוטית הגדולה'. זמנים 78, עמ' 18-27.</p>			
<p>*Roberman, Sveta, From exclusion to inclusion: soldiers in the Israeli national narrative <i>Israel Studies</i> 14,2 (2009) 50-71. *עדנה לומסקי-פדר, "סיפורי חיים של חיילים משוחררים: יחסי גומלין בין זיכרון אישי לזיכרון חברתי של מלחמה", תיאוריה וביקורת 11, עמ' 59-79. Sivan, Emmanuel. 1999. "Private Pain and Public Remembrance in Israel", in <i>War and Remembrance in the Twentieth Century</i>, Winter, Jay and Emmanuel Sivan, eds., Cambridge and New York: Cambridge University Press, pp. 177-204.</p>	<p>מערכות ישראל: בין הרשמי, הקבוצתי והאישי</p>	<p>27.1 1</p>	<p>6</p>
<p>ג'יימס יאנג, "שרידי הזיכרון", בתוך לקראת מסע במחוזות הזיכרון במזרח אירופה, שנתון "משואה" כ"ז (1999), עמ' 387-400. *ג'קי פלדמן, "עכשיו יש גשר ביניהם: השביל המחבר בין יד ושם להר הרצל", זיכרון, השכחה ו[ה]בניית המרחב, חיים יעקובי וטובי פנסטר, עורכים, תל-אביב, מכון ון ליר/הקיבוץ המאוחד, 2011, עמ' 56-78. Andreas Huyssen, "Monument and Memory in a Postmodern Age", in James E. Young, ed., <i>The Art of Memory: Holocaust Memorials in History</i>, Prestel: Munich and New York, 1994, pp. 9-18.</p>	<p>אתרי זיכרון של השואה</p>	<p>4.12</p>	<p>7</p>

אוניברסיטת בן-גוריון
 המחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה
 תשע"ג (2012-13)
 סמסטר סתיו ('א)
 תואר ראשון

<p>Saul Friedlander with Adam Seligman, "Memory of the Shoah in Israel: Symbols, Rituals and Ideological Polarization", in idem., pp. 149-158.</p> <p>James, Jason. 2006. "Undoing Trauma: Reconstructing the Church of Our Lady in Dresden", <i>Ethos</i>. Vol. 34 (2): 244-272.</p> <p>Cole, Tim. 2004, "Nativization and Nationalization: A Comparative Landscape Study of Holocaust Museums in Israel, the US and the UK", <i>Journal of Israeli History</i> 23/1: 130-145.</p> <p>James Young, <i>The Texture of Memory: Holocaust Memory and Meaning</i>, New Haven: Yale University Press, 1993.</p>			
<p>*קרול קדרון ואחרים, "אנתרופולוגיה של הזיכרון: פרומ חוקרים. בעקבות מאמרה של קרול א' קדרון: "חיפוש אחר פרדיגמות זיכרון יהודיות: כינון נשאי זיכרון יהודי בקבוצת תמיכה לדור שני לשואה" (דפים, כג), דפים לחקר השואה כ"ד (תש"ע), עמ' 287-336.</p>	<p>זיכרון השואה – צופן גנטי? (2 סרטים קצרים של יעל ברטנא)</p>	<p>11.1 2</p>	<p>8</p>
<p>.</p>	<p>הדרכה מתודולוגית בעריכת מחקר</p>	<p>18.1 2</p>	<p>9</p>
<p>*אבנר בן-עמוס, אילנה בית-אל, "טקסים, חינוך והיסטוריה: יום השואה ויום הזיכרון בבתי ספר בישראל", חינוך והיסטוריה: הקשרים תרבותיים ופוליטיים, רבקה פלדחי ועמנואל אטקס, עורכים, מרכז</p>	<p>טקסי בית-ספר: יום השואה ויום הזיכרון</p>	<p>25.1 2</p>	<p>10</p>

אוניברסיטת בן-גוריון
 המחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה
 תשע"ג (2012-13)
 סמסטר סתיו ('א)
 תואר ראשון

<p>שז"ר, ירושלים, תשנ"ט, ע' 457-479. לומסקי-פדר, ע. (2003). מסוכן זיכרון לאומי לקהילת אבל מקומית: טקס יום הזיכרון בבתי ספר בישראל. מגמות, מ"ב (3): 353-387.</p> <p>Harrison, Jo-Ann. "Social Ceremonies for Yitzhak Rabin: Social Construction of Civil Religion in Israeli Schools." <i>Israel Studies</i> 6(3): 113-134.</p>	<p>(קטעי סרט "זכור: עבדם של הזיכרון", אייל סיון (1990)</p>		
<p>*Elon, Amos. 1997. "Archaeology as Israeli National Religion", in Silberman, Neil David and David Small, eds., <i>The Archaeology of Israel: Constructing the Past, Interpreting the Present</i>, Sheffield: Sheffield Academic Press, pp. 93-100..</p> <p>*Abu el-Haj, Nadia. 1998. "Translating Truths: Nationalism, the Practice of Archaeology and the Remaking of Past and Present in Contemporary Jerusalem", <i>American Ethnologist</i> 25(2), pp. 166-188.</p> <p>Kohl, Philip L. 1998. "Nationalism and Archaeology: On the Construction of Nations and the Reconstructions of the Remote Past", <i>Annual Review of Anthropology</i> 27, pp. 223- 246.</p> <p>Bauman, Joel. 2004. "Tourism, the Ideology of Design, and the Nationalized Past in</p>	<p>ארכאולוגיה והבניית הלאום</p>	<p>1.1</p>	<p>11</p>

אוניברסיטת בן-גוריון
 המחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה
 תשע"ג (2012-13)
 סמסטר סתיו ('א)
 תואר ראשון

<p>Zippori/Sepphoris, an Israeli National Park", in <i>Marketing Heritage: Archaeology and the Consumption of the Past</i>, Yorke Rowan and Uzi Baram, eds, Alta Mira Press.</p> <p>יעל זרובבל, "מות הזיכרון וזיכרון המוות: מצדה והשואה כמטפורות היסטוריות", אלפיים 10, (1994), ע' 42-67.</p>			
<p>*Richard Handler. "An Anthropological Definition of the Museum and its Purpose", <i>Museum Anthropology</i> 17(1): 33-36.</p> <p>*תמר כתרילאל, "נהיה כולנו חלוצים: כלים וסיפורים במוזיאון לתולדות ההתישבות", בספרה: מילות מפתח, אוניברסיטת חיפה, 1999, פרק 12</p> <p>David Lowenthal, "Identity, Heritage and History", <i>Commemorations: The Politics of National Identity</i>, Princeton University: Princeton, New Jersey, 1994, pp. 41-57.</p> <p>Hobsbawm, Eric. 1983. Introduction: Inventing Tradition. in E. Hobsbawm & T. Ranger (Eds.), <i>The Invention of Tradition</i>. Cambridge: Cambridge University Press, 1-14.</p> <p>Edward M. Bruner, "Abraham Lincoln as Authentic Reproduction: A Critique of Postmodernism", <i>American Anthropologist</i> 96(2), (1991), pp. 397-415.</p>	<p>מוזיאונים ואתרי מורשת כסוכני זיכרון</p>	<p>8.1</p>	<p>12</p>
<p>*Tamar Katriel. 1995. "Touring the Land: Trips</p>	<p>ידיעת הארץ –</p>	<p>15.1</p>	<p>13</p>

אוניברסיטת בן-גוריון
המחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה
תשע"ג (2012-13)
סמסטר סתיו (א')
תואר ראשון

{ 46 }

and Hiking as Secular Pilgrimages in Israeli
Culture", *Jewish Ethnology and Folklore*
Review 17:6-13.

*עוז אלמוג, הצבר- דיוקן, עם עובד: תל-אביב, 1997,
עמ' 252-288.

הטיול כפרקטיקת
זיכרון

אוניברסיטת בן-גוריון
 המחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה
 תשע"ג (2012-13)
 סמסטר סתיו ('א')
 תואר ראשון

סמסטר ב'

מס' שיעור	תאריך	נושא	קריאת חובה
1	5.3 או תאריך אחר	סיור: התיירות כמעצבת זיכרון	
2	12.3	זיכרון דתי – עיצוב רחבת הכותל וסביבתו	*אלונה נצן-שיפטן, "יש אבנים עם לב אדם": על מונומנטים, מודרניזם ושימור בכותל המערבי, תיאוריה וביקורת 38-39, חורף 2011.
3	19.3	זיכרון במחלוקת – הניסיון להקים אנדרטה לקרבנות בסרביה. (הרצאת אורח של לאה דוד)	*Verdery, Katherine. 1999. <i>The Political Lives of Dead Bodies: Renewal and Postsocialist Change</i> , New York: Columbia University Press, pp. 4-13. מיכאל פייגה, "יצחק רבין, הנצחתו והנצחת הנצחתו", בתוך זיכרון במחלוקת: מיתוס, לאומיות ודמוקרטיה; עיונים בעקבות רצח רבין, לב גרינברג, עורך, אוניברסיטת בן גוריון, באר שבע, 2000, עמ' 39-64 Levy, Daniel and Natan Sznajder. 2002. "Memory Unbound: The Holocaust and the Formation of Cosmopolitan memory." <i>European Journal of Social Theory</i> 5(1): 87- 106. White, Geoffrey. 2004. "National Subjects: Pearl Harbor and September 11", <i>American</i>

אוניברסיטת בן-גוריון
 המחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה
 תשע"ג (2012-13)
 סמסטר סתיו ('א)
 תואר ראשון

<i>Ethnologist</i> 13(3): 293–310. Sturken, Marita. 2004. "The aesthetics of absence: Rebuilding Ground Zero", <i>American Ethnologist</i> , 31(3): 311 – 325.				
	בוחן על המאמרים	2.4	4	
*אפרת בן-זאב, 2003. "הפוליטיקה של הטעם והריח - טקסי שיבה פלסטיניים לכפרים שחרבו", אלפיים 25 ע' 73-88.	זיכרון הנקבה (סרט "הטיול הפנימי" - רענן אלכסנדרוביץ')	9.4	5	
*מירון בנבניסטי. 1997. "המפה העברית", תאוריה וביקורת 11, עמ' 7-29. *טובי פנסטר, "מקום אחד, זכרונות שומים", בתוך זיכרון, השכחה ו[ה]בניית המרחב, חיים יעקובי וטובי פנסטר, עורכים, תל-אביב, מכון ון ליר/הקיבוץ המאוחד, 2011, עמ' 210-231. Ra'ed Khaledi, <i>All That Remains</i> , (browse).	המפה הישראלית	16.4	6	
	הצגת עבודות סטודנטים	23.4	7	
	הצגת עבודות סטודנטים	30.4	8	
	הצגת עבודות סטודנטים	7.5	9	

אוניברסיטת בן-גוריון
 המחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה
 תשע"ג (2012-13)
 סמסטר סתיו ('א)
 תואר ראשון

<p>*Paul Basu, "Root Metaphors of 'Roots-Tourism' in the Scottish Highland Diaspora", in Coleman, Simon and John Eade, <i>Reframing Pilgrimage: Cultures in Motion</i>, Routledge, 2004, pp. 150-174.</p> <p>*Levy, Andre. 2004. "Homecoming to the Diaspora: Nation and State in Visits of Israelis to Morocco", in <i>Homecomings: Unsettling Paths of Return</i>, Levy, Andre and Alex Weingrod, eds., Lanham, Kentucky: Lexington Books, 2004, pp. 92-108.</p>	נוסטלגיה וטיולי שרשים	21.5	10
	הצגת עבודות סטודנטים	28.5	11
	הצגת עבודות סטודנטים	4.6	12
	הצגת עבודות סטודנטים	11.6	13
<p>ויניצקי-סרוסי, ורד. 1998. "לזיכרון הקולקטיבי אין גבולות." <i>סוציולוגיה ישראלית</i> א(1): 171-181.</p> <p>Michael Feige. 2002, "Introduction: Rethinking Israeli Memory and Identity". <i>Israel Studies</i>, 7(2): pp. v-xiv.</p> <p>*Schuman, H, Vinitzky-Seroussi, V. & Vinokur, A. D. 2003. Keeping the Past Alive: Memories of Israeli Jews at the Turn of the Millennium. <i>Sociological Forum</i>, 18.1: 103-136.</p>	סיכום	18.6	14

בין מבנה נפשי למבנה חברתי

ד"ר אורי שוויד (shwed@bgu.ac.il)

102-1-43

מטרות: הקורס יעסוק בקו התפר שבין מבנה נפשי למבנה חברתי, באופנים בהם המקצועות המטפלים, מחד, והמוסדות החברתיים, מאידך, מייצרים את התנאים הנדרשים להגדרתם של סוגים שונים של אנשים. במהלך הקורס נתמקד בשלושה מקרי מבחן של תופעות שנחשבו או עודן נחשבות פסיכופתולוגיות: אוטיזם, תסמונת דחק פוסט-טראומטית, ומיניות לא-הטרוסקסואלית. נתבונן באינטראקציה שבין ייצור ידע על תופעות אלו ובין המבנים החברתיים הקשורים אליהן, וכן כיצד משתנים הידע הפרופסיונאלי והתפיסות החברתיות לגבי תופעות אלו. לאחר הקורס הסטודנטים יגישו עבודה סמינריונית המתמקדת בתופעות אלו או בתהליך זה לגבי תופעות אחרות.

מהלך: למשתתפים תפקיד מרכזי בהצלחת השיעור. לקראת כל שבוע על כל המשתתפים לשלוח תגובות לחומר הקריאה (עמוד אחד ברווח כפול לכל היותר, אפשר ורצוי הרבה פחות). כל תלמיד ינהל את הדיון בשבוע אחד, לקראתו ישלח דו"ח קריאה מפורט יותר (עד שני עמודים ברווח כפול). את דוחות הקריאה הרגילים יש לשלוח לכל המאוחר ביום שלישי בשעה 8:00. את הדו"ח המפורט יש לשלוח לכל המאוחר ביום שני בשעה 18:00. מצופה מהתלמידים להשתתף באופן פעיל בדיונים בכיתה, לא לחסוך בביקורת, ולהעבירה בצורה חברית ומכבדת.

הרכב הציון: 10% דוחות קריאה שוטפים (יש להגיש לפחות 6 דוחות שיקבלו ציון עובר).

10% הצגה בכיתה (ניהול דיון או הצגה על אפידמיולוגיה של PTSD).

5% הצעה לעבודה – חובת הגשה עד 11.12, חובת אישור עד סוף הסמסטר.

75% עבודה אישית.

תוכנית הקורס (ייתכנו שינויים):

23.10 היכרות והצהרת כוונות: מעבר לקרבות דיסציפלינריים. קריאת חובה:

אילוז, אווה. כך הפסיכולוגיה יכולה להרוס מחאה חברתית. מוסף הארץ, 15.6.2012.

<http://www.haaretz.co.il/magazine/the-edge/1.1731183>

לוי, איתמר, ענת פלגי-הקר וערן רולניק. אי הבנה, רדוקציה פשטנית ובורות כקרדום לחפור בו. *מוסף הארץ*, 23.6.2012.

<http://www.haaretz.co.il/magazine/1.1736679>

אילוז, אווה. הסוציולוגיה נגד הפסיכולוגיה: סיבוב שני. *מוסף הארץ*, 6.7.2012.

<http://www.haaretz.co.il/magazine/the-edge/1.1748968>

קריאת רשות: קשוע, סייד. החיים ע"פ אווה אילוז. *מוסף הארץ*, 31.8.2012.

<http://www.haaretz.co.il/magazine/sayed/1.1812885>

30.10 מערכת העיסוקים. קריאת חובה:

Abbot, Andrew. 1988. The Construction of the Personal Problems Jurisdiction. Chapter 10 (pp 280-314) in: Abbot, A. *The System of Professions*. U. of Chicago Press.

קריאת רשות: פרק 1 (1-33) ופרק 11 (315-326) מאותו ספר.

6.11 שיום דינמי – ממצאים אנשים. קריאת חובה:

Hacking, Ian. 2006. Kinds of People: Moving Targets. *Proceedings of the British Academy*. 151:285-318.

קריאת רשות: גרסאות אחרות של הטיעון –

Hacking, Ian. 2006. Making Up People. *London Review of Books* 28(16)

<http://www.wild.org/Victims%20of%20Crime/Downloads/Research/Disability%20Theory/Hacking%20n.d.pdf>

Hacking, Ian. 1999. *The Social Construction of What?* Harvard University Press

מקרים שלא נגיע אליהם:

Hacking, Ian. 1995. *Rewriting the Soul: Multiple Personality and the Sciences of Memory*. Princeton University Press.

Waidzun, Tom. 2012. Young, Gay and Suicidal: Dynamic nominalism and the Process of Defining a social problem with statistics. *Science Technology and Human Values*. 37(2):199-225.

<http://sth.sagepub.com/content/37/2/199.full.pdf+html>

13.11 הקהילה הפרוסטטית – סרט: לארס והבחורה האמיתית.

20.11 אוטיזם: קריאת חובה –

Eyal, Gil. For a Sociology of Expertise: The Social Origins of the Autism Epidemic. *American Journal of Sociology*, Forthcoming.

קריאת רשות:

Gil Eyal et. al. 2010. *The Autism Matrix*. Polity Press.

27.11 מדע אמנציפטורי

ג'ודית לואיס הרמן. טראומה והחלמה. פרק 1.

Scot, Wilbur J. 1990. PTSD in DSM III: A case study in the politics of diagnosis and disease. *Social Problems* 37(3):294-310.

קריאת רשות: שאר הספר של הרמן

הגדרת PTSD ב-DSM iii-R ועד DSM V (בה"י לרן).

4.12 או אמנסיפציה מדעית?

Young, Allan. 1995. *The Harmony of Illusions*. Princeton University Press.

Selected Excerpts: 13-14, 16-17,19-24,26-29,35-42,50-59,73-85

קריאת רשות:

שאר הספר של יאנג

11.12 טראומה – אפידמיולוגיה מקומית. (שיעור רפרטים – אין צורך להגיש דוחות קריאה).

קריאת חובה: אחד מתוך –

תובל-משיח, רבקה ואריה שלו. 2005. אפידמיולוגיה של תגובות נפשיות לטרור מתמשך בקרב מבוגרים בישראל. פרק 1 בתוך זומר, אלי ואבי בלייך (עורכים). *בריאות הנפש בצל הטרור: הנסיון הישראלי*. רמות.

פת-הורנצ'יק, רות ואסנת דופלט. 2005. איתור מצוקה פוסט-טראומטית בקרב מתבגרים בישראל החשופים לטרור מתמשך. פרק 2 בתוך זומר, אלי ואבי בלייך (עורכים). *בריאות הנפש בצל הטרור: הנסיון הישראלי*. רמות.

סולומון, זהבה, אביטל לאופר ותמר לביא. 2005. בצל האינתיפדה: חשיפה ותגובות פוסט-טראומטיות של מתבגרים בישראל. פרק 3 בתוך זומר, אלי ואבי בלייך (עורכים). *בריאות הנפש בצל הטרור: הנסיון הישראלי*. רמות.

זומר, אלי, קרן אור-חן ומאיה פלד-אברם. 2005. כשעמי נלחפ במדינת: חשיפה לטרור, מצוקה והתמודדות בקרב ערביי מדינת ישראל. פרק 4 בתוך זומר, אלי ואבי בלייך (עורכים). *בריאות הנפש בצל הטרור: הנסיון הישראלי*. רמות.

קורן, דני, נעה אידר ואהוד קליין. 2005. "הפצעים עברו, הטרומה לא": תגובות פוסט-טראומטיות בעקבות פציעה גופנית והשלכותיהן על התערבות מוקדמת. פרק 5 בתוך זומר, אלי ואבי בלייך (עורכים). *בריאות הנפש בצל הטרור: הנסיון הישראלי*. רמות.

18.12 גבולות הטרומה: קריאת חובה:

אפי זיו. 2012. טראומה עיקשת. *מפתח* 5:55-73.

25.12 "גילוי" המגוון המיני. קריאת חובה:

פוקו, מישל. (1976) תולדות המיניות. כרך ראשון: הרצון לדעת. פרק II: 2 משתלה של סטיות וגם פרק III מדע המין. עמודים 29-53. הקיבוץ המאוחד.

מקינטוש, מרי. (1968) התפקיד ההומוסקסואלי. פרק 1 בתוך קדר, יאיר, עמליה זיו ואורן קנר (עורכים). 2003. מעבר למיניות: מבחר מאמרים בלימודים הומו-לסביים ותיאוריה קווירית. הקיבוץ המאוחד. (גישה לספר אלקטרוני דרך קטלוג הספרייה).

1.1 מיניות ב-DSM. קריאת חובה:

Dreschner, Jack. 2010. Queer Diagnostics: Parallels and Contrasts in the History of Homosexuality, Gender Variance, and the Diagnostic and Statistical Manual. *Archives of Sexual Behavior*. 39(2):427-460

8.1 מיניות וזהות קריאת חובה:

Epstein, Steven. 1991. Sexuality and Identity: The Contributions of Object Relations Theory to a Constructionist Sociology. *Theory and Society*. 20:825-873.

15.1 שיעור סיום – סיכום, והצגת רעיונות לעבודות.

בהצלחה

הבלקאנים דרך אתנוגרפיה

THE BALKANS THROUGH ETHNOGRAPHY

The Balkans Through Ethnography is a BA seminar designed with the dual goal of provoking discussion about the variety of lifeworlds in Europe's southeast borderland, and how these lifeworlds are portrayed in contemporary ethnographic texts. The seminar relies on deep readings of thick descriptions that intertwine local and global histories with analyses of religion, the impacts of state socialism and its decline, changing gender roles, and the threat and promise of diversity in a postmodern world of nation-states.

הבלקאנים דרך אתנוגרפיה הוא סמינר ב.א. שיש לו מטרה כפולה של דיונים על המגוון של עולמות-חיים בארץ כגבול הזה בדרום-מזרח של אירופה, ואיך אנתרופולוגים מציגים את האזור בכתיבה אתנוגרפית. הסמינר מתבסס על קריאה עמוקה של תאורים גדושים שמשלבים ביחד היסטוריות לוקליות וגלובליות, נתוחים של דת, האימפקט של סוציאליזם ונפילתו, תפקידי מגדר בשינויים חברתיים, והאיום והבטחה של פלורליזם בעולם של מדינות-הלאום.

Course Requirements

דרישות

הקורס

Your attendance is mandatory.

נוכחותך חובה

Your participation in seminar discussions/בדיונים/השתתפות is highly encouraged, and leading a book discussion is required (20%);

Midterm project (40%);

Final project (40%)

אוניברסיטת בן-גוריון
המחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה
תשע"ג (2012-13)
סמסטר סתיו ('א)
תואר ראשון

{ 56 }

Definition of SEMINAR

- 1 : a group of advanced students studying under a professor with each doing original research and all exchanging results through reports and discussions
2 : an advanced or graduate course often featuring informality and discussion
3 : a meeting for giving and discussing information

First Semester

סמסטר א'

Introductions: Europe and her Others; What do we know about the Balkans?
Where are they? What do they mean?

Informed by Wolf 1982, *Europe and the People Without History* and Wolff 1994, *Inventing Eastern Europe*, and Said 1978, *Orientalism*.

Where are the borders of Europe and why?

READ: Ballard 1996, "Islam and the Construction of Europe," 15-25.

Jezernik 2007, "Europeanisation of the Balkans as the Cause of its Balkanisation"

GREECE

What does the current placement of Europe's borders say about the in-between? What is the appeal to anthropologists of Greece, ancient and modern? Honor and shame; familiarity and exoticism.

READ: Herzfeld 1987 *Anthropology Through the Looking Glass*, Chapter 1, "Romanticism and Hellenism, burdens of otherness," pp. 1-5, 10-12, 18-20, 25.

Under the Ottomans: Greece Unbound? The reach of Greek-speakers and the Greek Orthodox Church; multi-ethnic Greece.

READ: Mazower 2004. *Salonica: City of Ghosts*, Chapter 8, "Religion in the Age of Reform" and Agelopolous 2000, "Political Practices and Multiculturalism: The case of Salonica"—first part only (pp. 140-143).

Demands for a European, Hellenistic Greece: Post WWI population exchanges and their results.

READ: Hirschon, 1998, *Heirs of the Greek Catastrophe*, Chs. 1, 3, pp. 245-248.

THE BALKANS

Historicizing and Theorizing the Balkans

READ: Todorova 1997, *Imagining the Balkans*, pp. 10-20, and Wachtel 2008, *The Balkans in World History*, Chapter 8, pp.97-115.

Experiencing the late socialist Balkans

READ: Ghodsee 2011, "Contraband, 1990"

8, 9 Kinship and Gender in the Balkans: the *zadruga* and 'sworn virgins'

READ: Olujic 1998 "Gendered Violence", pp. 31-39; Young 2000 *Women Who Become Men*, Chapters 2 and 4

YUGOSLAVIA and after

An artificial country? A socialist federation; a multi-ethnic state.

READ: return to Wachtel 2008, pp. 116-125 and Simic, 1992, "The First and Last Yugoslav"

Things fall apart: Dissolution and War

Films: Tone Bringa, 1995, "We are all Neighbours" and Klara Pelja, 2010, "Sarajevo mi sevdah oro"

READ: Hayden 1996 "Imagined Communities and Real Victims: Self-Determination and Ethnic Cleansing in Yugoslavia"; Olujic 1998, pp. 40-46.

After War: New States, New Selves

READ: Stefansson, 2004, "Sarajevo Suffering"; Greenberg, 2011, "On the Road to Normal."

Semester summary

Midterm Project: Choose one of the course readings and rewrite (a part of) it *as if you had been there*. Be creative: Change the perspective, change the genre, add information from other readings! Keep your paper short and elegant 5-6 pages, double-spaced, 12 point font. In your essay be sure to indicate what point about the Balkans your work attempts to make, and why you chose this particular point for your project. Work mindful of the fact that a change in ethnographic perspective can change the focus of the research... וההפך

Due date: First class of second semester.

Late papers will not be accepted

Second Semester סמסטר ב'

Empires, World Wars, National Consolidation, New Borderlands:
Salonica/Thessaloniki Reconsidered, A visit to the White Tower Museum

READ: Mazower 2004, pp. 432-440; Agelopolous 2000, pp. 145-150

DEEP READINGS: Southeast European Balkan Ethnography

Greece's European Borderlands: Nation and State

READ: Sarah F. Green, 2005, *Notes From the Balkans: Locating Marginality and Ambiguity on the Greek-Albanian Border*, pp.220-234

The impacts of Ottoman rule, European nation-building, socialism and postsocialism

WE HAVE 3 or 4 FULL-LENGTH ETHNOGRAPHIES, AND TWO CHAPTERS FROM TWO OTHERS. WE WILL DIVIDE RESPONSIBILITY FOR LEADING DISCUSSIONS OF THE BOOKS ON THE BASIS OF HOW MANY STUDENTS ARE ENROLLED IN THE SEMINAR.

3, 4 The "Problem" of Macedonia (and women's bodies)

READ: Ilka Thiessen, 2007, *Waiting for Macedonia: Identity in a Changing World*.

5, 6 ROMANIA: Labor and Postsocialist Troubles (and men's bodies)

READ: David Kideckel, 2008, *Making Do in Postsocialist Romania*.

7, 8 BULGARIA: Probing beneath homogeneity

READ: Kristen Ghodsee. 2010. *Muslim Lives in Eastern Europe: Gender, Ethnicity & the Transformation of Islam in Postsocialist Bulgaria*.

GYPSIES: The Roma as the soul and the stigma of the Balkans

READ: Van de Port, 1999, "The Articulation of Soul: Gypsy Musicians and the Serbian Other," *Popular Music* 18/3: 291-308.

10, 11 Urbanism in the Balkans

READ: Andrei Simic, 1988, "Bogdan's Story: The Adaptation of a Rural Family to Yugoslavian Urban Life" in Gmelch and Zenner (eds), *Urban Life*; compare with Marko Živković, 2011, *Serbian Dreambook*, chapter 1; Fran Markowitz, 2010, *Sarajevo: A Bosnian Kaleidoscope*, chapter 2.

12 The Balkans through Ethnography: Course summary and future projects

Final Project:

***** [If it will be possible to conduct a class trip, an ethnographically based project will be required] *****

Choose a full-length ethnography situated in the Balkans. Read the entire book. Using what you have learned in this course and beyond, write a critical review of the ethnography. The 5-7 page review should include:

An overview of the volume: What is it about? What is its central research question(s)? What are the ethnographer's goals?

A careful analysis of the methodology, the book's findings, and the author's conclusions.

What most inspired, interested and excited you? What was not well enough developed? How does the volume contribute to the overall anthropology of the Balkans as well as to its specific research topics?

If you were to conduct a follow-up study, how would you do it? What would you do differently? Be sure to comment on the book's style as well as on the research methods and findings.

A bibliography of at least 5 sources.

ENJOY the assignment!

--OR--

Using one full-length ethnography as your entry-point, craft a research paper about one of the following subjects: a specific country, region, or ethnic group in the Balkans; Balkan postsocialism; Balkan gender relations; Balkanization. Remember, a research paper should be based on a central thesis, research question, or claim. The paper should be 7-14 pages in length, and should include a bibliography of at least 10 sources. A one page abstract of the final

אוניברסיטת בן-גוריון
המחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה
תשע"ג (2012-13)
סמסטר סתיו ('א')
תואר ראשון

{ 61 }

paper is due before the last day of class, accompanied by a brief oral presentation in class.

In both cases: It would be wise to consult with the course instructor as you plan your project.

Due date: September 1, 2013. Late papers will not be accepted

החיים בנגב

סמינר מצטיינים

מרצה: ד"ר ניר אביאלי

avieli@bgu.ac.il

הנגב משתרע על כ 60% משטחה של ישראל אך חיה בו רק כ 10% מאוכלוסיית המדינה. האם החיים בנגב הם שונים ובעלי ייחוד? ומה מייחד אותם? בסמינר נעסוק במאפיינים החברתיים והתרבותיים של החיים בנגב ונתמקד בבחינתן של סוגיות סוציולוגיות ואנתרופולוגיות המאפיינות את האזור: לאומיות, אתניות, מעמדות סוציו-אקונומיים, צורות ארגון חברתיות, פיתוח ותת פיתוח ויחסי מרכז - פריפריה. במהלך הקורס נשמע הרצאות של חברי המחלקה אשר עוסקים במחקר בנגב, נצפה בסרטים ונסייר באזור.

דרישות הקורס והרכב ציון סופי:

נוכחות, קריאה והשתתפות פעילה בשיעורים ובתרגילים (20%).

2. מטלות:

א. ביצוע מטלה (בצוותים) (10%).

ב. הצגת רפרט בכיתה + בחירת מאמר לקריאה (בזוגות) (10%).

ג. הגשת סמינר (בזוגות) (60%).

אוניברסיטת בן-גוריון
המחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה
תשע"ג (2012-13)
סמסטר סתיו (א')
תואר ראשון

{ 63 }

3. סיורים:

- א. לקראת אמצע א' סמסטר נקיים סיור/סדנה בשוק העירוני של באר שבע. הסדנה תתקיים ביום ו' 30.11.12.
- ב. ביום שלישי האחרון של הסמסטר 15.1.13 (16:00 - 21:00) נצא לסיור בהילולת הבבא סאלי.
- ג. במהלך סמסטר ב' נצא לסיור מורחב (כולל לינה) בנגב. נצא גם לביקור בכפר העבריים בדימונה. פרטים יימסרו לאחר אישור תקציבי.
- ד. השיעור האחרון והמסכם של הקורס ומסיבת הסיום יתקיימו במושב קלחים. המפגש יתקיים בשעות הערב.

ההשתתפות בכל הסיורים והסדנאות מחייבת

סדר השעורים

סמסטר א'

1. החיים בנגב: שיעור פתיחה (25.10)

2. הנגב והציונות (1.11)

קריאה: גוברין- היא נפלה בשדות
פייגה- The Multiplicity of Desert: Midbar, Shmama, and Garbage Can
מטלה: שירי נגב

3. מגדר בנגב (8.11)

קריאה: מוצפי-האלר- דתיות, מגדר ומעמד בעיירה מדברית
קיש- Reproductive Encounters

מטלה: ניתוח טבלאות סטטיסטיות של הנגב

4. מרחבים דרומיים (15.11)

קריאה: יעקובי - From State-Imposed Urban Planning to Israeli Diasporic Space
פנסטר - Space for Gender

מטלה: ניתוח מרחבי של מרכז אורן.

5. הקרנת הסרט (22.11)

מטלה: בחירת סרט על הנגב והצגתו

6. סיור לשוק העירוני של באר שבע (יום ו' 30.11 09:00 – 13:00)
ביום חמישי ה 29.11 לא יתקיים שיעור

7. קהילת העבריים (6.12)

הרצאת אורח

קריאה: מרקוביץ, הלמן ושיר-ורטש Soul Citizenship

8. הנחיות לקראת הגשת הצעת מחקר (13.12)

9. יחסי יהודים בדוּיִם (20.12)

הרצאת אורח

קריאה: יפתחאל - Critical theory and Gray Space

דינרו - Image is Everything

10. יחסי יהודים בדוּיִם – המשך (27.12)

קריאה: Abu-Saad The Education of Israel's Negev Beduin: Background and Prospects.

Yonah, Abu Saad and Kaplan. [De-arabization of the bedouin: A study of an inevitable failure.](#)

11. [באר-שבעיות](#) (השיעור יתקיים ביום רביעי 2.1.13 בשעה 18:00; לא יתקיים שיעור ב 3.1.13)

קריאה: מרקוביץ' ואוריאלי - Shopping in the Negev - אליאס וחבורוסטיאנוב - לא על הלחם לבדו

סרט: "משחק המלכים"
מרצה אורחת: שלומית גיא (במאית הסרט)

12. [באר שבעיות – המשך](#) (10.1)

מטלה: פרזנטציה על באר-שבעיות
קריאה: אלפסי ואחרים – סטודנטים בבאר שבע: יחסי העיר והאוניברסיטה
[התארגנות לקראת סמסטר ב'](#)

13. [הילולת הבבא סאלי](#) (יום שני 14.1.13 ג' שבט 16:00 – 20:00; ביום חמישי לא יתקיים שיעור)
[הגשת הצעות המחקר](#)

סמסטר ב'

שעור פתיחה (4.3.13): דיון בהצעות המחקר

קריאה: איתן כהן - קלון הלבנטיניות

<http://www.e-mago.co.il/Editor/chapters-924.htm>

בשיעור זה נקבע את תכנית הסמסטר המדויקת.

סמסטר זה יכלול מספר מרכיבים: דיון בהצעות המחקר (הסטודנטים יקראו את כל ההצעות);
הצגת המחקרים בכיתה (כל זוג יחלק שבוע מראש מאמר לקריאה לקראת השיעור אשר
יוקדש למחקרו); סיור מורחב בנגב; הרצאות אורח ומטלות נוספות ("עשן הזמן", כפר איילים,
ביקור בכפר העבריים בדימונה ב"פסח הגדול" וכו').

כאמור, מפגש אחד יתקיים ב"עשן הזמן" (בהתאם ללוח המטלות)
קריאה: גלית סעדה-אופיר – "הכלאות מוזיקליות מן העיר שדרות".

רשימת הקריאה לסמסטר א'

אליאס, נ. חבורוטיאנוב, נ. (forthcoming) לא על הלחם לבדו: חיי התרבות של הרחוב
הרוסי של באר שבע. בגרדוס, י. (עורך) באר שבע.

אלפסי, נ. ואחרים. 2012. סטודנטים בבאר שבע: יחסי העיר והאוניברסיטה. באר שבע:
מרכז הנגב לפיתוח אזורי, אוניברסיטת בן גוריון בנגב.

אוניברסיטת בן-גוריון
המחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה
תשע"ג (2012-13)
סמסטר סתיו ('א)
תואר ראשון

{ 68 }

גוברין, נ. היא נפלה בשדות

<http://www.alterman.org.il/LinkClick.aspx?fileticket=xhhs2L8Epb8%3d&tabid=65&mid=455>

מוצאפי-האלר, פ. נשיות עדה ומעמד בעיירה מזרחית

סעדה-אופיר, ג. 2001. בין 'ישראליות' ל'מזרחיות': הכלאות מוזיקאליות מן העיר שדרות.
סוציולוגיה ישראלית, ג-ד: 253 – 275.

Abu-Saad, I. 1997. The Education of Israel's Negev Beduin: Background and Prospects. *Israel Studies*, 2, 2: 21-39.

Dinero, C. 2002. Image is Everything: The development of the Negev Bedouin as a Tourist Attraction. *Nomadic Peoples*, 6, 1.

Feige M. 2009. Midbar, shmama and garbage can. In A Paul Hare and Gideon M. Kressel (eds.) *The Desert Experience in Israel: Communities, Art, Science and Education in the Negev*. University Press of America. Pp: 27-32.

Fenster, T. 1999. Space for Gender: Cultural Roles of the forbidden and the permitted. *Society and Space*, 17: 226-246.

Kish, S. 2009. Reproductive Encounters: Negev Bedouin Women's Lay Encounters at Childbirth in an Israeli Hospital *Anthropological Quarterly*, 82, 3: 719–754.

Markowitz, F. Helman, S. Shir-Vertesh, D. 2003. [Soul citizenship: The Black Hebrews and the state of Israel](#). *American Anthropologist*. 105, 2.

Markowitz, F. Uriely, N. 2002. Shopping in the Negev: global flows and local Contingencies. *City & Society*, 14, 2: 211-236.

Yacobi, H. 2008. From State-Imposed Urban Planning to Israeli Diasporic Place: The Case of Netivot and the Grave of Baba Sali .In: Julia Brauch ,Anna Lipphardt, Alexandra Nocke (Eds) *Jewish Topographies: Visions of Space , Tradition and Place*. Ashgate, London. 63-82

Yeftachel, O. 2009. Critical theory and 'gray space': Mobilization of the colonized. *City*, 13, 2-3.

Yonah, Y. [Abu-Saad](#), I Kaplan, A. 2004. [De-Arabization of the Bedouin: A Study of an Inevitable Failure](#). *Interchange*, 35, 4: 387-406.

רשימת הקריאה לסמסטר ב' תקבע ע"י הסטודנטים בהקשר למחקריהם.

אוניברסיטת בן-גוריון
המחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה
תשע"ג (2012-13)
סמסטר סתיו (א')
תואר ראשון

אוניברסיטת בן-גוריון
המחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה
תשע"ג (2012-13)
סמסטר סתיו ('א')
תואר ראשון

{ 71 }

אוניברסיטת בן גוריון בנגב
המחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה

החברה הישראלית

פרופ' דניאל ממן

תשע"ג 2012-2013

מספר קורס : 102-1-0019-1 (סמסטר א'); 102-1-0029-1 (סמסטר ב')

צוות הקורס :

פרופ' דניאל ממן

גב' עינת יהודה

גב' נעה זרקא

גב' יעל גזית

זמני השיעור והתרגילים

השיעור מתקיים ביום ב' 8:15-9:45

סמסטר א' : בנין 26, אולם 5

תרגילים :

יום א : 12-14 – גב' יעל גזית

יום ד : 12-14 - גב' עינת יהודה

יום ד : 14-16 - גב' עינת יהודה

יום ד : 16-18 – גב' נעה זרקא

אוניברסיטת בן-גוריון
המחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה
תשע"ג (2012-13)
סמסטר סתיו (א')
תואר ראשון

{ 72 }

שעות קבלה:

פרופ' דניאל ממך, יום ב 30:15-30:14, חדר 377, טלפון 08-6428244,

דואר אלקטרוני: dmaman@bgu.ac.il

גבי עינת יהודה, דואל: einatye@post.bgu.ac.il

גבי נעה זרקא, דואל: zarka.noa@gmail.com

גבי יעל גזית, דואל: yaelgaz@bgu.ac.il

תאור השיעור ומטרותיו:

השיעור יעסוק בניתוח התכונות האופייניות לחברה הישראלית ובעיותיה המיוחדות החל מהתקופה הטרומ-מדינתית ועד לראשית שנות ה-2000. המטרה של השיעור להקנות ידע, כלים לניתוח וכן

אוניברסיטת בן-גוריון
המחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה
תשע"ג (2012-13)
מסטר סתיו ('א')
תואר ראשון

{ 73 }

לפתח חשיבה ביקורתית. השיעור יתמקד במבחר שאלות יסוד כגון המשכיות ושינוי; יחסי מדינה-חברה; הגירה-עלייה-קליטה; סכסוך, מלחמה וצבא; כלכלה חברה ושסעים חברתיים. הניתוח יעשה סביב שני צירים עיקריים: שינוי והמשכיות ושילוב והתבדלות.

מתכונת השיעור והתרגילים:

השיעור

השיעור יתנהל באמצעות הרצאות פרונטליות וקבוצות תרגיל. מטרת ההרצאות הפרונטליות לפרוש יריעה רחבה של הנושאים השונים. השיעורים השונים יאורגנו סביב ראשי פרקים אשר נמצאים באתר הקורס. ניתן להגיע לאתר הקורס באמצעות מערכת High Learning. כל תלמידי הקורס רשומים באתר וניתן להגיע אליו דרך הכתובת:

<http://www.bgu.ac.il/HL/>

הכניסה באמצעות שם משתמש והסיסמא האישית שלכם.
רצוי להביא לכל שיעור את ראשי הפרקים של השיעור.

התרגילים

התרגילים הנם רשות, אך עם זאת מומלץ ביותר להשתתף בהם. מנסיון העבר, סטודנטים שהשתתפו בתרגילים הגיעו להישגים גבוהים יותר מאחרים. מסגרת התרגילים מאפשרת דיון מעמיק בפריטי הקריאה, אשר כולם בעברית, וכן חיבור של פריטי הקריאה עם ההרצאות הפרונטליות. בנוסף על כך במהלך התרגילים נרחיב בסוגיות אשר לא ניתן לכסות אותן בהרצאות הפרונטליות. השתתפות בתרגילים מחייבת קריאה של הפריטים הביבליוגרפיים הרלוונטיים ועל-כן סטודנטים שלא קראו טרם המפגש רצוי שלא יגיעו לתרגיל. מומלץ להביא את הפריטים הביבליוגרפיים הרלוונטיים לתרגיל.

* הסטודנטים מתבקשים להגיע לקבוצה לה נרשמו ולא להחליף קבוצות. אנו נעביר דף נוכחות בתרגילים כדי לוודא שכל המשתתפים רשומים.

חובות השיעור

אוניברסיטת בן-גוריון
המחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה
תשע"ג (2012-13)
סמסטר סתיו ('א')
תואר ראשון

{ 74 }

בקורס ארבע חובות. ציון עובר בכל אחת מהן הוא תנאי מעבר בקורס. אין כל אפשרות לפסוח על מילוי אחת מהמטלות. המועדים הרשומים הם מועדים מתוכננים, אשר יקבלו אישור סופי מהמזכירות

1. בוחן ידע היסטורי -- 23.11.2012
בוחן הידע ההיסטורי מהווה 20% מהציון הסופי. היות ומדובר בבוחן אין מועד ב' וחובה לגשת לבוחן בתאריך שנקבע. מי שלא יגש לא יוכל לסיים את הקורס.
המטרה של הבוחן להביא לידי כך שכל הסטודנטים יישלטו בתהליכים היסטוריים ומושגים מרכזיים בחברה הישראלית החל מהתקופה הטרומ מדינתית ועד ימינו. רובכם למדתם במסגרת ביה"ס התיכון וגם קודם לכן חלקים נרחבים מההיסטוריה של החברה הישראלית ועל-כן, חלק לא מבוטל מהמושגים והתהליכים מוכרים לכם.
הבוחן יהיה במתכונת של מבחן אמריקאי על 40 מושגים, כל מושג $\frac{1}{2}$ נקודה.

ערכנו מקראה של חומר הקריאה לבוחן וניתן לרכוש את המקראה **בקופי סנטר** (שדרות רגר, מול האוניברסיטה).

כמו כן, חומר הקריאה לבוחן הועבר לספריה והוא נמצא בתדפיסים של ספריית ארן. הכתובת היא:

<http://www.bgu.ac.il/printouts>

יש לחפש תחת שם המרצה: ממך דניאל.

פריטים מס' 2 ו-4 נסרקו במספר חלקים: פריט מס' 2 נסרק ב-2 חלקים; פריט מס' 4 נסרק ב-6 חלקים.

2. בוחן קריאה מס' 1 – 15.3.13
בוחן על כמחצית מהמאמרים מהווה 15% מהציון הסופי. היות ומדובר בבוחן אין מועד ב' וחובה לגשת בתאריך שנקבע. מי שלא יגש לא יוכל לסיים הקורס.
המטרה של הבוחן למנוע מצב שבבחינה הסופית מרוכזות כמות גדולה של חומר ועל-כן החלטנו לבחון את מידת היכרותכם עם חלק המאמרים.

אוניברסיטת בן-גוריון
המחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה
תשע"ג (2012-13)
סמסטר סתיו (א')
תואר ראשון

{ 75 }

3. בוחן קריאה מס' 2 – 14.6.13

בוחן על כמחצית שנייה של המאמרים מהווה 15% מהציון הסופי. היות ומדובר בבוחן אין מועד ב' וחובה לגשת בתאריך שנקבע. מי שלא יגש לא יוכל לסיים הקורס.

4. בחינה סופית – 50% הציון הסופי
בחינת הסיום, תהיה בנויה מ-2 חלקים:

החלק הראשון: שאלות רחבות - שאלה אחת מתוך שתיים (30%).
החלק שני: יכלול שאלות יותר ממוקדות- שאלה אחת ללא בחירה (20%).
שני החלקים יכללו את חומר השיעורים ואת כל פריטי הקריאה בקורס.

ערכנו מקראה של כל פריטי הקריאה וניתן לרכוש את המקראה בקופי סנטר.

כמו כן, פריטי הקריאה הוכנסו לתדפיסים של ספריית ארן והכתובת היא:

<http://www.bgu.ac.il/printouts/>

יש לחפש תחת שם מרצה: ממך דניאל

הפריטים מופיעים תחת שם המחבר.

או תחת מספר הקורס

החברה הישראלית

פרופ' דניאל ממן

א. המשכיות ושינוי

רשימת קריאה למבחן ידע היסטורי 12.11.2010

1. בן ששון חיים הלל (עורך), *תולדות עם ישראל*, כרך ג', תל-אביב, דביר, 1969, עמ'; 177-190; 262-270; 297-300; 313-318; 340-350
2. האנציקלופדיה העברית, כרך 6 (1), ארץ ישראל, ירושלים, ספרית פועלים, תשנ"ג, עמ' 766-828; 726-748
3. סעדון חיים ויואל רפל (עורכים), *במחתרת מארצות האיסלם: פרשיות העפלה והגנה*, ירושלים, מכון בן צבי, 1997, עמ' 25-36.
4. האנציקלופדיה העברית, כרך 6 (2), מדינת ישראל, ירושלים, ספריית פועלים, תשנ"ג, עמ' 12-50; 51-230.

ב. מדינה וחברה

1. ברוך קימרלינג, "יחסי מדינה-חברה בישראל", אורי רם (עורך), *החברה הישראלית: היבטים ביקורתיים*, תל-אביב, ברירות הוצאה לאור, 1993, עמ' 328-350.

2. דן הורוביץ, משה ליסק, *מצוקות באוטופיה: ישראל - חברה בעומס-יתר*, תל-אביב, עם עובד, 1990, עמ' 198-239.
3. ברוך זיסר ואשר כהן, "מדמוקרטיה הסדרית לדמוקרטיה משברית: המאבק על הזהות הקולקטיבית בישראל", *פוליטיקה כתב העת למדע המדינה ויחסים בינלאומיים*, 1999, 3, עמ' 9-30.
4. סמי סמוחה, "המשטר של מדינת ישראל: דמוקרטיה אזרחית, אי-דמוקרטיה או דמוקרטיה אתנית", *סוציולוגיה ישראלית*, 2000, 2, עמ' 565-630.

ג. ריבוד בחברה הישראלית

1. עזיזה כזום, "תרבות מערבית, תיוג אתני וסגירות חברתית: הרקע לאי השוויון האתני בישראל", 1999, *סוציולוגיה ישראלית*, א(2), 385-428.
2. דני רבינוביץ, ח'אולה אבו בקר, *הדור הזקוף*, ירושלים, כתר הוצאה לאור, 2002, עמ' 25-79.
3. זאב רוזנהק, "מהגרי עבודה במדינת הרווחה הישראלית: מגמות הדרה והכללה", 1999, *ביטחון סוציאלי*, 56: 97-112.
4. דפנה יזרעאלי, "מיגדור בעולם העבודה" דפנה יזרעאלי, אריאלה פרידמן, הנרייט דהאן-לב, חנה הרצוג, מנאר חסן, חנה נווה, סילביה פוגל-ביז'אוי (עורכות), *מין, מגדר פוליטיקה*, תל-אביב, קו אדום – הקיבוץ המאוחד, 1999, עמ' 167-215.

ד. הגירה עלייה וקליטה

1. יהודה גודמן, "אזרחות, מודרניות ואמונה במדינת הלאום: הגזעה ודה-הגזעה בגיור מהגרים רוסים ומהגרים אתיופיים בישראל", יהודה שנהב ויוסי יונה (עורכים), **גזענות בישראל**, ירושלים, מכון ון ליר והקיבוץ המאוחד, 2008, עמ' 381-415.
2. פרן מרקוביץ, "זהותם של המהגרים מברית-המועצות לשעבר בתמורות הזמן והמקום", משה ליסק ואלעזר לשם (עורכים), **מרוסיה לישראל: זהות ותרבות במעבר**, תל-אביב, קו אדום: הוצאת הקיבוץ המאוחד, 2001, עמ' 15-26.
3. אורי בן אליעזר, "כושי סמבו, בילי בילי במבו': כיצד יהודי הפך שחור בארץ המובטחת", יהודה שנהב ויוסי יונה (עורכים), **גזענות בישראל**, ירושלים, מכון ון ליר והקיבוץ המאוחד, 2008, עמ' 130-157.

ה. דת ומדינה

1. ידידיה שטרן, "עושר שמור לבעליו לרעתו: על מקומם של המשפט וההלכה בחברה הישראלית", אלפיים, 2002, 23, עמ' 199-246.
2. רינה נאמן, "תפילה תל-אביבית: בית תפילה ישראלי בתל-אביב", סוציולוגיה ישראלית, 2011, יב (2) עמ' 403-427.

3. שטדלר נורית, "להתפרנס או לחכות לנס: המלכוד החרדי והשתקפותו ביחסי תורה ועבודה", עמונאל סיוון וקימי קפלן (עורכים), *חרדים ישראלים: השתלבות בלא טמיעה?*, 2003, הוצאת הקיבוץ המאוחד, מכון ון ליר, עמ' 32-55.

4. יואב פלד, "חידה ושמה ש"ס, יואב פלד (עורך), *ש"ס אתגר הישראליות*, 2001, תל-אביב, ידיעות אחרונות, עמ' 52-74.

ו. סכסוך, מלחמה וצבא

1. דן הורוביץ, משה ליסק, *מצוקות באוטופיה: ישראל - חברה בעומס-יתר*, תל-אביב, עם עובד, 1990, עמ' 240-271.

2. ברוך קימרלינג, "מיליטריזם בחברה הישראלית", *תיאוריה וביקורת*, 1993, 4, עמ' 123-140.

3. אורי בן אליעזר, "החברה הצבאית והחברה האזרחית בישראל: גילויים של אנטי-מילטריזים ונאו-מילטריזים בעידן פוסט הגמוני", מאג'ד אלחאג' ואורי בן-אליעזר (עורכים), *בשם הביטחון: סוציולוגיה של שלום ומלחמה בישראל בעידן משתנה*, 2003, עמ' 29-76.

ז. כלכלה וחברה

1. מיכאל שלו, "האם הגלובליזציה והליברליזציה 'נרמלו' את הכלכלה המדינית בישראל?", דני פילק ואורי רם (עורכים), *שלטון ההון: החברה הישראלית בעידן הגלובלי*, תל-אביב, הוצאת הקיבוץ המאוחד ומכון ון ליר בירושלים, 2004, עמ' 84-115.

2. דניאל ממן, "שינויים מבניים ב'כלכלה הגדולה' ובקבוצות העסקיות בישראל", *משפט ועסקים*, 2008, כרך ח, 123-157.

ח. סיכום: מחלוקות בסוציולוגיה הישראלית

1. אורי רם, *הזמן של ה'פוסט': לאומיות והפוליטיקה של הידע בישראל*, תל-אביב, רסלינג, 2006, עמ' 71-126.

חברה ומשפחה ביפן

Family and Society in Japan

ד"ר דלית בלוך dalitbloch@gmail.com

סמסטר א', יום א', 16:00-20:00

4 נקודות זכות

הקורס בוחן את המערכת המשפחתית ביפן במבט היסטורי-אנתרופולוגי, תוך ראיית החברה היפנית כחברה מרובדת ודינמית. אנו נדון בשינויים שעברה המערכת המשפחתית ביפן בעיקר בעשורים האחרונים, ונכיר את הגורמים אשר השפיעו ועדיין משפיעים על עיצובה. במקביל לשינוי נבחן גם המשכיות בדפוסים ומבנים חברתיים. בחלקו הראשון של הקורס נקבל פרספקטיבה תרבותית והיסטורית ונדון במערכת המשפחתית ביפן המסורתית וביפן של טרום-מלחמת העולם השנייה. לאחר מכן נעבור לתקופה המודרנית ונבחן מגוון היבטים של חיי המשפחה ביפן בת-ימינו. בין הנושאים שידונו בקורס: השפעת האתיקה הקונפוציאנית, חלוקת תפקידים על פי מין בחברה ובמשפחה, חיי משפחה ביפן המסורתית וביפן של טרום-מלחמת העולם השנייה, המשפחה העירונית ביפן של אחרי המלחמה: "עקרת הבית המקצועית" ו"ה-salary-man" (עובד הצווארון הלבן), הורים וילדים, צעירים ונוער, דימויים משתנים של גבריות ואבהות, פער הדורות, זוגות בני אותו המין, אלימות במשפחה, ושינויים דמוגרפים הכוללים דחיית גיל הנישואין וירידה בשיעורי הילודה.

דרישות הקורס:

נדרשת נוכחות בשיעורים, קריאת חומר-הקריאה והשתתפות פעילה בדיונים בשיעור. הביאו את חומר הקריאה עימכם לשיעור.

בסוף הקורס יגישו התלמידים עבודה על פי הנחיות שימסרו בשיעור

רשימת קריאה

* יתכנו שינויים ברשימת הקריאה או בסדר הפריטים *

1. מבוא היסטורי: יפן המסורתית ויפן המודרנית:

שילוני בן-עמי (1995) *יפן המסורתית: תרבות והיסטוריה*, ירושלים: שוקן. פרקים: 2, 4, 5, 9, 11, 19, 23.

שילוני בן-עמי (1997) *יפן המודרנית: תרבות והיסטוריה*, ירושלים: שוקן. פרקים: 3, 5, 6, 9, 12, 14, 18, 19, 22, 24.

Kingston Jeff, (2011), *Contemporary Japan: History, Politics and Social Change Since the 1980s* Wiley-Blackwell. Pp. 3-22 "Transformations After World War II", and Pp. 23-38 "The Lost Decade"

2. מושגים בסיסיים: המשפחה וה- ie ביפן המסורתית וביפן של טרום-המלחמה:

Hendry Joy, (1981) *Marriage in Changing Japan* Chapter 1: "Historical context" pp. 14-36

Hendry Joy (1987) *Understanding Japanese Society*, London: Croom Helm. Chapter 1 + chapter 2: "The house and family system".

Sugimoto Yoshio (1997) *Introduction to Japanese Society* Cambridge University Press "Gender stratification and the family" Pp. 142-168

Kumagai Fumie (2010) "Fourty Years of Family Changes in Japan: A Society Experiencing Population" *Journal of Comparative Family Studies* 41.4 p. 581-610 (Summer

3. המשפחה העירונית בשנות הצמיחה הכלכלית:

Vogel Ezra F. (1968 [1963]) *Japan's New Middle Class: The Salary-man and His Family in Tokyo Suburb*, University of California Press pp. 194-200, 208-224

Lebra Takie Sugiyama (1984) *Japanese Women: constraint and fulfillment*, Honolulu: University of Hawaii Press pp.121-141

Hendry Joy (1993) "The role of the professional housewife" In: Hunter J. (ed.) *Japanese Women Working* Routledge pp. 224-241

4. נישואין – בין קירבה לריחוק:

Iwao Sumiko, (1993), *The Japanese Woman: Traditional Image and Changing Reality*, N.Y.: The Free press Chap 4: Communication and crisis

Allison Anne, (1994), *Nightwork: Sexuality, Pleasure, and Corporate Masculinity in a Tokyo Hostess Club*, The University of Chicago Press, Chicago and London. Chap 6

Tokuhiro Yoko (2010) *Marriage in Contemporary Japan*, London and New-York: Routledge. Chapter 5: "Changes in Courtship Practices" Pp. 88-115

Alexy, Allison, (2011) "Intimate Dependence and Its Risks in Neoliberal Japan" *Anthropological Quarterly* 84, no 4: 895-918

Bloch, Dalit (2011) "A Room of Their Own: Time, Space and the Self-Perceptions of Married Couples in Japan", *U.S – Japan's Women's Journal*, No. 41: 72-101

5. צעירים ונוער:

Holden Todd J. M. and Tsuruki Takako (2003) "*Deai-kei*: Japan's new culture of encounter" In: Gottlieb N. & McLelland M. (eds.) *Japanese Cybercultures* Routledge

Yamada Masahiro (2001) "Parasite Singles Feed On Family System" *Japan Quarterly* January- March pp. 10-16

Goodman Roger, Imoto Yuki and Tuukka Toivonen (eds.) *A Sociology of Japanese Youth*, Routledge. Chapter 1: "Making Sense of Youth Problems", Pp. 1-29

Nagase Nobuko (2006) "Japanese youth's attitude towards marriage and child rearing", In: Rebick Marcus and Takenaka Ayumi (eds.) *The Changing Japanese Family*, Routledge. Pp. 39-53

6. הורות במבחן – אבות ואמהות:

shii-Kuntz, Masako (2003) "Balancing Fatherhood and work: emergence of diverse masculinities in contemporary Japan" In Robertson J and Suzuki N (eds.) *Men and Masculinities in contemporary Japan*, Routledge-Curzon pp. 198-216

Allison A. (2000) *Permitted and Prohibited Desires: Mothers, Comics and Censorship in Japan*, University of California Press. Chapter 4: Japanese mothers and *obentōs*: The lunch-box as ideological state apparatus pp.81-103.

7. אלימות במשפחה:

- The Domestic Violence and Gender Research Group (2000) "Domestic Violence and Gender: The Voices of Older Japanese Women" Journal of Asian Women's Studies, Vol. 9 pp. 1-13
- Nakamura, Tadashi (2003) "Regendering batterers: domestic violence and men's movements" In Robertson J and Suzuki N (eds.) Men and Masculinities in contemporary Japan, Routledge-Curzon pp. 162-179
- Goodman Roger (2002) "Child abuse in Japan: 'discovery' and the development of policy" In: Goodman R. (ed.) Family and Social Policy in Japan Cambridge University Press pp. 131-155

8. בני זוג מאותו המין:

- Maree Claire (2004) "Same-Sex Partnerships in Japan: Bypasses and other Alternatives" Women's Studies, vol .33 pp. 541-549
- Valentine, James. (1997), "Skirting and suiting stereotypes: Representations of marginalized sexualities in Japan" Theory, Culture and Society, 14(3): 57-85
- Lunsing Wim (2005) LGBT Rights in Japan *Peace Review: A Journal of Social Justice* Vol. 17, Pp. 143-148

"טיבט" בעיניים אנתרופולוגיות

מרצה: ד"ר אילאיל הרציון-שני eharzion@bgu.ac.il

מטרות הקורס:

בקורס יוצג המקרה של "טיבט" וייבחן דרך סוגיות תיאורטיות שונות מתחום האנתרופולוגיה והסוציולוגיה: דת ומקומות קדושים, לאום ולאומיות, פליטות, דיאספורה וגולה, תיירות ותרמילאות. במהלך הקורס נדון בסוגיות אלו ובקשרים ביניהן, ותבחן באופן ביקורתי ההבנייה של "טיבט" כקטגוריה מדומיינת דרך המפגש בין ה"טיבטים" ל"מערביים". חלק מהבחינה של המקרה הטיבטי תעשה דרך צפייה ביקורתית בסרטים רלוונטים (או בקטעים נבחרים מהם) ולכן יש חובת נוכחות בקורס. במבחן המסכם, הסטודנטים יידרשו לענות על שאלות שעורכות אינטגרציה בין הנושאים השונים בעזרת המתודות השונות איתן נעבוד בקורס. במבחן ינתן דגש על החומר מהדיונים שנערכו בכיתה.

מבנה הקורס וחובות הקריאה:

סמסטר א'

רקע גיאוגרפי-היסטורי על טיבט

לשיעור 1:

ארן, ל. (2007) ג'נוסייד: טיבט 1950-2000, השמדת תרבות. רעננה: הוצאת האוניברסיטה הפתוחה, פרק ראשון עמודים: 33-67.

לשיעורים 2-3:

Hansen, P.H. (2001) Tibetan Horizon: Tibet and the Cinema in the Twentieth Century. In: Dodin, T. & Rather, H. (eds.) Imagining Tibet: Perceptions, Projections and Fantasies. Boston: Wisdom Publications. Pp. 91-110.

צפייה ביקורתית בסרט: הימליה

הבניית קטגוריות:

לשיעור 4:

סעיד א. (2002) אוריינליזם. תל-אביב: הוצאת עם עובד. פרק ראשון.

צפייה ביקורתית בסרט: פליקס בטיבט.

הקטגוריה של "טיבט" ויצירת דימויים
לשיעורים 5-6:

Dodin, T. & Rather, H. (2001). "Imagining Tibet: Between Shangri-La and Feudal Oppression". In: Dodin, T. & Rather, H. (eds.) Imagining Tibet: Perceptions, Projections and Fantasies. Boston: Wisdom Publications. Pp. 391-416.

צפייה ביקורתית בסרט: שבע שנים בטיבט
הדת הבודהיסטית והמערב
לשיעורים 7-9:

Bishop, P. (1993) Dreams of Power: Tibetan Buddhism and the Western Imagination. London: The Athlone Press. Chap.3

Korom, F. J. (2001) "The Role of Tibet in the New Age Movement". In: Dodin, T. & Rather, H. (eds.) Imagining Tibet: Perceptions, Projections and Fantasies. Boston: Wisdom Publications. Pp. 167-182.

צפייה ביקורתית בסרט: סמסרה
עלייה לרגל ומקומות קדושים
לשיעור 10:

אליאדה, מ. (2005) "המרחב הקדוש וקידוש העולם". בתוך: לימור א. וריינר ח. (עורכים) עלייה לרגל: יהודים, נוצרים, מוסלמים. הוצאת האוניברסיטה הפתוחה ויד יצחק בן-צבי. עמודים: 193-211.

טרנר, ו. (2005) "עליות לרגל כהליכים חברתיים". בתוך: לימור א. וריינר ח. (עורכים) עלייה לרגל: יהודים, נוצרים, מוסלמים. הוצאת האוניברסיטה הפתוחה ויד יצחק בן-צבי. עמודים: 19-64.

צפייה ביקורתית בסרט: שנגרילה
לשיעורים 11-12:

Bentor, Y. (1993) "Tibetan Tourist Thangkhas in the Kathmandu Valley". Annals of Tourism Research, 20:107-137.

Cantwell, C. 1995. "Rewalsar: Tibetan Refugees in a Buddhist Sacred Place".
The Tibet Journal, Vol. 20, 1: 3-9.

צפייה ביקורתית בסרט: "קייילש".

סמסטר ב'

לאום ולאומיות

לשיעור 1:

אנדרסון, ב' (1999) קהילות מדומיינות: הגיגים על מקורות הלאומיות ועל התפשטותה. תל-
אביב: האוניברסיטה הפתוחה. עמ' 15-30, פרק 11 ואחרית דבר למהדורה העברית.

לשיעורים 2-3:

Huber, T. (2001) "Shangri-La in Exile: Representations of Tibetan Identity and
Transnational Culture". In: Dodin, T. & Rather, H. (eds.) Imagining Tibet:
Perceptions, Projections and Fantasies. Boston: Wisdom Publications. Pp.
357-372.

צפייה ביקורתית בסרט: על התועלת שבאי-האלימות.

פליטות, דיאספורה וגולה – בסיס תיאורטי

לשיעורים 4-5:

Levy, A. (2000) "Diasporas through Anthropology Lenses: Contexts of
Postmodernity". Diaspora, 9(1): 137-157.

Malkki, L.H. (1995), "Refugees and Exile: from 'Refugee Studies' to the
National Order of Things". Annual Review of Anthropology, 24:495-523.

Vertovec, S. (1997), Three Meanings of "Diaspora": Exemplified among South
Asian Religions. Diaspora, 6(3): 277-299.

פליטות, דיאספורה, גולה - המקרה הטיבטי

לשיעורים 6-7:

DeVoe, D.M. (1981), "The Refugee Problem and Tibetan Refugees". The
Tibet Journal, 11(3):22-42.

צפייה ביקורתית בסרט: Dreaming Lhasa

תיירות ל"מזרח הרחוק" בכלל ולטיבט בפרט

לשיעור 8:

שמחאי, ד. (2000) השביל הזה מתחיל כאן: תרמילאות של ישראלים במזרח הרחוק. תל-אביב: פראג הוצאה לאור. פרקים 5,6.

Riley, P.J. (1988). "Road Culture of International Long-Term Budget Travelers". Annals of Tourism Research, Vol. 15: 313-328.

פליטות, דיאספורה, גולה במפגש עם התיירות – המקרה הטיבטי

לשיעורים 9-10:

ארן, ל. (2007) ג'נוסייד: טיבט 1950-2000, השמדת תרבות. רעננה: הוצאת האוניברסיטה הפתוחה, פרק רביעי עמודים: 119-136.

Cohen, E. (1988), "Authenticity and Commoditization in Tourism". Annals of Tourism Research 15:371-386.

MacCannell, D. (1984). "Reconstructed Ethnicity: Tourism and Cultural Identity in Third World Communities". Annals of Tourism Research, 11: 375-391.

לשיעורים 11-12:

גיאצו, ט' (2000), חירות בגלות: האוטוביוגרפיה של כבוד הדלאי-לאמה של טיבט. תל-אביב, מודן. פרקים 14,15.

Barnett, R. (2001) "Violated Specialness: Western Political Representations of Tibet". In: Dodin, T. & Rather, H. (eds.) Imagining Tibet: Perceptions, Projections and Fantasies. Boston: Wisdom Publications. Pp. 269-316.

צפייה ביקורתית בסרט: המסע לשחרור טיבט.

גמישות בבחירת החומרים התיאורטיים היא חלק מהדינאמיקה של קורס זה.

דרישות הקורס:

* נוכחות חובה בכל השיעורים – מותר להעדר משיעור אחד בלבד בסמסטר ללא הצדקה. לתשומת-ליבכם/ן – ההתרחשות העיקרית היא בכיתה – הצפייה הביקורתית בסרטים,

אוניברסיטת בן-גוריון
המחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה
תשע"ג (2012-13)
סמסטר סתיו (א')
תואר ראשון

{ 90 }

הדיונים בעזרת החומרים התיאורטיים, ולכן גם המבחן המסכם יסתמך בעיקר על הידע הזה. אי-עמידה בדרישה זו יכולה לגרום לביטול הקורס.
* קריאת ספרות לקראת כל שיעור – ע"פ ההנחיות שייתנו.
* מטלות קריאה – בחירה של 2 מטלות מתוך 4 שינתנו (2 בכל סמסטר). במטלה יש לענות על שאלה, שמטרתה מיקוד הקריאה והבנת הקשר בין המאמר לבין הרעיון המרכזי בקורס.
* מבחן מסכם בו הסטודנטים יידרשו לענות על שאלות שעורכות אינטגרציה בין הנושאים השונים בעזרת המתודות השונות איתן נעבוד בקורס. במבחן יינתן דגש על החומר מהדיונים שנערכו בכיתה.

מבנה הציון:

80% ציון המבחן.

20% מטלות הקריאה.

כתיבה מדעית - בירוקרטיה ותרבות

נועה לויכטר

בירוקרטיה הינה צורת ארגון כל כך נפוצה, עד שקשה לתאר את החיים בלעדיה. אולם, כיוון שהיא כה שגורה ושזורה בחיינו, היא לעתים נתפסת כשקופה ולא מעניינת. יחד עם זאת, הפער שבין תפיסות תיאורטיות אודות הבירוקרטיה כמגלמת תכונות של רציונליות, יעילות ואובייקטיביות לעומת השיח הציבורי אודותיה המעלה טענות בדבר אטימות, שחיתות ואי יעילות, מעלה את הצורך לחשיבה מחדש על בירוקרטיה, גם כצורת ארגון אולם גם כזירה חברתית בפני עצמה.

בחינה אמפירית ותיאורטית של תצורות בירוקרטיות מעלה כי ניתן ורצוי לראות בהן גם אתר בו מכוננות ומגולמות תפיסות אידיאולוגיות וערכיות, ובו נפגשים רעיונות, הבנות ואינטרסים מגוונים ואף סותרים של אינדיווידואלים וקבוצות חברתיות שונות. התבוננות בזירות בירוקרטיות מאפשרת לפיכך גם הבנה רחבה יותר של תהליכים חברתיים ותרבותיים, בין אם בהקשרים מדינתיים, צרכניים, או ארגוניים, ומאפשרת להתחקות אחר האופנים בהם מתמרנים שחקנים שונים במסגרתה.

מתוך התפיסה כי דרך פעולות בירוקרטיות שונות ניתן להבין תהליכים חברתיים/תרבותיים רחבים יותר, עולות שאלות רבות בהן אפשר להעמיק, במסגרת עבודות אפשריות בקורס:

כיצד מייצרות פרקטיקות בירוקרטיות (של נוהל, הקצאה, ואף טופס) גבולות והבדלים בין קבוצות חברתיות שונות? כיצד משקפות ומבנות פרקטיקות בירוקרטיות הבנות ושינויים חברתיים בחברה הישראלית? מהו השיח העולה אודות ארגונים או פעולות בירוקרטיות שונות, ומהן משמעויותיו? מהן יכולות התמרון והפעלת שיקול דעת של עובדים במסגרות ארגוניות אלו, וכיצד הם פועלים בהן? אילו מאבקים מתרחשים בהקשרים בירוקרטיים, הן ברמה הפנים-ארגונית והן ברמה החוץ-ארגונים, מהי משמעותם ומהן תוצאותיהן? בנוסף, בחינה של פעולות בירוקרטיות בהקשרים תיאורטיים של ריטואל, דרמה חברתית, או דרך

אוניברסיטת בן-גוריון
המחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה
תשע"ג (2012-13)
סמסטר סתיו (א')
תואר ראשון

{ 92 }

קטגוריות אנליטיות של אתניות, דת, לאומיות וכו', יכולה להאיר על מורכבותן. כמובן ושאלות אלו יכולות להיבחן בארגונים בירוקרטיים שונים, ובהקשרם של ארגונים אלו (למשל צבאיות, מדינה ואזרחות, גלובליזציה, טכנולוגיה וכו').

כתיבה מדעית בסוציולוגיה-אנתרופולוגיה /

אנתרופולוגיה של היצירתיות

יואל טוויל

יום רביעי 10-12

חדר:

שעות קבלה:

דוא"ל: tawil@post.bgu.ac.il

מטרת הקורס: קורס זה יתמקד בהקניית מיומנויות הנדרשות בעשייה אקדמית: הגדרת נושא לעבודה וניסוח שאלות מחקר, קריאה ביקורתית של טקסטים אקדמיים, חיפוש חומר ביבליוגרפי וכתיבה. תרגול מיומנויות אלו יעשה תוך מפגש עם סוגיות מרכזיות באנתרופולוגיה של היצירתיות.

תקציר: יצירתיות, המוגדרת כיכולת להמציא דבר מה חדש הזוכה לאישור חברתי-תרבותי, הינה אחד המושגים השכיחים והנחשקים כיום – במדעים, באמנויות, בעולם העבודה ובחיי היומיום. במהלך הקורס, נתרגל מיומנויות קריאה, חשיבה וכתיבה אקדמיות דרך היחשפות לגישות התיאורטיות של חוקרים המתייחסים לשאלות כגון: מהו ידע יצירתי? מדוע הוא (לרוב) מחלץ מאיתנו הערכה כה רבה? כיצד אנו מזהים חוויה יצירתית? האם (ואם כן, מה משכנע אותנו בכך) ישראל היא מעצמה יצירתית? במהלך הקורס, נדון באפנים שבהם קונטקסטים תרבותיים שונים מעצבים ידע יצירתי ואת הדרכים להשגתו, נעמוד על טיבם של הכוחות התרבותיים ומערכות הידע אשר לוקחים חלק בהבניית ההערכה שאנו חשים כלפי המושג ונשאל שאלות הנוגעות לקונטקסט המקומי היהודי והישראלי. סטודנטים יוזמנו

להתעניין ולכתוב חיבור אודות אחת הסוגיות הנוגעות לתחומי ידע אלו לפי בחירתם ובתיאום עם המרצה.

מבנה הקורס: 6 שיעורים פרונטאליים, 6 שעות קבלה.

מיומנויות אקדמיות שילמדו:

הגדרת נושא לעבודה.
ניסוח שאלת מחקר כללית וספציפית.
בניית העבודה.
חיפוש חומר ביבליוגרפי רלוונטי לנושא שנבחר.
קריאה ביקורתית של טקסטים אקדמיים.
כתיבת ביבליוגרפיה והערות שוליים.
כתיבת סקירת ספרות ביקורתית.

דרישות הקורס:

חובה להגיע לשיעורים הפרונטאליים ולפגישות האישיות. יש להגיע לשיעורים לאחר קריאת המאמרים לאותו שיעור. יש לעמוד בל"ז הגשת המטלות.

מטלה ראשונה: הגדרת נושא המחקר וניסוח שאלת מחקר ראשונית. רשימה ביבליוגרפית בת חמיש פריטים אקדמיים (3 באנגלית, 3 עדכניים). עמוד אחד, גודל פונט 12, רווח כפול, שוליים רחבים. ציון עובר/לא עובר.

קבלת ציון לא עובר יהיה כרוך בהגשה נוספת של העבודה.

מטלה שנייה: הגדרה מדויקת של נושא המחקר וניסוח שאלות/טענות מחקר ספציפיות. רשימה ביבליוגרפית בת עשרה פריטים אקדמיים (6 באנגלית, 6 עדכניים). יש לצרף את המאמרים למטלה, יש לצרף את המטלה הראשונה. עד 3 עמודים, גודל פונט 12, רווח כפול, שוליים רחבים. 30% מהציון הסופי.

מטלה שלישית: עבודה מסכמת. מבנה המורכב ממבוא, סקירת ספרות ביקורתית, סיכום וביבליוגרפיה. 15 פריטים אקדמיים, יש לצרף את המאמרים לעבודה כמו גם את שתי המטלות הראשונות. 70% מהציון הסופי.

לקראת השיעור הרביעי, השיעור של קריאה ביקורתית של טקסט אקדמי, תתבקשו לנסח על כל אחד מהטקסטים טענה ביקורתית אחת כלפי כל אחד מהמאמרים ולשלוח אותה בדוא"ל אל המרצה. ציון עובר/לא עובר. קבלת ציון לא עובר יהיה כרוך בהגשה נוספת של העבודה.

סוגיות לדיון ולניתוח בקורס:

- יצירתיות מדעית/חדשנות טכנולוגית.
- יצירתיות אמנותית.
- מגדר ויצירתיות.
- המוח היהודי.
- יצירתיות, ישראליות וציונות.
- יצירתיות ואקזוטיקה.
- ידע יצירתי כתלוי-תרבות.
- יצירתיות זדונית.
- יצירתיות ולימינאליות.
- אימפרוביזציה.
- חקיינות.

ביקורת אנתרופולוגית על ספרות פסיכולוגית.
תוכניות לימודיות להגברת היצירתיות.
אפני ייצוג של יצירתיות.
יצירתיות פומבית – פסטיבלים, תערוכות, תחרויות.
כל תחום עניין אחר הקשור ליצירתיות בתיאום עם המרצה.

שבוע ראשון: מפגש פרונטאלי - הצגת נושא הקורס והצגת מטרות, מבנה ודרישות הקורס.

שבוע שני: מפגש פרונטאלי – גישות מרכזיות באנתרופולוגיה של היצירתיות.

Shostak, M (1992). The creative individual in the world of the !Kung San. In:
Smadar Lavie, Kirin Narayan and Renato Rosaldo (Eds.),
Creativity/Anthropology. Ithaca: Cornell University Press (Pp 54-69).

שבוע שלישי: מפגש פרונטאלי – בחירת שאלת מחקר וניסוח טענת מחקר:

Liep, J. (2001). Introduction. In: John Liep (Ed.), *Locating Cultural Creativity*.
London: Pluto Press (Pp 1-13).

Gell, A (1992). The Technology of Enchantment and the Enchantment of
Technology. In: Jeremy Coote and Anthony Shelton (Eds.), *Anthropology, Art
and Aesthetics*. Oxford: Clarendon.

שבוע רביעי: מפגש פרונטאלי – קריאה ביקורתית של טקסט אקדמי:

Florida, R (2002). *The Rise of the Creative Class. And How It's Transforming Work, Leisure and Everyday Life*. Basic Books. ("The Big Morph" Pp 190-211).

Lubart, T.I (1999). Creativity Across Cultures. In: Robert J Sternberg, (Ed.), *Handbook of Creativity*. Cambridge University Press (Pp 339-350).

שבוע חמישי: פגישות אישיות לקראת המטלה הראשונה.

שבוע שישי: פגישות אישיות לקראת המטלה הראשונה.

שבועי שביעי: מפגש פרונטאלי – חיפוש מקורות וכתיבה ביבליוגרפית + הגשת מטלה ראשונה.

שבוע שמיני: פגישות אישיות לקראת המטלה השנייה.

שבוע תשיעי: פגישות אישיות לקראת המטלה השנייה.

שבוע עשירי: מפגש פרונטאלי – כתיבת סקירת ספרות ביקורתית. הנחיות לכתיבת העבודה הסופית + הגשת המטלה השנייה.

Cropley, A.J (2010). The Dark Side of Creativity – What Is It? In David H Cropley, Arthur J Cropley, James C Kaufman and Mark A Runco (Eds.), *The Dark Side of Creativity*. Cambridge University Press. (Pp 177-203).

שבוע אחת-עשרה: פגישות אישיות לקראת העבודה הסופית.

שבוע שתיים-עשרה: פגישות אישיות לקראת העבודה הסופית.

ביבליוגרפיה ראשונית:

Albert, R.S & Runco, M.A (1999). A History of Research on Creativity. In: Robert J Sternberg, (Ed.), *Handbook of Creativity*. Cambridge University Press.

Boden, M.A (1994). What is creativity? In: Margaret A. Boden (Ed.), *Dimensions of Creativity*. Cambridge, Massachusetts: MIT Press.

Bowden, R (1999). What is wrong with an art forgery? An anthropological perspective. *Journal of Aesthetics and Art Criticism*, 57(3), 333-43.

Callahan, R and Stack, T (2007). Creativity in Advertising, Fiction and Ethnography. In: Elizabeth Hallam and Tim Ingold (Eds.), *Creativity and Cultural Improvisation*. Oxford: Berg.

Cropley, A.J (2010). The Dark Side of Creativity: What Is It? In David H Cropley, Arthur J Cropley, James C Kaufman and Mark A Runco (Eds.), *The Dark Side of Creativity*. Cambridge University Press.

Feist, G.J (1999). The Influence of Personality on Artistic and Scientific Creativity. In: Robert J Sternberg (Ed.), *Handbook of Creativity*. Cambridge: Cambridge University Press.

Florida, R (2002). *The Rise of the Creative Class. And How It's Transforming Work, Leisure and Everyday Life*. Basic Books.

Gell, A (1992). The Technology of Enchantment and the Enchantment of Technology. In: Jeremy Coote and Anthony Shelton (Eds.), *Anthropology, Art and Aesthetics*. Oxford: Clarendon.

Gilman, S (1986). *Jewish self-hatred: anti-semitism and the hidden language of the Jews*. Baltimore Md: Johns Hopkins University Press.

Hallam, E and Ingold, T (2007). Creativity and Cultural Improvisation: An Introduction. In: Elizabeth Hallam and Tim Ingold (Eds.), *Creativity and Cultural Improvisation*. Oxford: Berg.

Kimmerling, B (2001). *The Invention and Decline of Israeliness: State, Society and the Military*. Berkeley and Los-Angeles: University of California Press.

Liep, J. (2001). Introduction. In: John Liep (Ed.), *Locating Cultural Creativity*. London: Pluto Press.

Lubart, T.I (1999). Creativity Across Cultures. In: Robert J Sternberg, (Ed.), *Handbook of Creativity*. Cambridge University Press.

O'Quin, K and Besemer, S.P (1999). Creative Products. In: Mark A. Runco and Steven R. Pritzker (Eds.), *Encyclopedia of Creativity*. San Diego, Calif.: Academic Press.

Patai, R (1996 [1976]). *The Jewish Mind*. Detroit, Mich.: Wayne State University Press.

Pope, R (2005). *Creativity: Theory, History and Practice*, London: Routledge.

Rosaldo, R, Lavie, S and Narayan, K (1993). Introduction: creativity in anthropology. In: Smadar Lavie, Kirin Narayan and Renato Rosaldo (Eds.), *Creativity/Anthropology*. Ithaca: Cornell University Press.

Senor, D and Singer, S (2009). *Start-Up Nation : The Story of Israel's Economic Miracle*. Twelve Books.

Shaffer, S (1994). Making Up Discovery. In: Margaret A. Boden (ed.), *Dimensions of Creativity*. Cambridge, Massachusetts: MIT Press.

Shafir, G and Peled, Y (2002). *Being Israeli: The Dynamics of Multiple Citizenship*. New-York ; Cambridge: Cambridge University Press.

Shostak, M (1992). The creative individual in the world of the !Kung San. In: Smadar Lavie, Kirin Narayan and Renato Rosaldo (Eds.), *Creativity/Anthropology*. Ithaca: Cornell University Press.

אוניברסיטת בן-גוריון
המחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה
תשע"ג (2012-13)
סמסטר סתיו (א')
תואר ראשון

כתיבה מדעית – זיכרון ומלחמה

לאה דוד

מטרת הקורס היא לתרגל ולהקנות מיומנויות הנדרשות לכתיבה המדעית כגון הגדרת נושא לעבודה והגדרת שאלות מחקר מתוך ההקשר הרחב, חיפוש חומר ביבליוגרפי ומחקרי רלבנטי לנושא שנבחר, וכתיבה אקדמית.

הקורס עוסק בהיבטים שונים של הקשר שבין זיכרון למלחמות. נעסוק בהגדרת מושגי המפתח בתחום המחקר של הזיכרון הקולקטיבי. נתמקד במיוחד בדוגמאות מהמלחמות של שנות ה-90 בבלקן ומהסכסוך הישראלי-פלסטיני כגון: הטבח בסרבניצה, המיתוס על קדושת קוסובו, הנכבה מול מלחמת העצמאות, השפעותיה של השואה על הזיכרון העולמי, מסעות התלמידים לפולין וכו'.

דרך הכתיבה על סוגיה כלשהי הקשורה לנושא כללי זה, לפי בחירתכם, תוכלו ללמוד כיצד לגשת לכתיבת חיבור אקדמי; להתמודד עם גיבוש נושא מחקר; בחירת שאלת מחקר; קריאת ספרות מחקרית ובניית העבודה. העבודות בקורס ייכתבו סביב השאלות הבאות: כיצד מלחמות וסכסוכים משפיעים על הבניית זיכרון לאומי? מה הן הפוליטיקות של הזיכרון ומה הן ביטויין? מי הם סוכני הזיכרון, כיצד הם פועלים בשטח ואילו פרקטיקות ואתרי זיכרון הם מייצרים? מהו תפקידם של טקסי הנצחה, אנדרטאות, מוזיאונים, ספרי לימוד וכו'?

חובות הקורס:

נוכחות:

חובה להשתתף בכל השיעורים הפרונטאליים וכן בפגישה אישית אחת לקראת כל עבודה (סה"כ 3 פגישות אישיות)

קריאה:

במפגשים המבוססים על קריאה חובה לקרוא את הטקסט ולהגיע עימו לשיעור. יש להגיש דו"ח קריאה בהיקף של כחצי עמוד על חומר הקריאה (מפורט בהמשך).

הגשת עבודות:

כתיבת העבודה המסכמת של הקורס תעשה בשלושה שלבים. השלב הראשון יכלול הגדרה כללית של הנושא ואיתור הביבליוגרפיה הראשונית בנושא אותו בחרתם. בשלב השני תתבקשו לנסח שאלה/סוגיה מרכזית, לבנות את ראשי הפרקים של העבודה הסופית ולהתאים אליהם את החומר הביבליוגרפי. העבודה הסופית תכלול דיון בנושא אותו בחרתם תוך הסתמכות על החומר הביבליוגרפי. העבודה תתבסס על לפחות 15 מקורות ביבליוגרפיים, כשלפחות חציים בשפה האנגלית. יש להגיש את כל שלוש המטלות של הקורס במועדן. פורמט ההגשה הינו: גופן 12 ברווח כפול בפורמט של כ 26 שורות בעמוד ושוליים רחבים.

ציון: הציון בקורס מורכב מ 10% מטלה ראשונה, 10% מטלה שנייה, 80% מטלה סופית יחד עם דו"ח - כחצי עמוד (עובר \ לא עובר) שחובה להגיש בשיעורים השני.

סדר המפגשים:

שבוע 1

הצגת הקורס והנושא המרכזי.

שבוע 2

מושגי יסוד בחקר הזיכרון וכיוונים אפשריים לבחירת נושא. קריאת חובה + מטלה (עובר \ לא עובר):

Olick J, Robbins J, "Social Memory Studies: From "Collective Memory" to the Historical Sociology of Mnemonic Practices", in *Annual Reviews of Sociology*, Vol. 24, 1998, pp. 105-140

שבוע 3

ניתוח מאמר - מיתוס, טראומה, מלחמה. קריאת חובה:

Shuber D, "Myth, Collective Trauma and War in Serbia: a Cultural-hermeneutical Appraisal", in *Anthropology Matters Journal*, 2006, Vol. 8 (1)

שבוע 4

הנחיות לביצוע מטלה ראשונה ובניית ביבליוגרפיה: חיפוש חומרים ביבליוגרפים, הכירות עם מאגרי מידע ואפיונם והשימוש בהם. שימו לב - השעיור ייתקם בכיתת מחשבים. הכניסה לכיתה עם כרטיס סטודנט

שבוע 5

פגישות אישיות לקראת הגשה ראשונה של העבודה.

שבוע 6

פגישות אישיות לקראת הגשה ראשונה של העבודה.

שבוע 7

שעיור פרונטלי. הגשת ראשונה. הנחיות לביצוע מטלה שניה: ניסוח נושא העבודה ושאלות מרכזיות.

שבוע 8

פגישות אישיות לקראת הגשה שניה של העבודה

שבוע 9

פגישות אישיות לקראת הגשה שניה של העבודה

שבוע 10

שיעור פרונטלי: הגשת עבודה שנייה. דיון בהנחיות למטלה הסופית, במבנה של עבודה וקבלת ההנחיות לעבודה השלישית.

שבוע 11

פגישות אישיות לקראת הגשה סופית (שלישית),

שבוע 12

פגישות אישיות לקראת הגשה סופית (שלישית)

שבוע 13

שיעור פרונטלי – דיון בהנחיות למטלה הסופית וסיכום הקורס

ביבליוגרפיה ראשונית וכללית בנושא:

- נורה פ, "בין זיכרון להיסטוריה: מחוזות הזיכרון" זמנים 45, 1993, עמ' 27-4.
זרובבל י, "מות הזיכרון וזיכרון המוות: מצדה והשואה כמטפורה היסטורית", אלפיים 10,
1994, עמ' 42-67
פלדמן ג', "בעקבות ניצול השואה הישראלית: משלחות נוער ישראליות לפולין וזהות לאומית",
תיאוריה וביקורת 19, סתיו 2001, עמ' 167-190

- Shuber D, "Myth, Collective Trauma and War in Serbia: a Cultural-hermeneutical Appraisal", in *Anthropology Matters Journal*, 2006, Vol. 8 (1)
- Olick J, Robbins J, "Social Memory Studies: From "Collective Memory" to the Historical Sociology of Mnemonic Practices", in *Annual Reviews of Sociology*, Vol. 24, 1998, pp. 105-140
- Jasna Dragović-Soso. "Conflict, Memory, Accountability: What Does Coming to Terms with the Past Mean?" in Petritsch W, and V Džihic V, (eds.) *Conflict and Memory: Bridging Past and Future in [South East] Europe*. Baden-Baden: Nomos, 2010, pp. 29-46
- Winter J, Sivan E, „Setting the framework“ in Winter J, Sivan E, (eds.) *War and Remembrance in Twentieth Century*, Cambridge University Press, 1999, pp.6-39
- Duijzings G, "Commemorating Srebrenica: Histories of Violence and the Politics of Memory in Eastern Bosnia" in Bougarel X, Helms E, and Duijzings G, (eds.) *The New Bosnian Mosaic: identities, Memories and Moral Claims in Post-war Societies*, Aldershot, Ashgate, 2007, pp. 141 - 166
- Jansen S, "The Violence of Memories: Local narratives of the past after ethnic cleansing in Croatia", in *Rethinking History*, 2002, 6:1, pp. 77-94

Ben-Amos A, "War Commemorations and the Formation of Israeli National Identity", in *Journal of Political and Military Sociology*, 2003, Vol. 3, no.2, pp. 171-195

Kardov K, "Remember Vukovar: Memory, Sense of Place, and the National Tradition in Croatia" in Ramet S, and Matic D, (eds.) *Democratic transformation in Croatia: Value Transformation, Education and Media*, eds Texas A&M University Press, Collage Station, 2007, pp. 63-88

כתיבה מדעית - צורות חדשות של ייצוג עובדים והפשרה בין הון

ועבודה

מרצה: יונתן פרמינגר

תיאור הקורס:

בחברה קפיטליסטית, ייצוג עובדים קשור לאיגודים מקצועיים. האיגודים היו שחקן מרכזי במאבק לזכויות ובפשרה בין הון ועבודה שהוביל לסידור הקורפורטיסטי שבו נציגי הפועלים, נציגי ההון והמדינה ניהלו מו"מ על מדיניות כלכלית. בישראל הסידור היה חזק במיוחד, אם כי היו לו מאפיינים מיוחדים משלו. הבולט ביניהם הוא ההגמוניה של ההסתדרות שתפקדה לא רק כנציגת העובדים אלא כמעסיקה גדולה ושותפה מלאה בניהול המדינה והספקת שירותים חיוניים. בישראל הסידור הזה החל מתפרק בסוף שנות השבעים ומעמדה של ההסתדרות עורער. תנאי תעסוקתם של הפועלים התדרדרו יחד עם כוחם הפוליטי, אך בשוליים מתפתחות צורות חדשות של ייצוג עובדים דרך ארגונים חדשים השואפים להגן על הפועלים ולהחזיר כוח פוליטי לידיהם.

קורס זה יבחן את ההתפתחויות בייצוג עובדים בשלושים השנים האחרונות. סטודנטים ילמדו את תפקידם ההיסטורי של האיגודים וההבדלים בהיבט זה בין ישראל לבין מדינות אחרות; סוגים שונים של איגודים ומטרותיהם; שינויים באסטרטגיות שלהם; המסגרת המשפטית ליחסי עבודה והתפתחויות האחרונות בה; והקשר בין איגודים לבין ארגוני הסקטור השלישי וההבדלים ביניהם. הקורס יתמקד בהיסטוריה הישראלית בכלל, ובמקרי בוחן מהשנים האחרונות בפרט, כדי לזהות התפתחותן של צורות חדשות של ייצוג עובדים. בדרך זו ננסה להבין את הקונפיגורציה החדשה בין הון, עבודה ומדינה, והשלכות של התפתחויות אלה על מיקומה של עבודה בדמוקרטיה היום.

אוניברסיטת בן-גוריון
המחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה
תשע"ג (2012-13)
סמסטר סתיו (א')
תואר ראשון

רשימת קריאה

1. תפקידם של האיגודים והסידור הקורפורטיסטי

Bennett, James T. and Bruce E. Kaufman (eds) (2008) *What Do Unions Do? A Twenty-Year Perspective*, New Brunswick and London: Transaction Publishers

Fick, Barbara J. (2009) "Not just collective bargaining: the role of trade unions in creating and maintaining a democratic society," *Working USA* 12(2):249-265

Heery, Edmund and John Kelly (1994) "Professional, Participative and Managerial Unionism: An Interpretation of Change in Trade Unions," *Work, Employment and Society* 8(1):1-22

Baccaro, Lucio (2003) "What is alive and what is dead in the theory of corporatism," *British Journal of Industrial Relations* 41(4):683-706

2. איגודים בישראל – היסטוריה והתפתחויות

Shalev, Michael (1992) *Labor and the Political Economy in Israel*, Oxford: Oxford University Press

Haberfeld, Yitchak (1995) "Why do workers join unions? The case of Israel," *Industrial & Labor Relations Review* 48(4):656-670

Grinberg, Lev Luis (2003) "A historical slip of the tongue, or what can the Arab-Jewish transportation strike teach us about the Israeli-Palestinian conflict?" *International Journal of Middle Eastern Studies* 35(3): 371-391

Rosenhek, Zeev (2002) "Social policy and nationbuilding: the dynamics of the Israeli welfare state," *Journal of Societal and Social Policy* 1(1): 15-31

Rosenhek, Zeev (2003) "The Political Dynamics of a Segmented Labour Market," *Acta Sociologica* 46(3): 231-249

כהן, ינון, יצחק הברפלד, גיא מונדלק, יצחק ספורטא (2002) *שיעור המאורגנים בארגוני עובדים וכיסוי הסכמים קיבוציים*, ירושלים: משרד העבודה והרווחה והרשות לתכנון כח אדם

קריסטל, טלי, ינון כהן וגיא מונדלק (2006) *האיגוד המקצועי וגידול אי-השוויון הכלכלי בישראל 1970-2003*, ירושלים: מכון ון ליר בירושלים

3. הסקטור השלישי וייצוג עובדים

Parker, Jane (2008) "The Trades Union Congress and civil alliance building: towards social movement unionism?" *Employee Relations* 30(5):562-583

Keohane, Robert O. (2002) "Commentary on the democratic accountability of non-governmental organizations," *Chicago Journal of International Law* 3(2):477-479

Gidron, Benjamin, Michal Bar and Hagai Katz (2004) *The Israeli Third Sector: Between Welfare State and Civil Society*, New York: Kluwer Academic/Plenum Publishers

4. דיני עבודה ובתי דין לעבודה
בן-ישראל, רות (1994) "תפקידו ומקומו של בית-הדין לעבודה במערכת המשפט
הישראלית," הפרקליט 50 עמ' 42-431

מונדלק, גיא (1996) "יחסים בין ארגוני עובדים: על ביזור מערכת יחסי העבודה בישראל,"
שנתון משפט העבודה ו' עמ' 285-219

Mundlak, Guy (2007) *Fading Corporatism: Israel's Labor Law and Industrial
Relations in Transition*, Ithaca: Cornell University Press

שקד, מיכל (2002) *חופש ההתארגנות המקצועית בישראל: העובדים וההסתדרות במשפט
העבודה*, תזה לתואר דוקטור, תל-אביב: אוניברסיטת תל-אביב

רדאי, פרנסס (1995) "חרות השביתה, תביעות צד ג' ובוררות חובה," *שנתון משפט העבודה*
5 עמ' 143-52

קריאה כללית בכלכלה פוליטית, שוק העבודה וייצוג עובדים

Carré, Françoise, Marianne A. Ferber, Lonnie Golden and Stephen A.
Herzenberg (eds.) (2000) *Nonstandard Work: The Nature and Challenges of
Changing Employment Arrangements*, Illinois: Industrial Relations Research

Phelan, Craig (ed) (2007) *Trade Union Revitalization: Trends and Prospects
in 34 Countries*, Bern: Peter Lang

Lockman, Zachary (1996) *Comrades and Enemies: Arab and Jewish workers in Palestine, 1906-1948*, Berkeley, Los Angeles and London: University of California Press

Shafir, Gershon (1989) *Land, Labor and the Origins of the Israeli-Palestinian Conflict 1882-1914*, Cambridge: Cambridge University Press

פילק, דני ואורי רם (עורכים) (2004) *שלטון ההון: החברה הישראלית בעידן הגלובלי*, תל-אביב: הקיבוץ המאוחד

קמפ, אדריאנה ורבקה רייכמן (2008) *עובדים זרים: הכלכלה הפוליטית של הגירת עבודה בישראל*, ירושלים: הקיבוץ המאוחד

מבוא לאנתרופולוגיה

שיעור שנתי

מרצה: ד"ר ניר אביאלי (avieli@bgu.ac.il)

מתרגלות: הדס שביט (hadashaz@post.bgu.ac.il)

רעות סודאי (sudair@post.bgu.ac.il)

ספיר פרץ (spaposh@gmail.com)

כללי:

מהי אנתרופולוגיה? במה עוסקים אנתרופולוגים? מהן התיאוריות המרכזיות בתחום? במהלך הקורס נעסוק בשאלות אילו ואחרות, ונטעם מעט מן השפע המגוון של המחקר האנתרופולוגי. נלמד על טקסים בתרבויות שונות, על אגדות ומיתוסים, על הקשר התרבותי שבין האדם לסביבתו ועל האופן שבו אנו חושבים על העולם. נלמד גם שהניתוח האנתרופולוגי עצמו מעוגן בהקשרים היסטוריים חברתיים ותרבותיים, ולפיכך, נדגיש את המתח שבין התופעות התרבותיות המיוצגות בטקסטים האנתרופולוגיים ("אתנוגראפיות") לבין התיאוריות שמשמשות לארגן, לפרש ולנתח את אותן תופעות. חשיבות רבה יש לתרגול, אשר נועד לפתח דיון סביב חומר הקריאה ולאפשר היכרות קרובה ומפורטת יותר עם דרכי הייצוג של הידע האנתרופולוגי. בתרגול יידונו גם דרכי יישומן ובחינתן של הגישות התיאורטיות השונות. התרגול נועד לעורר השתתפות פעילה של התלמידים. **חובה** לקרוא את כל החומר המבוקש לפני כל תרגיל ולהביא את הטקסט **מודפס**, שכן הדיון בכיתה מבוסס רובו ככולו על קריאה מקדימה שכזו. התרגול יתקיים אחת לשבוע לאורך כל הקורס, וכל פגישה תימשך 45 דקות.

אוניברסיטת בן-גוריון
המחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה
תשע"ג (2012-13)
סמסטר סתיו (א')
תואר ראשון

{ 114 }

דרישות הקורס והרכב ציון סופי:

חובת נוכחות בשיעורים ובתרגילים.

השתתפות פעילה בשיעורים ובתרגילים.

בחני בקיאות ומבחן: בסוף סמסטר א' יתקיים בוחן בקיאות על מחצית פריטי הביבליוגרפיה

(10% מהציון הסופי). בסוף השנה יתקיים בוחן בקיאות שני על פריטי הביבליוגרפיה

שנלמדו בסמסטר ב' (10%), וכן מבחן מסכם (40%) ובו וניתוח טקסט ושאלות השוואתיות

קצרות. החומר המחייב למבחן: הרצאות, תרגילים, רשימת קריאה.

מטלות: 1. ניתוח טקס (10% מהציון הסופי); 2. ביצוע תצפית משתתפת (25% מהציון

הסופי); 3. ניתוח רפלקסיבי של התצפית (5%). אין אפשרות להגיש את המטלות ללא

השתתפות סדירה בתרגילים ולא ניתן לסיים את הקורס ללא הגשה של כל המטלות.

אוניברסיטת בן-גוריון
 המחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה
 תשע"ג (2012-13)
 סמסטר סתיו ('א')
 תואר ראשון

{ 115 }

סמסטר א': התפתחות האנתרופולוגיה כדיסציפלינה

תאריך שיעור	נושא השיעור	תאריכי תרגילים	חובת הקריאה לתרגיל
25.10	מהי אנתרופולוגיה	24.10 / 21.10	אין תרגיל
1.11	תיאוריות של אבולוציה חברתית ותרבותית	31.10 / 28.10	בוהנן, ל. שייקספיר בג'ונגל
8.11	יחסיות תרבותית; אקולוגיה ותרבות	7.11 / 4.11	סהלנס, מ. איש עני, איש עשיר, איש גדול, צ'יף
15.11	המחשבה הפונקציונאלית במדעי החברה	14.11 / 11.11	האריס, מ. הופעת הפרה הקדושה
22.11	פונקציונליזם פסיכולוגי	21.11 / 18.11	(1) מוס, מ. המתנות המוחלפות בין הצדדים והחובה להשיבן; (2) אבוהב, א. חתונת הדמים (רשות)
29.11	מלינובסקי ומהפכת עבודת השדה	28.11 / 25.11	(1) Malinowski, B. The Essentials of the Kula Ring; (2) Malinowski, B. Death and the Reintegration of the Group.
6.12	תרבות ואישיות	5.12 / 2.12	Malinowski, B. The Subject, Method and Scope of this Inquiry
13.12	פונקציונליזם מבני	9.12 (חופש) / 12.12	מיד, מ. מילדות לבגרות בגינאה החדשה הנחיות לכתיבת מטלה ראשונה
20.12	סטרוקטורליזם: ק. לוי-שטראוס	19.12 / 16.12	שוקד, מ. השכנת שלום בקהילה של יוצאי מרוקו

אוניברסיטת בן-גוריון
 המחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה
 תשע"ג (2012-13)
 סמסטר סתיו (א')
 תואר ראשון

{ 116 }

ניתוח טקסט ע"פ הגישה הפונקציונאלית			
(1) לוי-שטראוס, ק. יעילותם של סמלים (2) Leach, E. Genesis as Myth	26.12 / 23.12	ניתוח סטרוקטוראלי של תרבויות	27.12
Douglas, M. Animals in Lele Religious Symbolism. ניתוח טקסט ע"פ הגישה הסטרוקטוראלית.	2.1 / 30.12	הרצאת אורח: החוקר בשדה	3.1
הגשת מטלה ראשונה. גירץ, ק. על קרב התרנגולים הבאלינזי.	9.1 / 6.1	הגישה הפרשנית: קליפורד גירץ	10.1
		בוחן בקיאות	11.1.13
Avieli, N. Vietnamese New Year Rice Cakes	16.1 / 13.1	עוד מחשבות על הגישה הפרשנית	17.1

אוניברסיטת בן-גוריון
 המחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה
 תשע"ג (2012-13)
 סמסטר סתיו ('א')
 תואר ראשון

{ 117 }

סמסטר ב': סוגיות באנתרופולוגיה

תאריך שיעור	נושא השיעור	תאריכי תרגילים	חובת הקריאה לתרגיל
7.3	טקסים: מבנה	6.3 / 3.3	ניתוח טקסט באופן פרשני
14.3	טקסים ממבנה למשמעות	13.3 / 10.3	טרנר, ו. לימינאליות וקומוניסט
21.3	חופשת פסח	20.3 / 17.3	הנחיות לכתיבת מטלה שנייה
4.4	טקסים: משמעות	31.3 (חופש) / 3.4	הנדלמן, פ. וכץ, א. טקסים ממלכתיים במדינת ישראל
11.4	על עבודת השדה: להיות שם	10.4 / 7.4	Rabinow, P. Reflections on Fieldwork in Morocco.
18.4	על עבודת השדה: "האינפורמנט"	17.4 / 14.4	תרגול כניסה לשדה ותצפית משתתפת טרנר, ו. מוצ'ונה הצרעה – מפרש הדת
25.4	על עבודת השדה: כתיבה	24.4 / 21.4	(1) Malinowski, B. A Diary in the Strict Sense of the Term (2) גירץ, ק. עד לעצמו: ילדיו של מלינובסקי
2.5	משבר הייצוג	1.5 / 28.4	הגשת מטלה שנייה; רבינוביץ' ד. המסע המפותל להצלת נשים חומות
9.5	זהות-זרות: פוסט-מודרניות ושאלת	8.5 / 5.5	חסן, מ. רצח על כבוד המשפחה הנחיות לכתיבת מטלה שלישית

אוניברסיטת בן-גוריון
 המחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה
 תשע"ג (2012-13)
 סמסטר סתיו ('א')
 תואר ראשון

{ 118 }

		הזהות	
אין תרגיל - שבועות	12.5 / 15.5 (חופש)	זהות-זרות: מגדר	16.5
בילו, י. על תרבות עממית בעידן פוסט מודרני	22.5 / 19.5	הרצאת אורח	23.5
כנס אנתרופולוגי	26.5 / 29.5 (כנס)	כנס אנתרופולוגי	30.5
(1) מרקוביץ', פ. חברות בקרב יוצאי רוסיה (2) לרנר, ארדריך ורפפורט. נשים פלסטיניות ומהגרים רוסיים הגשת מטלה שלישית	5.6 / 2.6	זהות-זרות: לאומיות ואתניות	6.6
(1)Levy, A. Homecoming to the Diaspora (2) פלדמן, ג'. בעקבות ניצול השואה הישראלי	12.6 / 9.6	זהות-זרות: תיירות	13.6
		בוחר בקיאות	14.6.13
תרגיל סיכום	19.6 / 16.6	שעור סיכום	20.6

רשימת הקריאה:

סמסטר א'

בוהן ל. 1988. "שקספיר בג'ונגל", בתוך: רבינוביץ', ד. (עורך) שקספיר בג'ונגל: על מפגשים בין תרבותיים. תל אביב: דביר.

סהלינס מ. 1980. "איש עני, איש עשיר, איש גדול, צ'יף. טיפוסים פוליטיים במלינזיה ופולינזיה", בתוך: מ. שוקד, ע. מרקס וש. דשן. פרקים באנתרופולוגיה חברתית, ירושלים: שוקן, עמ' 153-162.

האריס, מ. 1980. "הופעת הפרה הקדושה", בתוך: קניבליזם ומלכים, תל אביב: ספרית הפועלים, עמ' 141-154.

מוס, מ. 2005. מסה על המתנה. פרקים 1 ו 2. תל אביב: רסלינג, עמ' 43 – 90.

אבוהב, א. 1998. "חתונת הדמים: מתנות של חפץ ושל כסף בחתונה ישראלית", בתוך: אורית אבוהב, אסתר הרצוג, הרווי גולדברג ועמנואל מרקס (עורכים). אנתרופולוגיה מקומית, תל-אביב: צ'ריקובר, ע"מ 571-594.

Malinowski, B. 1930. "The Essentials of the Kula", in: Argonauts of the Western Pacific. New York: Dutton & Co., 81-104.

Malinowski, B. 1948. "Death and the Reintegration of the Group", in: Magic, Science and Religion. London: Faber and West.

Malinowski, B. 1930. "The Subject, Method and Scope of this Inquiry (Introduction)", in: Argonauts of the Western Pacific: An Account of Native Enterprise and Adventure in the Archipelagoes of Melanesian New Guinea. New York: Dutton & Co., 1-25.

מיד, מ. 1966 [1930]. מילדות לבגרות בגינאה החדשה: מחקר משווה של חנוך פרימיטיווי. תל-אביב: מסדה: 11 - 64.

שוקד, מ. 1977. השכנת שלום בקהילה של יוצאי מרוקו. בתוך שוקד, מ. וש. דשן, דוב התמורה: שינוי והמשכיות בעולמם של יוצאי צפון-אפריקה. ירושלים: יד בן צבי: 211-226.

לוי שטראוס, ק. 1980 [1958], "יעילותם של סמלים" בתוך מ. שוקד, ע. מרקס וש. דשן (עורכים), פרקים באנתרופולוגיה חברתית, ירושלים, שוקן, עמ' 235-244.

Leach, E. 1969. "Genesis as Myth". In Genesis as Myth and other Essays. London: Cape.

Douglas, M. 1975. "Animals in Lele Religious Symbolism". in Implicit Meaning. London: Routledge and Kegan Paul. pp. 27-46

גירץ, ק. 1990. "משחק עמוק: הערות על קרב התרנגולים הבאליניזי", מתוך: פרשנות של תרבויות. ת"א: כתר ע"מ 273 – 375.

Avieli, N. 2005. "Vietnamese New Year Rice Cakes: Iconic Festive Dishes and Contested National Identity". Ethnology, Vol. 44(2):167-187.

אוניברסיטת בן-גוריון
המחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה
תשע"ג (2012-13)
סמסטר סתיו ('א)
תואר ראשון

{ 121 }

סמסטר ב'

טרנר, ו. 2004. "לימינאליות וקומיוניטס", בתוך: התהליך הטקסי, ת"א: רסלינג, עמ' 87 - 115.

הנדלמן, ד. וכץ, א. 1998. "טקסים ממלכתיים במדינת ישראל: יום הזיכרון ויום העצמאות" בתוך: מ. אדר-בוניס (עורכת) מבוא לאנתרופולוגיה, מקראה, האוניברסיטה הפתוחה, ת"א: 121-148.

Rabinow, P. 1977. "Ali: An Insider's Outsider". In: Reflections on Fieldwork in Morocco. Berkeley: University of California Press. Pp. 31-69

טרנר ו. 1988. "מוצ'ונה הצרעה מפרש הדת", בתוך: ר. בייט-מרומ שיטות מחקר במדעי החברה יחידה 4, האוניברסיטה הפתוחה, ת"א, עמ' 108-120.

Malinowski, B. 1967. A Diary in the Strict Sense of the Term. London: Routledge & Kegan Paul. pp. 3- 15; 158-159; 218-219; 266-267.

גירץ, ק. 2005. "עד לעצמו: ילדיו של מלינובסקי". מתוך עבודות וחיים. ת"א: רסלינג, עמ' 103 - 129.

רבינוביץ', ד. 1995. "המסע המפותל להצלת נשים חומות", תיאוריה וביקורת: 7 עמ' 5-19.

חסן, מ. 1999. "הפטריארכיה, המדינה ורצח בשם כבוד המשפחה". בתוך מין, מגדר, פוליטיקה. הוצאת הקיבוץ המאוחד, עמ' 267 – 306.

אוניברסיטת בן-גוריון
המחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה
תשע"ג (2012-13)
סמסטר סתיו ('א')
תואר ראשון

{ 122 }

בילו, י. 1998. "חקר התרבות העממית בעידן הפוסט מודרני: סיפור אישי", בתוך: אבוהב, א. הרצוג, א. גולדברג, ה. מרקס, ע. (עורכים) ישראל: אנתרופולוגיה מקומית, תל אביב: צ'ריקובר, עמודים 655 - 679.

מרקוביץ, פ. 1998. "חברות בקרב יוצאי רוסיה בהקשר האמריקני". בתוך שוקד, מ. ודשן, ש. החוויה הבין תרבותית: מקראה באנתרופולוגיה. ירושלים: שוקן.

לרנר, י. ארדריך ל. ות. רפפורט. 2008. "לחלחל פנימה", 'להתבצר מבחוץ': נשים פלסטיניות ומהגרים רוסים באוניברסיטה העברית בירושלים", יונה, י. וא. קמפ (עורכים), פערי אזרחות: דיון ביקורתי על הגירה, ניהול אוכלוסין ופריזון, ירושלים ותל-אביב: מכון ון ליר בירושלים והוצאת הקיבוץ המאוחד: 264 - 289.

Levy, A. 2004. Homecoming to the Diaspora: Nation and State in Visits of Israelis to Morocco. In Markowitz, F. and A. Stefanson (eds.) Homecomings: Unsettled Paths of Return. Oxford: Lexington.

פלדמן, ג'. 2001. "בעקבות ניצול השואה הישראלית: משלחות נוער ישראליות לפולין וזהות לאומית". תיאוריה וביקורת, 19: 167 - 190.

אוניברסיטת בן-גוריון
המחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה
תשע"ג (2012-13)
סמסטר סתיו ('א')
תואר ראשון

{ 123 }

מבוא לסוציולוגיה של הכלכלה

מספר קורס: 102-1-0039 (סמסטר א); 102-1-0049 (סמסטר ב')

דר' ממן דניאל

שעה: יום ד – 8:30-10:00

מיקום: סמסטר א': בנין 18, חדר 4

שעות קבלה: יום ב' 14:30-15:30

חדר מספר: 377

טלפון: 08-6428244

E-mail: dmaman@bgu.ac.il

אוניברסיטת בן-גוריון
המחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה
תשע"ג (2012-13)
סמסטר סתיו (א')
תואר ראשון

{ 124 }

תיאור הקורס:

האם הסוציולוגיה יכולה לתרום להבנה ולהסבר של הפעילות, ההתנהגות והמוסדות הכלכליים? במהלך הקורס ננתח את הארגון החברתי של תופעות כלכליות בהקשרם החברתי והתרבותי. כולל היבטים הקשורים בייצור, מסחר, צריכה ופנאי. כמו כן נדון בהשפעה ההדדית שבין הכלכלה לתחומים חברתיים אחרים כמו תרבות, דת, משפט ופוליטיקה.

חובות הקורס:

קריאה שוטפת, השתתפות בדיונים, 2 בחנים על רשימת הקריאה ובחינה בסוף הקורס. מבנה בחינת ביניים: בסימסטר א' בחינה על פריטים 1-11; ובשיעור האחרון של סימסטר ב' – בחינה על יתר חומר הקריאה (פריטים 12-23) מבנה בחינת הסיום: שני חלקים ויש להתייחס הן לחומר הנלמד בשיעורים והן לרשימת הקריאה (כל רשימת הקריאה).

ציון:

בוחן קריאה: כל אחד מהבחנים 20%

בחינת סיום: 60%.

רשימת קריאה

העוגנים התיאורטיים של הסוציולוגיה של הכלכלה

1. Polanyi, Karl. 2001. "The Economy as Instituted Process." Pp. 31-50 in *The Sociology of Economic Life*, edited by M. Granovetter and R. Swedberg. Boulder, CO: Westview Press.
2. Swedberg, Richard. 2001. "Max Weber's Vision of Economic Sociology." Pp. 77-95 in *The Sociology of Economic Life*, edited by M. Granovetter and R. Swedberg. Boulder, CO: Westview Press.
3. Granovetter, Mark. 2001. "Economic Action and Social Structure: The Problem of Embeddedness." Pp. 51-76 in *The Sociology of Economic Life*, edited by M. Granovetter and R. Swedberg. Boulder, CO: Westview Press.
4. Bourdieu, Pierre. 2001. "The Forms of Capital." Pp. 96-111 in *The Sociology of Economic Life*, edited by M. Granovetter and R. Swedberg. Boulder, CO: Westview Press.
5. Stokman, F.N. 2001. "Networks: Social." Pp. 10509-10514 in *International Encyclopedia of the Social & Behavioral Science*, edited by N. J. Smelser and P. B. Bates. Amsterdam: Elsevier.

כלכלה – רמת מיקרו

פעולה כלכלית

6. אדם סמית, עושר העמים, 1996, תל-אביב וירושלים, האוניברסיטה הפתוחה והוצאת ביאליק, 95-107; 130-136.

השווקים הכלכליים – נקודת מבט סוציולוגית

7. Fligstein, Neil, 1996, "Markets as Politics: A Political-Cultural Approach to Market Institutions, *American Sociological Review*, 61 (4): 656-673.

כלכלה – רמת מאסו

הסוציולוגיה של הכסף והשווקים הפיננסיים

8. Zelizer, Viviana A. 1998. "The Proliferation of Social Currencies." Pp. 58-68 in *The Laws of the Markets*, edited by M. Callon. Oxford, UK: Blackwell Publishers.

9. Zelizer, Viviana A. 2001. "Human Values and the Market: The Case of Life Insurance and Death in 19th-Century America." Pp. 146-162 in *The Sociology of Economic Life*, edited by M. Granovetter and R. Swedberg. Boulder, CO: Westview Press.

10. Abolafia, Mitchel Y. 2002. "Making Markets: Opportunism and Restraint on Well Street." Pp. 94-111 in *Readings in Economic Sociology*, edited by N. W. Biggart. Malden, MA: Blackwell Publishers.

הסוציולוגיה של הקשרים

11. Laurel Smith-Doerr and Powell, Walter W. 2005. "Networks and Economic Life." Pp. 379-402 in *The Handbook of Economic Sociology*, edited by N. J. Smelser and R. Swedberg. Princeton and New York: Princeton University Press and Russell Sage Foundation.

הסוציולוגיה של הארגונים הכלכליים: פירמות וקבוצות עסקיות

12. Roy, William G. 2001. "Functional and Historical Logics in Explaining the Rise of American Industrial Corporation." Pp. 305-326 in *The Sociology of Economic Life*, edited by M. Granovetter and R. Swedberg. Boulder: Westview Press.
13. Uzzi, Brian. 2001. "Social Structure and Competition in Interfirm Networks: The Paradox of Embeddedness." Pp. 207-238 in *The Sociology of Economic Life*, edited by M. Granovetter and R. Swedberg. Boulder: Westview Press.
14. Granovetter, Mark. 1994. "Business Groups." Pp. 453-475 in *The Handbook of Economic Sociology*, edited by N. J. Smelser and R. Swedberg. Princeton: Princeton University Press.

כלכלה וג'נדר

15. Paula England and Flobre Nancy, 2005, "Gender and Economic Sociology" Pp. 627-649 in *The Handbook of Economic Sociology*, edited by N. J. Smelser and R. Swedberg. Princeton and New York: Princeton University Press and Russell Sage Foundation.

הסוציולוגיה של הכלכלה של העבודה והפנאי

16. Biggart, Nicole W. 1994. "Labor and Leisure." Pp. 672-690 in *Handbook of Economic Sociology*, edited by N. J. Smelser and R. Swedberg. Princeton and New York: Princeton University Press and Russell Sage Foundation.

הסוציולוגיה של הכלכלה של התרבות

17. Zelizer, Viviana, 2005, "Culture and Consumption" Pp. 331-354 in *The Handbook of Economic Sociology*, edited by N. J. Smelser and R. Swedberg.

Princeton and New York: Princeton University Press and Russell Sage
Foundation.

ג. כלכלה – רמת המקור

סוגי קפיטליזם

18. Collins, Randel. 2001. "Weber Last Theory of Capitalism: A
Systematization." Pp. 379-400 in *The Sociology of Economic Life*, edited by
M. Granovetter and R. Swedberg. Boulder, CO: Westview Press.

19. Hamilton, Gary and Nicole W. Biggart. 1988. "Market, Culture, and
Authority: A Comparative Analysis of Management and Organization in the
Far East." *American Journal of Sociology* 94 supplement:S52-S94.

20. King, Lawrence and Szelenyi, Ivan, 2005, "Post-Communist Economic
System". Pp. 205-229, *The Handbook of Economic Sociology*, edited by N. J.
Smelser and R. Swedberg. Princeton and New York: Princeton University
Press and Russell Sage Foundation.

מדינה וכלכלה

21. Dobbin, Frank. 2001. "Why the Economy Reflects the Polity: Early Rail
Policy in Britain, France, and the United States." Pp. 401-424 in *The
Sociology of Economic Life*, edited by M. Granovetter and R. Swedberg.
Boulder, CO: Westview Press.

22. Maman, Daniel. 2002. "The Emergence of Business Groups: Israel and
South Korea Compared." *Organization Studies* 23:737-758.

תורגם לעברית

אוניברסיטת בן-גוריון
המחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה
תשע"ג (2012-13)
סמסטר סתיו (א')
תואר ראשון

{ 129 }

ממן דניאל, 2010, "התהוות הקבוצות העסקיות: השוואה בין ישראל לדרום קוריאנה", ניצה ברקוביץ (עורכת), *סוציולוגיה של ארגונים*, רעננה, האוניברסיטה הפתוחה, עמ' 101-123.
גלובליזציה וכלכלה

23. Guillen, Mauro F. 2001. *The Limits of Convergence: Globalization and Organizational Change in Argentina, South Korea, and Spain*. Princeton and Oxford: Princeton University Press, Pp. 3-19.

מבוא שיטות מחקר איכותניות

יום ב' 16:15 – 17:45

102-101-149

ד"ר יוליה לרנר

julialer@bgu.ac.il

שעות קבלה: יום ג' 14-15 בתאום

צוות תרגול:

אורן ברוקס

איריס גלר

מטרתו של הקורס היא להפגיש את הסטודנטים עם אחת הפרדיגמות הדומיננטיות במדעי החברה של היום – המחקר האיכותני הפרשני – תוך כדי למידה של מושגים מרכזיים של הפרדיגמה והתנסות פרקטית בשיטות למחקר אמפירי שהיא מציעה.

הקורס בנוי מארבע יחידות כאשר כל אחת מהן מוקדשת לאסטרטגיית מחקר מובחנת בפרדיגמת המחקר הפרשני האיכותני:
אסטרטגיית מחקרית של ניתוח שיח אשר מעניקה מרכזיות לדרכי ניסוח, רטוריקה של הכוח וסמכות הידע המיוצרים דרך השפה הרשמית והכתובה;
אסטרטגיית המחקר הנרטיבי הפונה לקולו של הסובייקט הנחקר כמקור להבנת המציאות החברתית-תרבותית ושיטתה המרכזית היא ראיון עומק;

אסטרטגיית המחקר האתנוגראפי ששמה במרכז מגע בלתי אמצעי עם המציאות הנחקרת ושיטתה המרכזית היא תצפית, תאור ושיחה; והאסטרטגיה המחקרית האחרונה תחבר יחד את קריאת המרחב (space) כפריזמה לניתוח תופעות חברתיות-תרבותיות ופענוח מחקרי של חפצים ואובייקטים פיזיים (artifacts) כמגלמים בתוכם משמעויות חברתיות-תרבותיות.

כל אחת מהאסטרטגיות הללו צומחת מתוך תפישות תיאורטיות פילוסופיות ומביאה איתה מושגים תיאורטיים ממדעי הרוח והחברה. לכן במהלך ההכרות וההתנסות עם האסטרטגיות נתייחס ליסודות של פנומנולוגיה והרמנויטיקה, תפישת "ההבניה החברתית של המציאות", גישת ה- Verstehen של מקס וובר והגישה פרשנית של קליפורד גירץ, חקר של מיקרו-היסטוריה, ותפישת "השיח" של מישל פוקו לפענוחם של יחסי הכוח.

חובות הקורס ומבנה הציון

שתי מטלות המבוססות על התנסות מחקרית בשתיים מאסטרטגיות המחקר הנלמדות -- ניתוח שיח וניתוח נרטיבי (יהוו 70 אחוז מהציון הסופי, 35 כול אחת).

הצגת של החומרים להכנה של אחת המטלות בכיתה (5 אחוז מהציון הסופי). הצגה של התנסות באסטרטגיה מחקרית אחת הינה חובת הקורס. סטודנטים שלא יציגו את חומריהם בכיתה יאבדו 10 נקודות מציון המטלה. בוחן בקיאות על חומר הקריאה וההרצאות (25 אחוז מהציון).

תרגיל

עבודה בקבוצות התרגיל היא מרכיב חיוני וחשוב מאוד בקורס. התרגיל בקורס אינו מהווה "כלי עזר" להבנת החומר אלא זירה בה מתקיים תרגול ואימון של פרקטיקות מחקר הנלמדות בקורס. מפגשי התרגיל יעבדו במתכונת של סדנאות בהן התלמידים ידונו בהתנסויות המחקריות שלהם, יציגו בכיתה את החומר האמפירי שאספו במהלך ההתנסויות, ישוו בין התנסויות ויחברו אותן למושגים שנלמדו בשיעור ולחומר הקריאה. מפגשי הסדנא יונחו על ידי המתרגלים וכן על ידי המרצה של הקורס.

חומר הקריאה

הקורס מלווה בקריאה של טקסטים שהם ברובם דוגמאות מחקריות לסוגיות הנלמדות והנידונות בשיעורים. במהלך הקורס יושם דגש על חובת הקריאה, הבנתה ושימוש בה בהכנת המטלות. פרטי הקריאה יקבלו התייחסות בהרצאות ובקבוצות התרגיל. את פרטי הקריאה ניתן להשיג בספרייה או בצורה אלקטרונית באתר הקורס.

מטלות

במהלך הקורס הסטודנטים מחויבים בהגשת שתי (2) מטלות בכתב המבוססות על התנסות מחקרית בשתיים מהאסטרטגיות המחקריות הנלמדות בקורס: המחקר מסוג ניתוח-שיח והמחקר הנרטיבי.

המטלות יהיו בהיקף של 5-6 עמודים. העבודה על המטלות תתבצע בזוגות והן יוגשו בזוגות. שותפים להכנת המטלה ישתתפו באותה קבוצת תרגיל. המטלות יוגשו באופן מודפס למתרגלים. לא תינתן אפשרות לתיקון המטלה.

אוניברסיטת בן-גוריון
המחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה
תשע"ג (2012-13)
סמסטר סתיו (א')
תואר ראשון

{ 133 }

תוך שבוע מיום החזרת המטלות הסטודנט רשאי להגיש ערעור (להגשה – מטלה מקורית בדוקה + דף הסבר עם תוכן הערעור), המטלה תיבדק מחדש על ידי נציג אחר של צוות הקורס והתשובה תוחזר תוך עשרה ימים.

בוֹחַן

בסוף הקורס יתקיים בוחן על חומר ההרצאות והקריאה של הקורס שציונו יהווה 25 אחוז מהציון הסופי בקורס. קבלת ציון "עובר" בבוחן הוא תנאי לסיום הקורס.

אוניברסיטת בן-גוריון
 המחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה
 תשע"ג (2012-13)
 סמסטר סתיו (א')
 תואר ראשון

לוח השיעורים והתרגילים, הקריאה והמטלות

תאריך	נושאים הנלמדים בשבוע זה	תוכנית התרגילים	משימות קריאה
	מבוא: פרשנות במחקר המדעי	הסבר על המטלות דיון בקריאה	עמוס עוז
	פרשנות	דיון בקריאה קביעת לו"ז לפרזנטציות הדרכה להצגת ניתוח טקסט	דניאל ברטו
חופשת פסח			
	ניתוח שיח: מה המילים מלמדות? תיאור גדוש, אינדוקציה, והבניה חברתית במתודולוגיה פרשנית	דיון בקריאה	יורם בילו תמר כתריאל ("הגיבוש")
	ניתוח שיח: טקסטים נורמטיביים והגמוניים		אין תרגיל

אוניברסיטת בן-גוריון
 המחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה
 תשע"ג (2012-13)
 סמסטר סתיו (א')
 תואר ראשון

{ 135 }

סיגל גולדין עופרה טנא יוכן הלבק	דיון בטקסטים וסדנת ניתוח שיח (1)	סוגי טקסטים: יומנים, מכתבים, מסמכים אישיים, ייצוגים בתקשורת	
עדנה לומסקי פדר מתוך הספר 'כאילו לא הייתה המלחמה' + על זרות האישה חוקרת מלחמה	דיון בטקסטים וסדנת ניתוח שיח(2)	מחקר נרטיבי: מחקר נרטיבי: חוויות סיפורי חיים זדהות	
שרית ברזילאי תמר רפפורט	דיון בטקסטים וסדנת ניתוח שיח (3)	סוגי ראיון: לשאול ולהקשיב	
הגשת המטלה הראשונה על ניתוח שיח			
		מיקום הראיון	
Hanna Herzog	דיון בקריאה וסדנת ניתוח נרטיבי (1)		
ויליאם פוט וייט תמר אלואר (מתוך 'משכילות ובורות')	דיון בקריאה סדנת ניתוח נרטיבי (2) דיון בקריאה	מחקר אתנוגראפי: קהילות ומצבים	
גדעון קונדה	דיון בקריאה וסדנת ניתוח נרטיבי (3)	מחקר אתנוגראפי: אינטראקציה	

אוניברסיטת בן-גוריון
המחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה
תשע"ג (2012-13)
סמסטר סתיו (א')
תואר ראשון

{ 136 }

		במוסדות, וארגונים מקצועיים	
הגשת המטלה השנייה המבוססת על ניתוח נרטיב			
מיכאל פייגה וחיים נוי	דיון בקריאה	ניתוח מרחבים וארטיפקטים	
	הכנה לבחינה	סיכום	
			בוחן קריאה

רשימת קריאה מלאה לפי סדר השיעורים

עוז, עמוס. "בין עובדות לאמת". הארץ 27.9.92

Bertaux, D., 1981, "From the Life History approach to the Transformation of Sociological Practice". In D. Bertaux (ed), Biography and Society. London: Sage, pp.29-46.

בילו, י. (1983). "הדיבוק ביהדות: הפרעה נפשית כמשאב תרבותי". בתוך מחקרי ירושלים במחשבת ישראל. ירושלים: האוניברסיטה העברית, עמ' 529 – 563.

כתריאל, תמר. 1999. מילות מפתח: דפוסי תרבות ותקשורת בישראל. תל-אביב: אוניברסיטת חיפה
וזמורה ביתן (עמ' 148-167 "המטאפורה של הגיבוש", "למאזינינו הצעירים", עמ' 115-87).

ברזילאי, ש. (2004). סיפורי חיים ככלי מחקר. לפרוץ מאה שערים. ידיעות אחרונות, ת"א.

רפפורט, תמר, וילנה קפלן-נייטרמן, בהכנה. "זוה רק חצאית!?!": ה/חזרה בתשובה של נערות
"רוסיות" מהגרות באולפנא". בספר רוסיים בישראל: הפרגמאטיקה של התרבות בהגירה.

אוניברסיטת בן-גוריון
המחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה
תשע"ג (2012-13)
סמסטר סתיו ('א)
תואר ראשון

{ 137 }

לומסקי-פדר, עדנה. 1998. כאילו לא הייתה מלחמה. עמודים 109-124. ו9-21 (מבוא)
לומסקי פדר נוסף – גרסה עברית של...

Lomsky-Feder, E., 1996, "A Woman Studies War - Stranger in a Man's World". The Narrative Study of Lives, 4:232-242.

Herzog, Hanna. 2005. "On Home Turf: Interview Location and Its Social Meaning". Qualitative Sociology Vol. 28 (1). Pp. 25-47.

וייט, ו.פ., "התפתחותו של מחקר "חבורת קרן הרחוב", בתוך החוויה הבינתרבותית, עמ' 357-372.

אלאור, ת. 1992. משכילת ובורות. תל אביב: עם עובד.

קונדה, גדעון. 2000. מהנדסים תרבות : שליטה ומסירות בחברת היי-טק.

גודמן, יהודה, 2008. "גיור המהגרים: התאזרחות, ממשליות והדתה בישראל של שנות האלפיים"
בתוך יוסי יונה ואדריאנה קמפ (עורכים), פערי אזרחות: הגירה, פריון וזהות בישראל. ירושלים ותל-
אביב: מכון ון ליר בירושלים והקיבוץ המאוחד.

הלבק, יוכן. "עיצוב הנפש הסטליניסטית: יומנו של סטפן פודלובני". זמנים 59: 86-101.

אוניברסיטת בן-גוריון
המחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה
תשע"ג (2012-13)
סמסטר סתיו (א')
תואר ראשון

{ 138 }

עפרה טנא. 2005. "כך נבשל בית בישראל: קריאה בספרי בישול משנות השלושים עד שנות השמונים", תוך: בטן מלאה: מבט אחר על אוכל וחברה, עורך אביעד קליינברג.

גולדין, סיגל. טכנולוגיות של אושר: ניהול פריון במדינת רווחה מעודדת ילודה. עמ' 167-206 בתוך יונה ואדריאנה קמפ (עורכים), פערי אזרחות: הגירה, פריון וזהות בישראל. ירושלים ותל-אביב: מכון ון ליר בירושלים והקיבוץ המאוחד.

פייגה, מיכאל. "ארצנו הקטנטונת: מיני ישראל בין הגלובלי למיניאטורי". פורסם באנגלית: Feige Michael (2008). "Mini Israel: The Israeli Place Between the Global and the Miniature", pp.329-344 in Julia Brauch, Anna Lipphardt, Alexandra Nocke (Eds.) Jewish Topographies: Visions of Space, Tradition and Place. Ashgate, London.

Noy, Chaim. Mediation Materialized: The Semiotics of a Visitor Book at an Israel Commemoration Site. Critical Studies in Media Communication, 25(2): 175-195.

ספרי לימוד נבחרים בנושא המחקר האיכותני

צבר-בן יהושע, נ. (עורכת). 2001. מסורות וזרמים במחקר האיכותי, אור יהודה: דביר שקדי, א. (2003) מילים המנסות לגעת: מחקר איכותני – תאוריה ויישום, תל-אביב: הוצאת רמות – אוניברסיטת תל-אביב.

קופרפלד, עירית (עורכת). 2010. חקר הטקסט והשיח: רשומון של שיטות מחקר. הוצאה לאור של אוניברסיטת בן גוריון.

שלסקי שמחה וברכה אלפרט. 2007. דרכים כתיבת במחקר איכותני: מפרוק המציאות להבנייתה כטקסט. תל אביב: מכון מופ"ת.

צבר-בן יהושע, נ. (1990) המחקר האיכותי בהוראה ובלמידה, הוצאת מודן.
Denzin, N.K, and Lincoln Y.S. (Eds.) (2000) Handbook of Qualitative Research, Thousand Oaks: Sage Publication

אוניברסיטת בן-גוריון
המחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה
תשע"ג (2012-13)
סמסטר סתיו ('א')
תואר ראשון

{ 139 }

Silverman, D. 2000. *Doing Qualitative Research: A Practical Handbook*, Thousand Oaks: Sage Publication.

Silverman, D. 2004. *Qualitative research: theory, method and practice*. London: Sage.

Burgess, R.G (1984) *In the Field: An Introduction to Field Research*, London: Unwin Hyman.

Hammersley, Martyn and Paul Atkinson. 1983. *Ethnography: principles in practice*.

London: Routledge. Kvale, S., 1996, InterViews. London: Sage.

סוגיות יסוד בסוציולוגיה היסטורית

יום ראשון 12.00-14.00

ד"ר דניאל דה מלאך

danield@sapir.ac.il

צ'רלס רייט מילס טען כי כל "סוציולוגיה ראויה לשמה היא סוציולוגיה היסטורית". בקורס זה נבחן מבחינה תיאורטית את היחסים בין היסטוריה וסוציולוגיה, ונכיר גישות מרכזיות לניתוח סוציולוגי-היסטורי שהתפתחו מאז אמצע המאה העשרים. גישות אלה והשאלות העומדות בבסיסן ייבחנו הן בקונטקסט הרחב בו הן עוצבו, והן בהקשר של מדינת ישראל.

חובות הקורס

ציון הקורס ייקבע על סמך **בחינה**. הבחינה תכלול חלק אחד שיבחן בקיאות במאמרים וחלק שני שיבחן יכולת אינטגרציה של חומר הקריאה וההרצאות.
קריאת המאמרים הרלבנטיים לפני השיעור היא מפתח להבנת ההרצאות.

חומר רקע מומלץ: אריק הובסבאום (1999): "תור הזהב" בתוך: עידן הקיצוניות, המאה העשרים הקצרה 1914-1991, תל אביב, עם עובד, עמ' 205-232.

תכנית הקורס

1. מבוא

מבט סוציולוגי על מחלוקת ההיסטוריונים בישראל.

א.פפה אילן (2002). "פרשת טנטורה"

ב. גלבר, יואב (2003). "על מצבה של ההיסטוריוגרפיה בישראל"

אוניברסיטת בן-גוריון
המחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה
תשע"ג (2012-13)
סמסטר סתיו (א')
תואר ראשון

4-5 פרספקטיבות פונקציונליסטיות.

ג. אייזנשטדט שמואל נוח (1967) "תהליכי התמורה בסדרי החברה, המדיניות והתרבות בעת המודרניזציה"
ד. אייזנשטדט, שמואל נוח (1989). "הערות סיכום", "קליטת העולים, השתלבותם, והתפתחות הבעייה העדתית"

6-7 פרספקטיבות נאו וובריאניות ונאו מרקסיסטיות (הגל השני?)

א. "Soldiers and States in the 1990's" (1990) Tilly Charles
ב. "The Era of Nasserism" (1952-1967) Amin, Samir (1978)
ג. Levi, Yagil. (2009) – "Structured Bellicosity: Was the Israeli Arab Conflict Originally Inevitable?"

8-9. המפנה התרבותי, פמיניזם ופוסטקולוניאליזם (גל שלישי?)

ב. הולט, אן (1992). "לידתו של פולחן האמהות"
שוחט, אלה (2001). "זכרונות אסורים והרהורים גלותיים: קולומבוס, פלסטין, ויהודים ערבים".

10-11 בחזרה למפגש עם ההיסטוריונים. האם יש מקום לפשוטי העם ולארועים בסוציולוגיה ההיסטורית?

Thompson, Edward Palmer (1963). "Exploitation"
Sewel William (2005). "Three Temporalities: Towards an Eventful Sociology"

12. סיכום

קריאת רשות: דה מלאך, דניאל (לא פורסם). "שיבה למרכז והתרחקות לשוליים. התנועה הקיבוצית בפרויקט ההתיישבות הציוני 1963-1995".

רשימה בבליוגרפית

אייזנשטדט שמואל נח (1967). "תהליכי התמורה בסדרי החברה, המדיניות והתרבות בעת המודרניזציה" בתוך: פרקים בניתוח תהליכי המודרניזציה, ירושלים, אקדמון, עמ' 62-90.

אייזנשטדט שמואל נוח (1989). "הערות סיכום", "קליטת העולים, השתלבותם, והתפתחות הבעייה העדתית", בתוך החברה הישראלית בתמורותיה, ירושלים, מאגנס, עמ' 304-333, 535-543.

גלבר, יואב (2003). "על מצבה של ההיסטוריוגרפיה בישראל", בתוך: תשובה לעמית פוסט ציוני, ערך טוביה פרלינג, ידיעות אחרונות, תל אביב, עמ' 109-115, 125-141, 155-169.

דה מלאך, דניאל (לא פורסם). שיבה למרכז והתרחקות לשוליים התנועה הקיבוצית בפרויקט ההתיישבות הציוני 1963-1995.

הולט, אן (1992). "לידתו של פולחן האמהות" בתוך חיים ששוים פחות, עם עובד, תל אביב, עמ' 234-247.

פפה, אילן (2002). "פרשת טנטורה", תיאוריה וביקורת 20, 191-218.

שוחט, אלה (2001) "זיכרונות אסורים והרהורים גלתיים: קולומבוס, פלסטין ויהודים-ערבים", בתוך *זכרונות אסורים: לקראת מחשבה רב-תרבותית*, תל-אביב: בימת קדם לספרות, עמ' 298-344.

Amin Samir (1978): 'The Era of Nasserism (1952-1967)' in *The Arab Nation*, London: Zed Press, pp. 50-64.

Levy, Yagil (2009). Structured bellicosity: Was the israeli-arab conflict originally inevitable? *Journal of Historical Sociology*, 22(3), 420-444,

Sewel William (2005). "Three Temporalities: Towards an Eventful Sociology" in *Logics of History, social theory and social Transformation*, Chicago: Chicago University Press, pp. 81-123.

Tilly Charles (1990) "Soldiers and states in 1990", in *Coercion, Capital, and European States*, Oxford: Basil blackwell, pp. 193-225.

Thompson, Edward Palmer (1963). "Exploitation". in: *The making of the English Working Class*, Hammonsworth: Penguin. pp. 208-231.

אוניברסיטת בן-גוריון
המחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה
תשע"ג (2012-13)
סמסטר סתיו (א')
תואר ראשון

{ 145 }

סטטיסטיקה א'

מספר קורס: 0078-1-102

יום ג 14:00-16:00

מרצה: ד"ר אורי ביבי

שעות קבלה: יום ג' 13.00-14.00 (חדר 365 בבניין 72)

דוא"ל: bibi@sapir.ac.il

מטרת הקורס: הקניית ידע ומיומנות ראשוניות בהבנת מושגים ותיאוריות בסטטיסטיקה תיאורית, וביסודות הניתוח הסטטיסטי בתוכנות EXCEL ו-SPSS.

חובות הקורס:

הגשת 4 תרגילים ב-EXCEL ו-SPSS. אי הגשת התרגילים תגרור הורדה של 20 נקודות מהציון הסופי.

בוחן במהלך הסמסטר שיהווה 15% מהציון הסופי בקורס. הבוחן יעשה במחשב ויכלול הן חומר מבסיס הידע של קורס המחשב והן חומר מהקורס העיוני.

מבחן בסוף הסמסטר שמשקלו 85% מהציון הסופי. מבחן סוף הסמסטר יכלול רק חומר עיוני.

נושאי הלימוד:

סולמות מדידה:

סולם שמי, סולם סדר, סולם רווח, סולם מנה.

דרכי הצגה גרפית של נתונים:
דיאגרמת מקלות, היסטוגרמה, פוליגון, דיאגרמת פאי
חוקי הסיגמה
מדדי מרכז (שכיח, חציון וממוצע), מדדי פיזור (שונות וסטיית תקן), מדדים למיקום
יחסי(מאונים וציוני תקן)
ממוצע משוקלל ושונות מצורפת
טרנספורמציה ליניארית
מתאם קרמר
מתאם ספירמן
מתאם פירסון
רגרסיה פשוטה
רגרסיה מרובה
הסתברות
התפלגות נורמאלית
יסודות הניתוח הסטטיסטי בתוכנות EXCEL ו-SPSS.

חומר עזר:

תרגילים לתרגול עצמי, וכן כל חומר הקורס כולל תדפיסי השיעורים ימצאו באתר
HighLearn בכתובת <http://hl2.bgu.ac.il>.
סטודנטים המעוניינים בחומר נוסף לתרגול יכולים להיעזר בספרים הבאים:
סטטיסטיקה א' למדעי החברה – יחידות 1-5 - האוניברסיטה הפתוחה
סטטיסטיקה למדעי ההתנהגות – אלחנן מאיר – הוצאת דיונון 2000.
*** שימו לב: חומר הקורס אינו מתואם עם ספרים אלה. קיימים נושאים שיילמדו בקורס ולא
נמצאים בספרים, וכן להיפך. בכל מקרה, רצוי להיעזר בספרים לתרגול וחזרה בלבד ולא
לשם לימוד החומר.

אוניברסיטת בן-גוריון
המחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה
תשע"ג (2012-13)
סמסטר סתיו (א')
תואר ראשון

אוניברסיטת בן-גוריון
המחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה
תשע"ג (2012-13)
סמסטר סתיו (א')
תואר ראשון

{ 148 }

סטטיסטיקה ב'

מספר קורס: 102-1-0088

יום ג 14:00-16:00

מרצה: ד"ר אורי ביבי

שעות קבלה: יום ג' 13.00-14.00 בניין 72 חדר 365.

דוא"ל: bibi@sapir.ac.il

מטרות הקורס:

למידת הרציונל ודרכי יישום של מבחנים סטטיסטיים לצורך בחינת השערות שעולות ממדגם.

מבנה הקורס:

רציונל תהליך ההסקה

התפלגות הדגימה

Z לממוצע יחיד

Z לפרופורציה

טעויות החלטה

עוצמה סטטיסטית

T לממוצע יחיד

T להפרשים תלויים וב"ת

רווח סמך

ניתוח שונות פשוט

ניתוח שונות דו גורמי

טיב התאמה

אוניברסיטת בן-גוריון
המחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה
תשע"ג (2012-13)
סמסטר סתיו (א')
תואר ראשון

{ 149 }

דרישות הקורס:

נוכחות חובה.

הגשת תרגילים במסגרת הקורס תוכנות סטטיסטיות.

תרגול רצוף של חומר הלימוד מדי שבוע.

ציון עובר לפחות במבחן סוף סמסטר.

מבנה הציון:

בוחן באמצע הסמסטר – 15% (מועד אחד בלבד – מי שאינו נוכח ציונו 0)

מבחן סוף סמסטר - 85%

רשימה ביבליוגרפית:

קריאת חובה:

אין רשימת חובה. חומר הקורס כולו נלמד בכיתה.

קריאת רשות:

כל תכני הקורס (מערכי שיעור, תרגילים ופתרונות) ניתנים לגישה באתר הקורס.
סטטיסטיקה א' למדעי החברה – יחידות 6-11 - האוניברסיטה הפתוחה
סטטיסטיקה למדעי ההתנהגות – אלחנן מאיר – הוצאת דיונון 2000.
קיימים ספרי סטטיסטיקה נוספים בספריית האוניברסיטה. סטודנט המעוניין בכך, יכול לפנות
למרצה הקורס על מנת לקבל יעוץ בנוגע לספר זה או אחר.

פני העוני: היבטים סוציולוגיים ואנתרופולוגיים בחקר העוני

תמיר ארז

יום ה': 11:45-10:15

תמיר ארז: ereztam@post.bgu.ac.il

תיאור הקורס

העוני כתופעה חברתית ואנושית הופך בשנים האחרונות לנושא מרכזי ושנוי במחלוקת בשיח הציבורי והאקדמי סביב שאלת זיהוי העניים, אופני הגדרת העוני, הגורמים לעוני ודרכי הפתרון הרצויים למצב. בקורס נבחן באופן ביקורתי שאלות אלו דרך גישות תיאורטיות מתחרות שהתפתחו בחקר העוני בחמישים השנים האחרונות: תרבות העוני, הגישה המבנית-חברתית, פונקציונליסטית, גישת הכלכלה-הפוליטית, גישות רדיקאליות ופמיניסטיות. מטרת הקורס היא ללמוד על מגוון המשמעויות, החוויות ודרכי ההתמודדות של אנשים בעוני בהקשרים של עבודה, מגדר, משפחה, מוצא אתני, גזע ולאום בישראל ובמקומות נוספים בעולם. חומרי הקריאה והדיון בקורס יבקשו לעמוד על הקשרים שבין הדיכוי והסבל שחווים אנשים בעוני ברמת הפרט להבניה החברתית של כוחות היסטוריים פוליטיים ותרבותיים. בקורס נכיר לעומק את הפוליטיקה של העוני ואת האופנים שבהם היא מבנה ומצדיקה את אי-השוויון דרך עיצוב מחדש של הכלכלה, שירותי הרווחה ושוק העבודה. נתחקה אחר יחסי הגומלין המורכבים והקונפליקטואליים בין אנשים בעוני למעסיקים, לעובדות סוציאליות בלשכות הרווחה המקומיות, למתנדבים ב'ארגוני חסד' ולפילנתרופים ב'מגזר השלישי'.

דרישות הקורס:

חובת נוכחות פעילה - 10%.

קריאה והשתתפות בדיונים - 20%. יתכנו שינויים ברשימת הקריאה.

מטלת סמסטר א' - 20%: רפרט בכתה על טקסט אקדמי (מסומן ברשימת הקריאה ב**) או אחר (קולנועי, ספרותי, עיתונאי) וניתוחו בהקשר הרחב של נושא השיעור: גישות לעוני ולאי-

אוניברסיטת בן-גוריון
המחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה
תשע"ג (2012-13)
סמסטר סתיו (א')
תואר ראשון

{ 151 }

שוויון; השינויים במדינת הרווחה; שוק העבודה; הממשק בין עוני מגדר, גזע ואתניות; האינטראקציה בין אנשים בעוני לארגונים פילנתרופים ורשויות רווחה ועוד. מטלת סמסטר ב'- 50%: עריכת ראיון עומק עם אדם הממשיך לאחת מהקטגוריות שנלמדו לאורך הסמסטר – אנשים בעוני, עובדים ועניים, עובדי מדינה ורשות מקומית (עובדות סוציאליות ופקידים בסוכנויות מדינתיות אחרות), מתנדבים ופעילים בעמותות שמבקשות להגיש סיוע ועזרה לקבוצות מוחלשות ועניות. משימתכם היא לנתח את הראיון באופן איכותני תוך שימוש בכלים התיאורטיים ובידע האמפירי שלמדתם לאורך הסמסטר.

רשימה ביבליוגרפית

מבוא: אי-שוויון, עוני ועניים

Lister, R., 2004, Poverty, Cambridge, UK: Polity Press, Pp: 1-20.

Alcock, P., 2006, Understanding Poverty, London: The Macmillan Press, Pp: 63-79.

קמחי, א., 2010, " פערי הכנסות בישראל", מתוך: בן-דוד, ד (עורך), דו"ח מצב המדינה: חברה, כלכלה ומדיניות 2010, מרכז טאוב לחקר המדיניות החברתית בישראל, עמודים: 101-134.

אחדות, ל., 2007, על המוחלט והיחסי בהגדרת קו העוני, התוכנית לכלכלה וחברה, ירושלים: מכון ון-ליר בירושלים.

פרספקטיבות תיאורטיות שונות לחקר ולהבנת העוני

Lewis, O., 1966, "the culture of poverty", Scientific American, 215, 19-25.

Wilson, W, J, "The Political and Economic Forces Shaping Concentrated Poverty", Political Science Quarterly, Vol. 123(4): 555-572.

Gans, J, H., 1994, "Positive functions of the Undeserving Poor: Uses of the Underclass in America", Politics & Society, Vol. 22 (3): 269-283.

Goode, J. Maskovsky, J., The New Poverty Studies: The Ethnography of Power, Politics and Impoverished People in the United States, New York University Press, Introduction: 1-34.

ההתמודדות עם העוני מפרספקטיבה היסטורית: מ'בתי העניים' ועד מדינת הרווחה

Katz, Michael, 1986, "The Origins of the Poorhouse", In: the Shadow of the Poorhouse: A Social History of Welfare in America, New York: Basic Books Inc, Pp: 3-36.

אוניברסיטת בן-גוריון
המחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה
תשע"ג (2012-13)
סמסטר סתיו (א')
תואר ראשון

{ 153 }

אורוול ג'ורג', 2010 [1933], דפוק וזרוק בפריס ולונדון, הוצאת כנרת, עמודים: 145-198,
225-232.
**מוניקנדם, מ., 2006, "היחס לעוני ולעבודה בתקופת ראשית ההתיישבות בארץ ישראל
1777-1904", חברה ורווחה כ"ו (3): 265-283.
**בן אריה, א., 2006, "המצוקה פנים רבות לה: על התפתחות תפיסת המצוקה בישראל",
ביטחון סוציאלי, 72: 39-58.

מדינת הרווחה וזכויות חברתיות כאידיאה וכמציאות

גל, ג., 2005, בטחון סוציאלי בישראל, ירושלים: הוצאת מאגנס, האוניברסיטה העברית,
ע"מ: 5-23.
נייפריס, י., 1984, רווחה חברתית והשירותים הסוציאליים בישראל, פרסומי מועצת בתי
הספר לעבודה סוציאלית בישראל.
דורון, א., 2003, "משטר הרווחה במדינת ישראל: מגמות השינוי והשלכותיהן החברתיות",
סוציולוגיה ישראלית ה' (2): 417-434.
רם, א., 2006, "גלובליזציה", מתוך רם, א., ברקוביץ' נ. (עורכים), אי/שוויון, באר-
שבע: הוצאת הספרים של אוניברסיטת בן-גוריון בנגב, עמודים 90-99.
**וורצברג, א., קטן, י., 2005, השפעת ההפרטה על שירותי הרווחה האישיים ברשויות
המקומיות, ת"א: אוניברסיטת תל-אביב, המרכז לפתוח על שם פנחס ספיר.
**לוי, ל., 2009, "קואליציה של הדרה: אי-מימוש הזכאות לסיוע מצד מערכות הביטחון
הסוציאלי בקרב החיים עוני קיצוני". בתוך: גל, ג., ואייזנשטדט, מ., (עורכים), נגישות לצדק
חברתי, ירושלים: מרכז טאוב לחקר מדיניות חברתית.
**פז-פוקס, א., 2007, "כבוד לעניים: בין כבוד האדם לזכות לביטחון סוציאלי", ביטחון
סוציאלי, 75: 9-38.

עוני ועבודה

פילק, ד., 2004, "ישראל מודל 2000: פוסט-פוריזם ניאוליברלי" מתוך: פילק, ד., ורם, א. (עורכים), שלטון ההון: החברה הישראלית בעידן הגלובלי, ירושלים: מכון ואן-ליר, עמודים: 34-56.

שטייר, ח., 2010, "עובדים ועניים", מתוך: בן-דוד, ד (עורך), דו"ח מצב המדינה: חברה, כלכלה ומדיניות 2010, מרכז טאוב לחקר המדיניות החברתית בישראל, עמודים 135-180. סטרייאר, ר., איזיקוביץ, צ., בוכבינדר, א., (2011), פני העוני: על חוויות העוני של אנשים עובדים בישראל, ירושלים: מחלקת המחקר של המוסד לבטוח לאומי.

**אחדות, נ, 2010, " עוני בקרב אימהות חד הוריות: האם שוק העבודה הוא נתיב להיחלצות מעוני?" ביטחון סוציאלי 85: 11-54.

**ארנרייך, 2004, כלכלה בגרוש: איך (לא) להצליח באמריקה, תל-אביב: הוצאת בבל, עמ' 130-223.

**Newman, K., Lennon, C., 2004, "Working poor, working hard: Trajectories at the bottom of the American labor market", In: Devine, F and Waters, C, M (Eds.) Social Inequalities in Comparative Perspective, UK: Blackwell Publishing, Pp: 116-140.

**Stack, C., 2001, "Coming of Age in Oakland", In: Goode and Maskovsky (Eds.), The New Poverty Studies: The Ethnography of Power, Politics and Impoverished People in the United States, New York University Press, Pp: 179-198.

עוני, מגדר ומשפחה

Henneessy, J., 2009, "Morality and work-family conflict in the lives of poor and low-income women", The Sociological Quarterly, 50: 557-580.

Sa'ar, A., 2009, "Low-Income 'Single Moms' in Israel: Redefining the gender contract", Sociological Quarterly, 50 (3): 450-473.

**סמבול, ש., ובנימין, א., 2006, "אמהות ועוני בישראל: מקומה של אמהות בחייהן של עובדות עניות", סוגיות חברתיות בישראל 1: 31-63.
**סמבול, ש., ובנימין, א., 2007, "קיטועים מבניים ומגדריים של היסטוריית העבודה של נשים: הצמצום במבני ההזדמנויות של עובדות עניות", סוציולוגיה ישראלית 9(1): 5-37.

עוני אתניות, גזע ולאום

Wilson, W.J., 2009, "Toward a Framework for Understanding Forces that Contribute to or Reinforce Racial Inequality", *Race and Social Problems* 1(1): 3-11.

ינון, כ., 2006, "פערי שכר לאומיים, מגדריים ואתניים", מתוך רם, א., ברקוביץ' נ. (עורכים), אי/שוויון, באר-שבע: הוצאת הספרים של אוניברסיטת בן-גוריון בנגב, עמודים 339-347.

Benjamin, O., Bernstein, D., Motzafi-Haller, P., 2010, "Emotional politics in cleaning work: the case of Israel", *Human Relations*, 63 (4): 337-358.

**Mullings, Leith., 2001, "Household headed by women: the politics of class, race and gender", in: Goode and Maskovsky (Eds.), *The New Poverty Studies: The Ethnography of Power, Politics and Impoverished People in the United States*, New York University Press, Pp: 37-56.

**Bourgois, P., 2005, "US Inner-City Apartheid: the Contours of Structural and Interpersonal Violence", From: Scheper-Hughes and Bourgois, P (eds.), *Violence in War and Peace: An Anthology*, UK: Blackwell Publishing, Pp: 301-307.

**פלגי, מ., זמיר, ד., 2008, מחברת רווחה לחברת שוק: מצוקה כלכלית בקיבוץ, ירושלים, המרכז לצדק חברתי ודמוקרטיה ע"ש יעקב חזן במכון ון-ליר.

רוזנהק, ז. 2007. "דינאמיקות של הכלה והדרה במדינת הרווחה הישראלית: בניית מדינה וכלכלה מדינית." בתוך: דורות, מרחבים וזהויות, בעריכת: הרצוג, ח., כוכבי, ט., וצלניקר, ש, ירושלים: מכון ון-ליר בירושלים והקיבוץ המאוחד, עמ' 317-349
דורון, א., 2008, "העניים כ'אחר' — עוני בישראל בשנות האלפיים", ביטחון סוציאלי, 77: 28-9.

**רוזנהק, ז., 2002, "גלובליזציה, פוליטיקה מקומית ושינויים במדינת הרווחה: תכנית ביטוח האבטלה בישראל", עבודה, חברה ומשפט, 9: 155-174.
**להט ליה, 2009, "אשמת הפרט או החברה: תפיסותיהם של מעצבי מדיניות בישראל כלפי העוני", ביטחון סוציאלי 80: 59-102.

האינטראקציה של אנשים בעוני עם מערכת הרווחה ועובדות סוציאליות
מוניקדם מ., כץ חנה ויוסי קטן, 2009, הרשות נתונה: מחלקות לשירותים חברתיים ברשויות המקומיות למול התרחבות תופעת העוני: ציפיות, תפיסות ומציאות, ירושלים: מרכז טאוב לחקר המדיניות החברתית בישראל.

Kingfisher, C., 2001, "Producing disunity: the constraints and incitements of welfare work" In: Goode and Maskovsky (Eds.), The New Poverty Studies: The Ethnography of Power, Politics and Impoverished People in the United States, New York University Press, Pp: 273-292.

**קרומר נבו, מ., סלונים-נבו, ו., הירשנזון-שגב, ע., בן-ישי, ש., 2005, "תפיסותיהם של הפונים הותיקים' ללשכת הרווחה את העובדים הסוציאליים", חברה ורווחה 4: 533-550.
**סטריאר, ר., 2007, "עוני כמציאות רבת-פנים: תפיסות העוני של תושבים ועובדים סוציאליים על רקע מגדר תרבות ותפקיד בירושלים", חברה ורווחה, כז (1), עמ' 103-126.
**Weiss, I., Gal, J., 2007, "Poverty in the eyes of the beholder: social workers compared to other middle-class professionals", The British Journal of Social Work, Vol. 37: 893-908.

**שרלין, ש, שמאי, מ., 1991, "התערבות במשפחות במצוקה קשה ועמוקה (ממק"ע)", חברה ורווחה 12 (1): 91-113.

**רוזנפלד, י. מ., סייקס, י., 2000, "היינו הולמים — לקראת שירותים טובים דיים בעבור משפחות וילדים, חברה ורווחה, כ' (4), 443-421.
קרומר-נבו, מ., וייס-גל, ע., מוניקנדם, מ., 2008, "עבודה סוציאלית מודעת לעוני: מסגרת קונספטואלית להכשרה מקצועית", חברה ורווחה כ"ח (2-3): 202-177.

המגזר השלישי בישראל: פעילותם של פילנתרופים, מתנדבים ו'ארגוני חסד'

Hyatt, B. S., 2001, "From Citizenship to Volunteer: Neoliberal Governance and the Erasure of Poverty", In: Goode and Maskovsky (Eds.), *The New Poverty Studies: The Ethnography of Power, Politics and Impoverished People in the United States*, New York University Press, Pp: 201-235

גדרון, ב., 2007, "חקר המגזר השלישי והחברה האזרחית בישראל: היסטוריה ותמונת מצב", חברה אזרחית ומגזר שלישי בישראל, כרך א' (1), פרדס: המרכז הישראלי לחקר המגזר השלישי, אוניברסיטת בן-גוריון שבנגב, עמודים 7-18.

**אורבך גדליה, 2008 "השלטון המקומי והמגזר השלישי בישראל: יחסי עיריית ירושלים ועמותות רווחה", ביטחון סוציאלי, 78: 67-39.

**ניסן, ל., 2008, "צנצנות הדבש הקשות להשגה", חברה אזרחית ומגזר שלישי בישראל, כרך ב' (1), פרדס: המרכז הישראלי לחקר המגזר השלישי, אוניברסיטת בן-גוריון שבנגב, 136-95.

**Tarakuk and Eakin, 2003, "Charitable food assistance as symbolic gesture: an ethnographic study of food banks in Ontario", *Social Science & Medicine*, 56: 1505-1515.

**Stein, M., 1989. "Gratitude and Attitude: A Note on Emotional Welfare", *Social Psychology Quarterly*, 52 (3): 242-248.

ארוול ג'ורג', 2010 [1933], דפוק וזרוק בפריס ולונדון, הוצאת כנרת, עמודים: 209-202.

Hunt, M, O., 1996, "The Individual, Society, or Both? A Comparison of Black, Latino and White Beliefs About the Causes of Poverty", *Social Forces*, 293-322.

קרומר-נבו, מ., 2006, נשים בעוני: סיפורי חיים, מגדר כאב התנגדות, תל-אביב: הקבוץ
המאוחד, עמ' 210-222.

Narayan, D., 2000, *Voices of the poor: can anyone hear us?* Oxford University Press for the World Bank.

קרומר-נבו, מ., 2000, "ידע מן החיים" לעומת "ידע אקדמי": המקרה של מקבלי גמלת
הבטחת הכנסה", בטחון סוציאלי 58: 132-150.

Dykins Callahan, B, S., "Academic Outings", *Symbolic Interaction*, Vol. 31 (4):
351-375.

רוסיה בישראל : אנשים, תרבות ואידיאולוגיה

סמינר מחקרי

2012-2013

יום ד' 10:15-11:45

מספר הקורס: 102-1-10 \ 102-1-2

מרצה: ד"ר יוליה לרנר

julialer@bgu.ac.il

הקורס:

סמינר זה יעסוק במופעים שונים של רוסיות במרחב התרבותי הישראלי. מופעים אלה שזורים בשדות של אומנות וספרות, אידיאולוגיה, דת, פוליטיקה והווי ישראל. "השדה הרוסי" מצוי גם בתהליכים שמתרחשים בתוך הקולקטיב של דוברי הרוסית בישראל וכן השיח הציבורי סביבו. נבחן את ארגז הכלים התרבותי המיובא של המהגרים הרוסים, את מקורותיו ואת תהליכי ההשתנות שהוא עובר במפגש עם ישראל וכן לאור הטרנספורמציה הפוסט-סובייטית. ברמה הסוציולוגית-אנתרופולוגית תיאורטית יותר הקורס יעסוק בשאלות של כיצד רפרטואר תרבותי המעוצב מחדש בהקשרים לאומיים, אידיאולוגיים כלכליים שונים, ובהקשר של הגירה ודיאספורה. במהלך הסמינר הסטודנטים יבחרו נושא מתוך השדות הרוסיים ברחבי ישראל ויערכו מחקרים אמפיריים.

אוניברסיטת בן-גוריון
המחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה
תשע"ג (2012-13)
סמסטר סתיו (א')
תואר ראשון

{ 160 }

חובות והרכב הציון בקורס:

התנאים המרכזיים של סמינר מוצלח: דיון בחומרי הקריאה, מחקר אמפירי וכתביבה. מכאן החובות של הסטודנטים בקורס:

נוכחות (חובה) והשתתפות בדיונים במהלך השנה – 10 אחוז
הצגה לדיון של חומר הקריאה בכיתה – 10 אחוז (על פי החלוקה מראש)
הגשת הצעה למחקר סוציולוגי-אנתרופולוגי אמפירי בסוף סמסטר א' והצגה של הפרוייקט
המחקרי בכיתה במהלך סמסטר ב' – 20 אחוז
עבודה סמינריונית המבוססת על מחקר אמפירי – 60 אחוז

הנחיות לכתובת ההצעה, העבודה הסופית והכנת הפרזנטציות בכיתה יועברו במהלך
הקורס;
עבודה מחקרית תהיה פרטנית או זוגית בהתאם לאופי והיקפו של השדה הנבחר, מספר
תלמידים בקורס ועוד';

אוניברסיטת בן-גוריון
המחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה
תשע"ג (2012-13)
סמסטר סתיו ('א')
תואר ראשון

{ 161 }

סוגיות לקריאה המוצעת בסמסטר א':

- ** רשימה זאת הינה מורחבת ואינה מהווה רשימת קריאת חובה סמינר.**
- ** הנושאים ופרטי הקריאה יכולים להשתנות כי יותאמו למוקדי העניין של התלמידים ושדות שייברחו למחקר;**
- ** מעבר לקריאה עיונית, נקדיש זמן לדיון במתודות מחקר ואף נתרגל אותם בכיתה, בהתאם למוקדי המחקר של המשתתפים;**

ישראל כ"רוסיה הקטנה": עבודות מרכזיות
לרנר, יוליה ורבקה פלדחי. בהכנה לפרסום ב2012. *רוסים בישראל: הפרגמטיקה של תרבות בהגירה*. מכון ון ליר בירושלים והקיבוץ המאוחד..
גומל, אילנה. 2006. *אתם ואנחנו: להיות רוסים בישראל*. כנרת זמורה- ביתן.
קימרלינג, ברוך, 2004. *מהגרים, מתיישבים, ילידים: המדינה והחברה בישראל – בין ריבוי תרבויות למלחמת תרבות*. תל-אביב: עם עובד.
סיקרון, מ. וא. לשם (עורכים). 1998. *דיוקנה של עלייה*, ירושלים: מאגנס.
לשם, אלעזר. 2005. *עולי ברה"מ לשעבר בין התבדלות לשילוב בחברה ישראלית*. (מאמר)
ליסק משה ולשם אלעזר (עורכים). 2001. *זהות ותרבות במעבר (אסופת מאמרים)*. הקיבוץ המאוחד.

- Al-Haj, Majid, 2004. *Immigration and Ethnic Formation in a Deeply Divided Society: the Case of the 1990's Immigrants from the Former Soviet Union in Israel*. Leiden: Brill.
- Ben-Rafael, E., M. Lyubansky, O. Glockner, P. Harris, and J. Schoeps, 2006. *Building a Diaspora: Russian Jews in Israel, Germany and the USA*. Leiden: Brill.
- Elias, Nelly, 2008. *Coming Home: Media and Returning Diaspora in Israel and Germany*. New York: SUNY Press.

Remennick, Larissa, 2007. *Russian Jews on Three Continents: Identity, Integration and Conflict*. New Jersey: Transaction Publishers.

סוגיות של דת, אתאיזם, רוחניות

מקורות סובייטיים

אלטשולר, מרדכי, 2007. *יהדות במכבש הסובייטי: בין דת לזהות יהודית בברית המועצות בין 1941--1964*. ירושלים: מרכז זלמן שזר לתולדות ישראל.

Slezkine, Yuri. 2005. *The Jewish Century*, Princeton: Princeton University Press. (PP in Hebrew version)

Kornblatt, Judith Deutsch. 2004. *Doubly Chosen: Jewish Identity, the Soviet Intelligentsia and the Russian Orthodox Church*. University of Wisconsin Press.

מצב פוסט-סובייטי

Shtereshnis, A. (2007). "Kaddish in a Church: Perceptions of Orthodox Christianity among Moscow Elderly Jews in the Early Twenty-First Century". *The Russian Review*, 66, 273–94.

Steinberg, M. D. and Coleman, H.J. (2007). *Sacred Storied: Religion and Spirituality in Modern Russia*. Bloomington: Indiana University Press.

Lindquist, Galina, 2006, *Conjuring Hope: Healing and Magic in Contemporary Russia*. New York: Berghahn Books.

Epstein, M, (1999). Minimal religion, pp 163-171 and Post-Atheism. In M. Epstein, A. Genis and S. Vladiv-Glover (Eds.), *Russian Postmodernism: New Perspective on Post-Soviet Culture* (pp. 345-393). New York: Berghahn Books.

ישראל

לשם אלעזר, 2001. "העלייה מברה"מ והשסע הדתי-חילוני בחברה ישראלית", בתוך ליסק ולשם (עורכים). מרוסים לישראל, עמודים 124-148.

גודמן, יהודה, 2008. "גיור המהגרים: התאזרחות, ממשליות והדתה בישראל של שנות האלפיים" בתוך יוסי יונה ואדריאנה קמפ (עורכים), *פערי אזרחות: הגירה, פריון וזהות בישראל*. ירושלים ותל-אביב: מכון ון ליר בירושלים והקיבוץ המאוחד.

מיכל קרבל. מתוך *חליפת זהויות. עבודת דוקטורט*.

כהן, אשר. יהודים לא-יהודים, זהות יהודית וישראלית ואתגר הרחבת הלאום היהודי בישראל. מכון הרטמן, אוניברסיטת בר אילן וכתר.

סקולס'י, דמיטרי, 2009. "עמך עמי ואלהכך אלהי" – השלכותיו של הגיור הממלכתי על זהות המהגרים מברה"מ לשעבר. עבודת מ"א. המחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה, אוניברסיטת חיפה.

Asher Cohen and Susser Bernard, 'Jews and Others: Non-Jewish Jews in Israel', *Israel Affairs*, Vol. 15, no. 1 (2009), pp.52-65

Remennick, Larissa and Anna Prashizky, 2010. "Evolving Attitudes and Practices in the Religious Field among Former Soviet Immigrants in Israel", pp. 1-54 in "From State socialism to State Judaism: 'Russian' Immigrants in Israel and their attitudes towards Religion", Special issue of *Sociological Papers* 5.

Raijman, Rebeca and Janina Pinsky, 2011. "'Non-Jewish and Christian': perceived discrimination and social distance among FSU migrants in Israel". *Israel Affairs* 17(1): 126--142.

תפישות של לאום, גזע ואזרחות

מקורות סובייטיים

Slezkine, Y. 1996. "The USSR as a Communal Apartment, or How a Socialist State Promoted Ethnic Particularism". Pp. 203-238 in Geof Eley and Ronald Suny (eds.) *Becoming National: A Reader*. Oxford: Oxford University Press. (Or 1994. *Slavic Review* 53(2)).

Lemon, A. 2002. Without a "Concept" ? Race as Discursive Practice. *Slavic Review* 61(1) 2002

Slezkine, Yuri. 2005. *The Jewish Century*, Princeton: Princeton University Press. (PP in Hebrew version)

Chlenov, M. (2003). "The characteristics of the ethnic and religious identity of the Russian Jews". *Jews of the former Soviet Union in Israel and diaspora*, 20-21, 254-273 (Hebrew).

ישראל

ברטל, ישראל. [קוזק ובדווי: עולם הדימויים הלאומי החדש](#), העלייה השנייה – מחקרים, א', עמ' 482 – 493.

שומסקי, דימיטרי, 2001. "אתניות ואזרחות בתפיסת הישראלים הרוסים", *תיאוריה וביקורת* 19 (סתיו): 17--40.

+ לרנר, יוליה, 2001. "ריבוי והיברידיות בתפיסת הישראלים הרוסים", *תיאוריה וביקורת* 19: 41--44.

"הומו-סובייטיקוס": קולקטיביזם, אינדיווידואליזם

מקורות סובייטיים

מתוך ענברי, אסף. 2010. "הביתה".

Kharkhordin, Oleg. 1999. *The Collective and the Individual in Russia: A Study of Practices*. Berkeley and Los Angeles: University of California Press.

Kharkhordin, Oleg. 1995. "The Soviet Individual: Genealogy of a Dissimulating Animal". In *Global Modernities*, ed. By M. Featherstone et al. London: Sage.

Halfin, I. 2003. *Terror in My Soul*. Cambridge: Harvard University Press.

Chapter 3.

מצב פוסט-סובייטי

Humphrey, C. 2002. *The Unmaking of Soviet Life: Everyday Economies After Socialism*. Cornell University Press.

Dale Pesmen, 2000. *Russia and Soul: an Exploration*, Cornell University Press.

ישראל

פלד, רינה. 2002. האדם החדש של המהפכה הציונית: השומר הצעיר ושורשיו האירופיים. עם עובד.

רפופרט תמר ולומסקי-פדר עדנה. "איש זר בבית": חוויות הקיבוץ של מהגרים יהודיים-רוסיים צעירים. בתוך: לשם אלעזר ודורית רואר-סטריאר. שונות תרבותית כאתגר לשירותי אנוש, הוצאת מגנס, 2003, 139--161.

Horowitz, Tamar (ed.). 1989. *The Soviet Man in an Open Society*. Lanham: University Press of America.

הורוביץ, תמר, 1996. בין שלוש תרבויות פוליטיות: העולים מברית המועצות לשעבר בישראל. ירושלים: האוניברסיטה העברית בירושלים, מכון לאונרד דיוויס ליחסים בינלאומיים.

יחס לסמכות ולכוח, התנגדות ותמרון

היסטוריה

Gorrer, G. 2001. "The Psychology of great Russians" in *Russian culture* by M. Mead, Geoffrey Gorer, John Rickman. New York : Berghahn Books.
Mead, Margaret. 2001. *Russian culture* / Margaret Mead, Geoffrey Gorer, John Rickman. New York : Berghahn Books.(PP)

מצב פוסט-סובייטי

Etkind, A.M. 1996. "Psychological Culture", pp. 99-125 in *Russian Culture at the crossroads: Paradoxes of Postcommunist Consciousness*, ed. By D.N. Shalin. Boulder: WestviewPress
Yurchak, Alexei. 2006. *Everything was Forever, Until It was No More*. Princeton: Princeton University Press. Chapter 2 "Hegemony of Form: Stalin's Univanny Paradigm shift", pp. 36-76 Chapter 7 "Dead Irony"

ישראל

אלון ויינר. נגד מה בעצם? תרבות-הנגד של הרוק רוסי בישראל. מתוך הספר *רוסים בישראל*: הפראקטיקה של התרבות בהגירה.

Epstein, A. 2002. Violating the Mores, Seizing the Guards: The Riot of the 'Youth of Perestroika' in an Israeli Military Jail. *Terrorism and Political Violence* 14(2): 123- 138.

Philippov, Michael, 2008. "1990s Immigrants from the FSU in Israeli Elections 2006: The Fulfillment of the Political Dreams of Post-Soviet Man?", in Asher Arian and Michal Shamir (eds.), *The Elections in Israel 2006*. New Brunswick, NJ: Transaction Publishers.

אנשי האימפריה ותושבי הגטו בין מזרח ומערב

מקורות היסטוריים

- Walicki, A.. 1977. *Russian Social Thought: An Introduction to the Intellectual History of Nineteenth-Century Russia*. California: Kimberly Press (PP)
- Neumsmn I.B. 1996. *Russia and the Idea of Europe*. London: Routledge (PP)
- Mc Daniel, Tim. 1996. *The Agony of the Russian Idea*. Princeton: Princeton University Press. (PP)

מצב פוסט-סובייטי

- Laruelle, M. 2008. *Russian Eurasianism. An Ideology of Empire*, Washington D.C.: Woodrow Wilson Press/Johns Hopkins University Press, 2008.

ישראל

ברם, חן, 2008. קטגוריזציה אתנית וריבוי תרבויות – "מבט מהשוליים": יהודי קווקז בין אירופה לאסיה. עבודת דוקטוראט, המחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה, האוניברסיטה העברית בירושלים.

Fialkova, Larisa & Maria Yelenevskaya, 2004. "How to Find the West in the Middle East: Perceptions of East and West amongst 'Russian' Jews in Israel," In Times, Places, Passages: Ethnological Approaches in the New Millenium, ed. Atilla Paládi-Kovács, Budapest: Publishing House of the Hungarian Academy of Sciences, pp. 453-480.

Nudelman, Rafael. 1998. "Between the empire and the ghetto". *Panim* 4: 10-16. (Hebrew)

שומסקי, דימיטרי. 2005. "אוריינטליזם ואיסלאמופוביה בקרב האינטליגנציה דוברת הרוסית בישראל". *תיאוריה וביקורת* 26 : 89 – 119.

לומסקי-פדר, עדנה, תמר רפפורט, ויוליה לרנר, 2005. "אוריינטליזם במבחן ההגירה:

סטודנטים "רוסים" קוראים מזרחיות", *תיאוריה וביקורת* 26 (אביב): 119--147.

קרי זלסון וורשבסקי. 1999. *מתוך בדרך להגמוניה. עבודת מ.א.*

Maria N. Yelenevskaya & Larisa Fialkova. 2006. "Between Dream Cities and Reality: Personal Narratives of Ex-Soviets in Israel". *Applied Research of Quality of Life* 1:189-209

נשיות, גבריות, מגדר, מיניות

מקורות סובייטיים

חלפין, יגאל. 2002. "האדם החדש על פי הבולשביזם: סקסולוגיה ופסיכיאטריה ברוסיה הסובייטית", *זמנים*, 78, עמ' 94-106.

Rotkrich, Anna. "What kind of sex can you talk about? Acquiring sexual knowledge in three Soviet generations. In *On Living Through Soviet Russia*, ed. By D. Beraux. P. Thompson and A. Rotkrich. London: Routledge.

ישראל

Larissa Remennick, 2005. "Cross-cultural dating patterns on an Israeli campus: Why are Russian immigrant women more popular than men?" *Journal of Social and Personal Relationships* 22(3): 435-454.

Remennick, Larissa I. *Providers, Caregivers, and Sluts: Women with a Russian Accent in Israel*. *Nashim: A Journal of Jewish Women's Studies & Gender Issues* - Number 8, Fall.

Golden, Deborah. 2003 "A national cautionary tale: Russian women newcomers to Israel portrayed". *Nations and Nationalism*, 9 (1): 83-104.

רפופרט, תמר, וילנה קפלן-נייטרמן, בהכנה. "זזה רק חצאית!?!: ה/חזרה בתשובה של נערות "רוסיות" מהגרות באולפנא". בספר *רוסים בישראל: הפרגמטיקה של התרבות בהגירה*. לומסקי-פדר, עדנה, ותמר רפופרט, 2000. "משחקים במודלים של גבריות: מהגרים יהודים רוסיים בצבא הישראלי", *סוציולוגיה ישראלית* ג(1): 31-51.

"רופאים, מוזיקאים ומהנדסים": אינטליגנציה, השכלה ואורח החיים

היסטוריה

ברלין, ישעיה. 1955. "לידתה של האינטליגנציה הרוסית". בתוך ברלין, ישעיה. 1982, *הוגים רוסים*. תל אביב: עם עובד.

Slezkine, Yuri. 2005. *The Jewish Century*, Princeton: Princeton University Press. (PP in Hebrew version)

Volkov, V. 2000. "The Concept of 'Kulturnost': Notes on the Stalinist civilizing process". Pp. 210-230 in Fitzpatrick, Sh. (ed) 2000. *Stalinism: New Directions*. London: Routledge.

Boym, Svetlana. 1994. *Common Places: Mythologies of Everyday Life in Russia*. Cambridge: Harvard University Press.

מצב פוסט-סובייטי

Elfimov, Alexei. 2003. *Russian Intellectual Culture in Transition: The Future in the Past*. Musner-Hamburg-London: Lit Verlag. (PP)

Shalin, Dmitry N. 1996. "Intellectual Culture". Pp. 41-98 in *Russian Culture at the Crossroads: Paradoxes of Postcommunist Consciousness*, edited by D.N. Shalin. Westview Press.

ישראל

Lissak, Moshe and Eliezer Leshem. 1995. "Russian Intelligentsia in Israel: between Ghettoization and Integration". *Israel Affairs* 2(2): 20-37.

ליסק, משה, 1995. העולים מחבר העמים בין התבדלות לאינטגרציה. ירושלים: המרכז לחקר המדיניות החברתית בישראל.

Rapoport, Tamar and Edna Lomsky-Feder. 2002. "'Intelligentsia' as an Ethnic Habitus: The Inculcation and Restructuring of Intelligentsia among Russian Jews". *British Journal of Sociology of Education* 23(2): 233 – 248.

Lerner Julia and Rapoport Tamar, Lomsky-Feder, Edna 2007. "The 'Ethnic Script' in Action: The Re-grounding of Russian-Jewish Immigrants in Israel". *Ethos* 35 (2): 168-195. (או מאמר בעברית בספר "הפרגמטיקה של התרבות בהגירה")
Epstein, Alek D. and Nina Kheimets (2000). "Immigrant Intelligentsia and its Second Generation: Cultural Segregation as a Road to Social Integration?". *Journal of International Migration and Integration (Canada)*, 1 (4), pp. 461-476.

Gershenson, Olga, 2005. *Gesher: Russian Theatre in Israel; A Study of Cultural Colonization*. New York: Peter Lang. (או מאמר בעברית בספר "הפרגמטיקה של התרבות בהגירה")

"עליית הנקניק": תרבות הצריכה, המחסור והכלכלה הבלתי פורמאלית

בברית המוצעות

Osokina, E.A. 2001. *Our Daily Bread. Socialist Distribution and the Art of Survival in Stalin's Russia, 1927-1941*. Armonk, New York; London, England: M.E. Sharpe.(PP)

Ledeneva, A.V. 1998. *Russian Economy of Favours: Blat, Networking, and Informal exchange*. Cambridge: Cambridge University Press.

מצב פוסט סובייטי

Oushakine, S. 2000 "The Quantity of Style: Imaginary Consumption in the Post-Soviet Russia". *Theory, Culture and Society*, vol. 17 (5): 97-120.

בישראל

יוליה ברנשטיין. "אתמול הייתי עצוב אז הלכתי לחנות הרוסית וקניתי שמנת ונקניק חזיר..." המשמעות הסימבולית של חזיר וקוויאר בפרקטיקות הקולינאריות של מהגרים מברה"מ בישראל ובגרמניה. בתוך הספר: רוסים בישראל: הפרגמטיקה של התרבות בהגירה.
Bernstein J. and Y.S. Carmeli. 2004. "Food for Thought: the dining Table and Identity Construction among Jewish Immigrants from the Former Soviet Union in Israel". In *Consumption and Market Society in Israel*, ed. By Y.S. Carmeli and Kalman Applbaum. Oxford: Berg.

מרקוביץ'. פרן. 1998. חברות בקרב יוצאי רוסיה בהקשר אמריקני ובהקשר הישראלי. בתוך החוויה הבין תרבותית: מקראה באנתרופולוגיה. עורכים: משה שקד ושלמה דשן. הוצאת שוקן.

אליאס נלי ונטליה חבורוסטיאנוב. "לא על הלחם לבדו": חיי התרבות של הרחוב הרוסי של באר שבע.

"אישה לבד, ילד אחד וסבתא": משפחה והורות

ברוסיה הסובייטית

Semenova V. and Thompson, P. 2003. "Family models and transgenerational influences: grandparent, parents and children in Moscow and Leningrad from the Soviet to market era" In *On Living Through Soviet Russia*, ed. By D. Beraux. P. Thompson and A. Rotkrich. London: Routledge.

Rotkrich Anna. 2003. "'Coming to stand on firm ground': the making of a Soviet working mother" in *On Living Through Soviet Russia*, ed. By D. Beraux. P. Thompson and A. Rotkrich. London: Routledge.

Shlapentokh, V. 1989. *Public and Private Life of the Soviet People: Changing Values in Post-Stalin Russia*. NY: Oxford Univ.Press;
Shlapentokh, V. 1984. *Love, Marriage, and Friendship in the Soviet Union : Ideals and Practice*. New York: Praeger.

בישראל

לייבוביץ' טלי ועדנה לומסקי פדר. עומד להתפרסם. מפגש בין-אתני במשפחה מזרחית-רוסית, דינאמיקה של חליפין. בספר: רוסים בישראל: הפראגמטיקה של התרבות בהגירה. מירסקי. יוליה. 2009. "אימהות מרוסיה בישראל" בתוך אימהות: מבט מהפסיכואנאליזה וממקום אחר. בערכית אמליה פרוני. מכון ון ליר בירושלים.

תרבות הזיכרון: זיכרונות הרואים וטראומטיים ושימושיהם

ברוסיה

Oushakine, S. 2009. *The Patriotism of Despair: nation, war and loss in Russia*. Ithaca: Cornell University Press.

בישראל

רוברמן, סוטה, 2005. זיכרון בהגירה: חיילי הצבא האדום בישראל. ירושלים: מאגנס.
עדי קונצמן. עומד להתפרסם. "מקום ליד המחראה"? מיניות, לאומיות, אלימות והשתייכות
Rapoport, T, Lomsky-Feder, E., and Heider, A., 2002. "Recollection and Relocation in Immigration: Russian-Jewish Immigrants "Normalize" their Anti-Semitic Experiences". *Symbolic Interaction* 25(2):199-227.

שפה, מדיה וזהות

ברוסיה

Gorham, M.S. 2000. "Natsiia ili Snikirezatsiia: Identity and Perversion in the Language Debates of Late- and Post – Soviet Russia". *Russian Review* (59)4

בישראל

אליאס, נלי. 2005. *שימושי תקשורת כאסטר טייגת השתלבות*: המקרה של מהגרים מחבר העמים בישראל. מכון חיים הרצוג: אוניברסיטת תל אביב.

Gershenson, O. (2009). "[Accented memory: Russian immigrants reimagine Israeli past](#)". *Journal of Israeli History*, 28(1) , 21-36: 614-629.

Kheimets, N. and Epstein, A. "Language education in the Trilingual situation: The Post-Soviet Jewish Intelligentsia in Israel between State, Community and Labor Market". In Alek Epstein and Vladimir (Ze'ev) Khanin (eds.), *Every Seventh Israeli: The Jews of the Former Soviet Union - Patterns of Social and Cultural Integration* (Jerusalem - Ramat-Gan: Bar-Ilan University), pp. 85-116.

בדיאספורה הוירטואלית

Elias, Nelly and Shorer-Zeltser, M. 2006. "Immigrants of the world unite? A Virtual Community of Russian-speaking Immigrants on the Web". *Journal of International Communication*, 12 (2): 70-90.

זהות ופרקטיקה רוסית אצל דור שני, דור וחצי, וילדי מהגרים:

Elias, N. & Lemish, D. (2011). *Between Three Worlds: Host, Homeland, and Global Media in the Lives of Russian Immigrant Families in Israel and*

Germany. *Journal of Family Issues*, 32(9), 1245-1274. (גרסה עברית של המאמר)
"בספר "פרגמיטיקה..."

Niznik, M. (2011), 'Cultural practices and preferences of 'Russian' youth in Israel', *Israel Affairs*, 17 (1), 89-107.

Niznik, M. (2011a). "I've never been to the Theatre: Cultural Preferences of 'Russian' internet generation in Israel". *Sociological Papers* 16 (The Emerging Second Generation of Immigrant Israelis) 78-92.

Remennick, L. & Celnik, P. 2011. The Children of 'Russian' Immigrant Parents in Israel: Identity and Social Integration. *Sociological Papers*, 16 (The Emerging Second Generation of Immigrant Israelis), 1-38.

Zbenovich, C. (2010). The Experience of Parenting and Growing Up as Immigrants: A Discourse Analysis of Child-Rearing Practices in Russian-Israeli Families (in Russian). *Laboratorium*, 3, 58-71.

נבחרים מתוך העיתונות:

"איברוס, זרקלו, טוסובקה, 32 מונחים בסיסיים בנבכי התרבות הרוסית בישראל". מאת יוליה חרומצ'נקו, הארץ 26.9.2004.

מוזגוביה נטשה. 2001. "היפה, המאפיונר והתרבותניק". פנים 18.

"אין רוסים נאצים" מאת ולדימיר אינדקט, הארץ 29.10.2007

"העולים שעזבו לרוסיה לא רוצים לחזור" מאת ליל גילי, הארץ 5.04.2008

"לרוצח הרי לא קוראים בוריס" מאת לילי גילי, הארץ 27.10.2007

"הגזענות כפי שסיפרה לי אנסטסיה" מאת יוסי יונה, YNET

"שם, חם, יפת וברק אובמה – והתקשורת הרוסית בישראל" מאת לילי גילי, הארץ 6.07.2009

"יאללה בלאגן – ברוסית", מאת ליזה רוזובסקי, הארץ 16.08.2011

"הצבע האדום מברייח את יוצאי ברה"מ מהמחאה" מאת ספי קרופסקי, הארץ 9.08.2011

אוניברסיטת בן-גוריון
המחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה
תשע"ג (2012-13)
סמסטר סתיו (א')
תואר ראשון

רעיונות נודדים: חקר הידע ושינוי תרבותי

קורס בחירה, תוכנית ב.א.

2012-2013

יום ב' 10:15-11:45

מרצה: ד"ר יוליה לרנר

julialer@bgu.ac.il

מה בין ידע, רעיונות ואידיאולוגיה לבין החוויה, רגשות והפרקטיקה של היומיום? הקורס מציע להתבונן ברגעים היסטוריים ועכשוויים שונים בהם רעיונות אידיאולוגיים, דתיים, מדעיים, אתניים ולאומיים משחקים תפקיד מרכזי בטרנספורמציה תרבותית של מרחב, דרכי פעולה של האדם ואף המראה שלו. נלמד על הדרכים השונות בהם הרעיונות מעצבים את המציאות וביניהם נתייחס להבחנה בין "ידע מה" ל"ידע איך", לסמלי מפתח ומילות מפתח תרבותיות, לתופעת ה"הביטוס" המגלם את יחסי הכוח וההיררכיות שהרעיונות מייצרים. הרעיונות מתגלגלים ונודדים בין מצבים היסטוריים, בין יבשות ובין תרבויות. בתהליך הנדידה הם "מתבייתים", מתורגמים למציאות והמושגים המקומיים, ולעתים גם מתרוקנים מתוכנם המקורי, אך בו זמנית משנים את הסביבה החדשה שלהם. הדוגמאות האימפריות לרעיונות נודדים כאלה נחפש באירופה וארה"ב, ברוסיה וישראל בעבר ובהווה. במהלך הקורס דגש מיוחד ייעשה על המושג עצמי – Self, Persona שהוא בו זמנית רעיון מדעי, קטגורית מפתח תרבותית של ציוויליזציה מערבית, פרקטיקה מובנת מעליה של אדם מודרני ואולי אשליה מדבקת המכונה "ממֵמֵ" Memel.

חובות הקורס:

1. נוכחות בכיתה (חובה של 10 מפגשים בסמסטר)
 2. הכנה של נושא לדין בכיתה על בסיס קריאה נבחרת (10 אחוז מהציון הסופי)
 3. בוחן אמריקאי אמצע סמסטר (20 אחוז מהציון הסופי)
- קבלת עובר בסעיף הנוכחות וציון עובר בבוחן אמצע הינה תנאי להגשת העבודה הסופית.

5. "עבודת בית" בסיום הקורס [עבודה קצרה של כ-1000 מילה שתהיה מבוססת על חומר הקריאה של הקורס (בלבד) וחומר השיעורים] (60 אחוז מהציון הסופי)

רשימת קריאה:

רק חלק מהרשימה תהיה "חובה" (כ-10-12 פריטים לקורס סמסטריאלי, בהתאם לקצב ההתקדמות). במהלך השיעורים ובאתר הקורס יצוין במפורש איזה פריטים נכנסים ל"חובה".

מ"אבולוציה" ו"דיפוזיה" ל"חיקוי" ו"תרגום"

Boas, Franz. 1924. "Evolution or Diffusion?" *American Anthropologist* 26: 340-344.

Ross, D. 2001. "Progress: History of Concept". Pp. 12173-12177 in *IESBS*, ed. By N.J. Smelser and P.B. Baltes. Pergamon.

דוקינס. ריצ'ארד. 1991. *הגן האנוכי*. תל אביב: דביר.
סיוזן בלקמור. פרקים מתוך *מכונת הממים* + סרט מ TED

[קריאה יותר מתקדמת בנושא המימטיקה:

Aunger, R.A. (Ed) (2000) *Darwinizing Culture: The Status of Memetics as a Science*, Oxford University Press

Distin, K., (2004) *The Selfish Meme: A Critical Reassessment*, Cambridge, Cambridge University Press

Aunger, R.A. (2002) *The Electric Meme: A New Theory of How We Think*. New York, The Free Press.

כהנא, ראובן. 1975. "אסטרטגיות באימוץ ערכים חדשים בתהליכי מודרניזציה". *מגמות* כ"ב, עמ' 51-64.
רם, אורי. 2003. "ה מהגדולה: והאמריקניזציה של המולדת". *תיאוריה וביקורת*, 23.

Cox, Rupert (ed.). 2007. *The Culture of Copying in Japan: Critical and Historical Perspectives*. London: Routledge.

Westney, D. Eleanor. 1987. *Imitation and Innovation: The transfer of Western Organizational Patterns to Meiji Japan*. Cambridge: Harvard University Press.

Czarniawska, Barbara and Sevon, Guie (ed.). 1996. *Translating Organizational Change*. Berlin:Walter de Gruyter.

בין ידע, שפה ופרקטיקה

Ryle, G. 1986. *The Concept of Mind*. Harmondsworth: Penguin. Chapter II. "Knowing how and Knowing that".

Ortner, Sh. 1973. 'On Key Symbols'. *American Anthropologist* 75(5):1338-1346

Wierzbicka, Anna. 1989. "Soul and Mind: Linguistic Evidence for Ethnopsychology and Cultural History". *American Anthropologist* 91:41-58.

כתריאל, תמר. 1999. מילות מפתח: דפוסי תרבות ותקשורת בישראל. תל-אביב:
אוניברסיטת חיפה וזמורה ביתן (עמ' 206-225 "סגנון דוגרי" ועמ' 148-167 "המטאפורה של
הגיבוש").

אלגזי, ג. 2002. "לימוד הטבע הנלמד: עיצוב מושג הביטוס בעבודתו של בורדייה".
סוציולוגיה ישראלית 4(2): 401-410.

רעיון הציוויליזציה והפרקטיקות של אטיקט, אופנה ומניירות

פרויד. זיגמונד. 1930. תרבות בלא נחת. (Civilization and its Discontents). אלגזי, ג. 2000. "הלכות הגוף וארגון חברתי: תהליך הציביליזציה של נורברט אליאס". *זמנים: רבעון להיסטוריה* 70 : 60-83.
אליאס, נורברט. 2000. "תהליכי הציוויליזציה". *זמנים* 70 : 84-89.
Kelly, Catriona. 2001. *Refining Russia: Advice Literature, Polite Culture and Gender from Catherine to Yeltsin*. Oxford: Oxford University Press.
Volkov, V. 2000. "The Concept of 'Kulturnost': Notes on the Stalinist civilizing process". Pp. 210-230 in Fitzpatrick, Sh. (ed) 2000. *Stalinism: New Directions*. London: Routledge.

מזרח\מערב: אוריינטליזם

סעיד. א. 2000. *אוריינטליזם*. תל אביב : הוצאת הקיבוץ המאוחד. פתח דבר לקורא העברי ומבוא (עמ' 11-32).
אייל, גיל. 2005. *הסרת הקסם מין המזרח: תולדות המזרחנות בעידן המזרחיות*. תל אביב: מכון ון ליר והקיבוץ המאוחד. "מבוא" עמודים 9-21, פרק 5 "המודיעין והפרשנים".
שומסקי, דימיטרי. 2005. "אוריינטליזם ואיסלאמופוביה בקרב האינטליגנציה דוברת הרוסית בישראל". *תיאוריה וביקורת* 26 : 89 – 119.
ברטל, ישראל. [קוזק וברדווי: עולם הדימויים הלאומי החדש](#), "העלייה השנייה – מחקרים, א', עמ' 482 – 493.

אייגניקה, גוף ונפש וחלום שיפור האדם

"History of Eugenics" and "Eugenics in Europe" in IESBS

פאלק, רפאל. *ציונות והביולוגיה של היהודים*. תל אביב: הוצאת רסלינג.

הירש, דפנה. 2008. "הזרמת דם חדש אך פעולת הבראה וחזוק לה": רפאים ציונים ונישואי התערובת". עמ' 160-185 בתוך *גזענות בישראל*, עורכים יהודה שנהב ויוסי יונה. ירושלים: מכון ון ליר בירושלים והקיבוץ המאוחד.
חלפין, יגאל. 2002. "האדם החדש על פי הבולשביזם: סקסולוגיה ופסיכיאטריה ברוסיה הסובייטית", *זמנים*, 78, עמ' 94-106.

Paperno, Irina. 1997. "European Science on Suicide", Chapter 1 in her *Suicide as a Cultural institution in Dostoyevsky's Russia*. NY: Cornell University Press.

הרעיון של העצמי/יחידה הפרט\personal

"האדם הפרטי כריבון לעצמו", "כיצד העצמי יוצר את עצמו", "האם הפרטיות היא מודרנית", על "הפרט" ועוד... מתוך כרך מיוחד "פרט ופרטיות בעידן המודרני" של *זמנים* 104(6). 2008.

Mauss, Marcel. 1987 (1938) A category of the human mind: the notion of person; the notion of self. In: *The Category of the Person: Anthropology, Philosophy, and History*. Ed. By Michael Carrithers, Steven Collins and Steven Lukes. Cambridge: Cambridge University Press.

Taylor, Charles. 1987. The Person. In: *The Category of the Person: Anthropology, Philosophy, History*. Ed. By Michael Carrithers, Steven Collins and Steven Lukes. Cambridge: Cambridge University Press.

Ronald, Alan. 1989. *In Search of Self in India and Japan: Towards a Cross-Cultural Psychology*. Princeton: Princeton University Press. Chapter Three: "Psychoanalysis in India and Japan".

אווה אילוז. "רשתות רומנטיות" בתוך ספרה *אינטימיות קרה*. תל-אביב: הקיבוץ המאוחד.

Bellah, Robert (and others). 1985. *Habits of the Heart: Individualism and Commitment in American Life*. New York: Harper & Row. Chapter 3: "Finding Oneself".

Stearns, Peter. N. 1994. *American Cool Constructing a twenties-century emotional style*. New York: New York University Press.

בישראל

רולניק, ע. 2004. "אדיפוס בפלשתינה: הגירה של הפסיכואנליזה ממרכז אירופה לארץ ישראל". *זמנים* 88: 44-62.

כתריאל, תמר. 1999. *מילות מפתח: דפוסי תרבות ותקשורת בישראל*. תל-אביב: אוניברסיטת חיפה וזמורה ביתן (עמ' 206-225 "סגנון דוגרי" ועמ' 148-167 "המטאפורה של הגיבוש", וגם "שיחות נפש").

Beit-Halahmi, Benjamin. 1992. *Despair and Deliverance: Private Salvation in Contemporary Israel*. Albany: State University of New York Press.

ברוסיה

Joravsky, David. 1978. "The Construction of the Stalinist Psyche", pp.105-127 in *Cultural Revolution in Russia 1928-1931*, ed. By Sh. Fitzpatrick. Indiana University Press.

Halfin, Igal. 2003. *Terror in My Soul: Communist Autobiographies on Trial*. Cambridge: Harvard University Press.

[חלפין, יגאל. 2006. הטיהורים הסטליניסטיים. תל אביב: רסלינג]

Etkind, A.M. 1996. "Psychological Culture", pp. 99-125 in *Russian Culture at the crossroads: Paradoxes of Postcommunist Consciousness*, ed. By D.N. Shalin. Boulder: WestviewPress.

אוניברסיטת בן-גוריון
המחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה
תשע"ג (2012-13)
סמסטר סתיו ('א')
תואר ראשון

{ 182 }

Kharkhordin, Oleg. 1995. "The Soviet Individual: Genealogy of a Dissimulating Animal". In *Global Modernities*, ed. By M. Featherstone et al. London: Sage.
Dale Pesmen, 2000. *Russia and Soul: an Exploration*, Cornell University Press.

אוניברסיטת בן-גוריון
המחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה
תשע"ג (2012-13)
סמסטר סתיו (א')
תואר ראשון

{ 183 }

תוכנות סטטיסטיות

102-1-0529

מטרות הקורס:

הקורס מיועד להעניק לסטודנטים כלי עבודה יישומיים ויכולת ניתוח נתונים סטטיסטיים באמצעות תוכנת Excel ו-SPSS. הקורס נלמד במקביל ללמידת הקורסים סטטיסטיקה א' וסטטיסטיקה ב'. במהלך הלמידה יבצעו התלמידים ניתוח סטטיסטי תיאורי לנתוני מדגם (במקביל לקורס סטטיסטיקה א') וניתוח סטטיסטי היסקי (במקביל לקורס סטטיסטיקה ב').

שיטת למידה:

הלמידה בקורס הינה למידה עצמית. התלמידים יקבלו קבצי למידה עצמית ובתום כל שיעור יגישו עבודה שתקבל ציון עובר/נכשל (סה"כ 7 עבודות). ציון עובר בקורס יינתן רק למי שיקבל ציון עובר בכל 7 עבודות ההגשה.
הערה: סטודנטים שלומדים רק את הקורס סטטיסטיקה ב' מחוייבים להגיש את כל 7 העבודות כולל עבודות הקשורות לחומרי הלמידה בקורס סטטיסטיקה א'.

מבנה הקורס:

שיעור מספר 1:

הכרות עם תוכנת Excel. הזנת נתונים, חישוב ערכי משתנה חדשים, שימוש בפונקציות מתמטיות וסטטיסטיות, מיון נתונים, תרשימים וגרפים.

שיעור מספר 2:

הכרות עם תוכנת SPSS. הכרות עם חלונות התוכנה, הזנת ערכים והגדרת משתנים, נתינת שם למשתנה, הגדרת סוג המשתנה, הצבת תוויות, הגדרת ערכים, ערכים חסרים, עיצוב הגליון.

שיעור מספר 3:

SPSS: יצירת טבלת שכיחויות, חישוב מדדי מרכז ופיזור, מאונים, ממוצעים מותנים.

אוניברסיטת בן-גוריון
המחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה
תשע"ג (2012-13)
סמסטר סתיו (א')
תואר ראשון

{ 184 }

שיעור מספר 4:

SPSS: מתאמים ורגרסיה, מתאם קרמר, מתאם ספירמן, מתאם פירסון, מטריצת מתאמים. רגרסיה פשוטה, רגרסיה מרובה.

שיעור מספר 5:

SPSS: חישוב משתנים חדשים, קידוד מחדש של משתנים קיימים.

שיעור מספר 6:

SPSS: מבחני t להשוואה בין ממוצעים והצגה גראפית של התוצאות. מבחן t למדגמים תלויים, מבחן t למדגמים בלתי תלויים.

שיעור מספר 7:

ניתוח שונות חד גורמי – ANOVA.

חובות הקורס:

במהלך הקורס יינתנו 7 עבודות הגשה בציון עובר/לא עובר. ציון עובר בקורס יינתן רק למי שעבר בהצלחה את כל 7 העבודות.

תיאוריות אנתרופולוגיות מתקדמות

מספר קורס: 102-1-0100

סמסטר ב

בניין: חדר: .

ד"ר איסמאעיל נאשף.

בניין 72 חדר 380.

שעות קבלה: יום ג' 12-13.

דוא"ל: esmail@bgu.ac.il

מטרת קורס זה הינה לסקור באופן ביקורתי את הזרמים העיקריים שעיצבו את פני העשייה האנתרופולוגית במאה השנים האחרונות. על ידי בחינתם של טקסטים מכוננים מתקופות שונות אנו ננסה לאתר דפוסי חשיבה ייחודיים אשר היוו, וחלקם עדיין פועלים באופן אקטיבי, את הבסיס שעליו ניצב השיח האנתרופולוגי במערב וכמו כן בארצות אחרות שבהם התפתח תחום זה. האנתרופולוגיה התפתחה ברמה התיאורטית בסמיכות לתחומים שונים במדעי החברה והרוח, היא השפיעה על תחומים אלו באותה מידה שהושפעה מהם. על מנת למקם את השיח התיאורטי האנתרופולוגי בהקשר רחב יותר אנו ננסה לאתר תהליכים אינטראקטיביים אלו עם התחומים הסמוכים לה.

דרישות הקורס:

נוכחות חובה.

קריאה שוטפת של הטקסטים.

ציון הקורס:

בחינת ביניים: 50%.

בחינה סופית: 50%.

אוניברסיטת בן-גוריון
 המחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה
 תשע"ג (2012-13)
 סמסטר סתיו (א')
 תואר ראשון

מועד	נושא השיעור	חומר קריאה לשיעור
	הצגת הקורס: רקע היסטורי.	
	רגע המפנה.	מלינובסקי, עמ' 83-105.
	פונקציונליזם סטרוקטוראלי	איוונס-פריצ'רד, עמ' 94-138.
	סטרוקטורליזם.	לוי-שטראוס, עמ' 13-45.
	מבנה ופעולה.	ליץ, עמ' 1-17.
	הגישה הפרשנית	גירץ, עמ' 15-39.
	כלכלה פוליטית.	וולף, עמ' 3-23.
	המשבר הראשון	קליפורד, עמ' 1-26.
	היליד מדבר	נאראיאן, עמ' 671-86.
	עשייה פמיניסטית	ויסיוסואראן, עמ' 1-16.
	זרמים עכשוויים	סוידנברג ולביא, עמ' 67-86.
	סיכום: מצב התיאוריה היום.	איגלטון, עמ' 1-22.

רשימת קריאה:

2. מלינובסקי, ב., 2004 [1927]. *מין והדחקה בחברה הפראית*. ת"א: רסלינג.
3. Evans-Pritchard, E. E., 1968. *The Nuer: A description of the modes of livelihood and political institutions of a Nilotic people*. Oxford: Oxford University Press.
4. לוי-שטראוס, ק., 1963. *החשיבה הפראית*. מרחביה: ספריית פועלים.
5. Leach, E., 1964 [1954]. *Political Systems of Highland Burma: A study of Kachin social structure*. London: London School of Economics and Political Science.
6. גירץ, ק., 1990. *פרשנות של תרבויות*. ירושלים: כתר.

7. Wolf, E., 1982. *Europe and the People without History*. Berkeley: University of California Press.
8. Clifford, J., 1986. Introduction: Partial truths. In J. Clifford & G. E. Marcus (eds.) *Writing Culture: The poetics and politics of ethnography*. Berkeley: University of California Press.
9. Narayan, K., 1994. How Native is a Native Anthropologist? *American Anthropologist*, 95, 671-86.
10. Visweswaran, K., 1994. *Fictions of Feminist Ethnography*. Minneapolis: University of Minnesota Press.
11. לביא, ס., סוידנברג, ט., 1995. בין ובתוך גבולות התרבות. תיאוריה וביקורת, 7, עמ' 67-86.
12. Eagleton, T., 2003. *After Theory*. London: Penguin.

כתיבה מדעית - תעשיית המין: שחקנים, אופנים וגבולות

מרצה: יעלה להב-רז

תיאור הקורס:

תעשיית המין בארץ, כמו גם בעולם, היא תעשייה מגוונת המכילה שני קהלים עיקריים: מעניקי השירות ומקבלי השירות. בעודה בנויה באופן המשרת את הצורך של הלקוחות להישאר מוגנים, נסתרים ונעלמים מהעין, היא אינה מיטיבה לעשות כן כשמדובר במעניקי השירות. כך קורה שדווקא אלו הניצבים/ות בקדמת הבמה ומעניקים את שירותי המין, הנשים, הנערות, הנערים ונשים טרנסג'נדריות, סובלים/ות מאלימות לסוגיה, מהתמכרויות שונות ומתסמינים פוסט-טראומטיים. עד כה, האיר הזרקור הציבורי והאקדמי סוגיות הנוגעות לסרסורים ולנשים המעורבות בזנות, שעיקרן עיסוק באשמתם של אלה בעצם קיומה של התעשייה. מטרת הקורס הנוכחי תהיה לעמוד על מורכבותה של תעשיית המין העכשווית, החל משינויים מרחביים שעברה ובעקבותם הפכה לתעשייה בעלת אתרים מרובים-ממשיים (רחוב, מועדוני חשפנות, דירות דיסקרטיות וכד') כמו גם וירטואליים (רשתות חברתיות, פורומים אינטרנטיים), עבור בשינויי מדיניות, אכיפה וחקיקה וכלה בפרספקטיבות תיאורטיות שונות אודות התופעה.

רשימת קריאה:

א. זנות בראי ההיסטוריה

אוסטינובה, י' (2005). זנות בהיכל: זנות ונערות ליווי ביוון העתיקה ובפולחניה. *זמנים* 90. 30-39.

ברנשטיין, ד' (2004). "תל אביב לבשה מחשוף...": פנינה המשוגעת וגבולות הכרך. *תיאוריה וביקורת* 25. 143-161.

הלפרין, ד' (2002). הגוף הדמוקרטי: זנות ואזרחות באתונה הקלאסית. *זמנים* 78. 6-15.
קנטרוביץ', ל' (2006). סוררות וסחורות-אפילוג למהדורה העברית. בתוך: רוברטס, נ'. *זנות עושות היסטוריה-הסחר במין בחברה המערבית*. עמ' 409-423.

- ב. פרספקטיבות תיאורטיות פמיניסטיות במחקר על זנות
Hayes-Smith, R & Shekarkhar, Z. (2010). Why is prostitution criminalized? An alternative viewpoint on the construction of sex work. *Contemporary Justice Review* 13 (1): 43-55.
- Day, S. (2010). The re-emergence of 'trafficking': sex work between slavery and freedom. *Journal of the Royal Anthropological Institute* 16, 816-834.
- Jeffreys, S. (2010). "Brothels without Walls": the Escort Sector as a Problem for the Legalization of Prostitution. *Social Politics* 17 (2): 210-234.
- Jeness, V. (1990). From Sex and Sin to Sex as Work: Coyote and the Reorganization Prostitution as a Social Problem. *Social Problems* 37 (3): 403-420.

קריאת רשות:

אנה (2009). הצד המואר של הירח-מעולמה של צעירה במעגל הזנות בישראל. ת"א: ושת-רסלינג.

ספרינקל, א' (2004). פוסט פורנו מודרניסטית-25 שנותי כזנות מולטימדיה. ת"א: הוצאת אסיה.

ג. היבטים משפטיים של זנות-דרכי אכיפה וחקיקה
רימלט, נ' (2011). על זנות, מגדר ומשפט פלילי: הרהורים על הצעת החוק להפללת צרכני זנות. *משפט וממשל* י"ג. 439-491.

ד. גלובליזציה ומיניות-תיירות מין אקזוטית/סחר בנשים
ברנן, ד' (2006). סקס תמורת ויזות: תיירות המין כקרח קפיצה להגירה בינלאומית. בתוך: ב' ארנרייך וא"ר הוכשילד (עורכות). *האישה הגלובלית*. (עמ' 199-217). תל אביב: בבל.
לבנקרון נ' ודהאן י' (2003). *אשה עוברת לסוחר-סוחר נשים בישראל*. מוקד סיוע לעובדים זרים, אשה לאשה - מרכז פמיניסטי חיפה, מרכז אדוה.

שגיא, ת' (2007). נדרש כפר שלם כדי ליצור זנות: מלחמתם של ארגוני זכויות אדם בסחר בנשים בישראל ותרומתם למיסוד הזנות. בתוך: ד' ברק-ארז, ש' יניסקי-רביד, י' ביטון וד' פוגץ' (עורכות). *עיונים במשפט, מגדר ופמיניזם* (עמ' 615-583). קריית אונו: הקרייה האקדמית אונו.

ה. מאפיינים של המעורבים בזנות

גור, ע' (2004). "הסרסור שלי לא היה צריך ללמד אותי כלום, אבא לימד אותי הכול בבית" גילוי עריות כגורם מרכזי בהדרדרות של נשים ונערות לזנות, סמים ופשע. בתוך: ז' סלומון וצ' זליגמן (עורכות). *הסוד ושברו-סוגיות בגילוי עריות*. (עמ' 482-457). תל אביב: הקיבוץ המאוחד.

Barrett, D., Ayer, P. (2000). Young People and Prostitution: an End to the Beginning? *Children and Society* 14: 48-59.

Brown, A. (2004). Mythologies and Panics: Twentieth Century Constructions of Child Prostitution. *Children & Society* 18:344-354

Liechtentritt, D., Davidson-Arad, B. (2004). Adolescent and Young Adult Male-to Female Transsexuals: Pathways to Prostitution. *British Journal of Social Work* 34: 349-374.

קריאת רשות: גור, ע' (2008). *מופקרות-נשים בזנות*. ת"א: אדום-הוצאת הקיבוץ המאוחד.
ו. מיניות באינטרנט

Doring, M.N. (2009). The Internet's impact on sexuality: A critical review of 15 years of research. *Computers in Human Behavior* 25: 1089-1101.

Sanders, T. (2005). Researching the Online Sex Work Community. In: C. Hine (ED.) *Virtual Methods-Issues in Social Research on the Internet*. (67-79).

Berg: Oxford New-York.

ז. לקוחות תעשיית המין

Brooks-Gordon, B. & Gelsthorpe, L. (2003). What Men Say When Apprehended For Kerb Crawling: A Model Of Prostitutes Clients Talk. *Psychology, Crime & Law*, Vol. 9(2), pp.145-171.

אוניברסיטת בן-גוריון
המחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה
תשע"ג (2012-13)
סמסטר סתיו (א')
תואר ראשון

אוניברסיטת בן-גוריון
המחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה
תשע"ג (2012-13)
סמסטר סתיו (א')
תואר שני

{ 192 }

תואר שני

הכלכלה החדשה בארגונים הישנים:

השיח הניהולי-עסקי וביטוי בארגונים ופרופסיות

ד"ר אלונה הרנס

יום ה' 8-12, סמסטר ב' (4 נ"ז)

קבלה בתיאום מראש: harness@bgu.ac.il

תיאור הקורס

בעשורים האחרונים אנו עדים להתפשטות הגוברת והולכת של דוקטרינה כלכלית ניאו-ליברלית, לפיה יש להעדיף יוזמות פרטיות המבטאות את כוחות השוק ולצמצם ככל האפשר את התערבות המדינה. דוקטרינה זו הנה בעלות השפעה ניכרת על ארגונים, ובעיקר על ארגוני המגזר הציבורי, הנתפסים כייצוג של ה"כלכלה הישנה" על חולייה ונדרשים, לפיכך, להוכיח עמידה בקריטריונים של ה"כלכלה החדשה". ציר אחד של פעילות הנו הפרטה חלקית באמצעות מיקור חוץ – הוצאת פונקציות ופעולות לקבלנים חיצוניים. ציר שני כולל הטמעה של שיח ופרקטיקות המייצגים את הכלכלה החדשה. אחד הביטויים המובהקים של ערוץ פעולה זה הנו ה"ניהול הציבורי החדש" (New Public Management) - גישה ניהולית הרווחת בעולם ובארץ משנות ה-80 לערך, שמטרתה המוצהרת היא "התמודדות עם כשליה של הברוקרטיה הציבורית במטרה לשפר את אופן עיצוב המדיניות ואפקטיביות הניהול" (נחמיאס וקליין, 2002).

התפשטותם של עקרונות כלכליים ניאו-ליברליים והפרקטיקות הניהוליות הקשורות בהם מאפשרת היכרות מעמיקה ובחינה ביקורתית של ספרות העוסקת בהתפשטותם של רעיונות ניהוליים. במסגרת זו, נעמוד על מושגים מרכזיים כדוגמת "אופנות ניהול" (Abrahamson, 1996), "איזומורפיזם" (DiMaggio and Powell, 1983), זיקה רופפת, decoupling (Meyer and Rowan, 1977) ו"תרגום" (Czarniawska and Jorges, 1996). כמו כן, נבחן את המשמעות של התפשטות רעיונות ניהוליים בזיקה לתהליך גלובליזציה ונגזרותיהם.

ציר שני של חקירה נוגע לאופן בו התפשטותם של עקרונות אלה באה לידי ביטוי בהיווצרותם של ארגונים חדשים, עיסוקים חדשים, פרקטיקות ארגוניות, שינוי בתפיסת התפקיד ואופן ההתנהלות של עובדים ומנהלים. פרספקטיבה זו מאפשרת התבוננות בתהליכים הנתפסים לרוב כתהליכי התפתחות טבעיים ובלתי נמנעים, תוך זיהוי של המקורות האידיאולוגיים העומדים בבסיסם. בחינה זו תעשה על-ידי הצגת עמדות תיאורטיות שונות מצד אחד, וחקירת דוגמאות של הטמעת השיח והפרקטיקה הניהוליים-עסקיים בהקשרים חדשים מצד שני.

מטלות

קריאת מאמרי החובה והשתתפות בדיונים בכתה.
מטלה מסכמת: עבודה.

נושאים

לכל שיעור תידרש קריאה של מאמר אחד. ההבחנה בין מאמרי חובה לקריאה נוספת תעשה בהמשך. יתכנו שינויים ברשימת הקריאה.

מבוא

מאור, מ. (2002). הערכת התוצאות וההשלכות של רפורמות הניהול הציבורי החדש. בתוך מ. טליאס (עורך). *ערכת הדרכה בנושא הניהול הציבורי החדש: רפורמה במנהל הציבורי*. עמ' 72-87. אלכ"א – ג'וינט, ירושלים.

טליאס, מ. וכ"ץ, י. (2002). המסד הערכי של רפורמות. בתוך מ. טליאס (עורך). *ערכת הדרכה בנושא הניהול הציבורי החדש: רפורמה במנהל הציבורי*. עמ' 92-101. אלכ"א – ג'וינט, ירושלים.

נחמיאס, ד., ארבל-גנץ, א., ומידיני, א. (2011). *מדיניות ציבורית בישראל – סוגיות מרכזיות ומקרי בוחן*. פרק 1.2: רפורמות במנהל הציבורי (עמ' 24-35). רעננה: האוניברסיטה הפתוחה.

Brunsson, N., Sahlin-Andersson, K. (2000). Constructing Organizations: The Example of Public Sector Reform. *Organization Studies*, 21(4), 721-746.

מתודולוגיה - ניתוח שיח ביקורתי

Phillips, N., & Hardy, C. (2002). *Discourse Analysis: Investigating Processes of Social Construction*. Ch. 1: What is Discourse Analysis? Pp. 1-17.

Thousand Oaks, California: Sage Publications.

Fairclough, N. (1995). *Critical Discourse Analysis: The Critical Study of Language*. Ch. 6: Critical Discourse Analysis and the Marketization of Public Discourse: The Universities. Pp. 130-166. Harlow, England: Pearson Education.

Smith, D. E. (2005). *Institutional Ethnography: A Sociology for People*. Ch. 2: Knowing the Social: An Alternative Design. Pp. 27-45. Lanham, MD: Altamira Press.

מקורותיה הרעיוניים של הפרדיגמה הכלכלית - ניהולית

שנהב, י. (2003). יסודותיה ההיסטוריים והאפיסטמולוגיים של תורת הארגון: מיזוג של תיאוריה סוציולוגית ושיח הנדסי.

C. Knudsen., and T., Haridimos. (eds;), *The Oxford Handbook of Organization Theory: Meta-theoretical Perspectives*. Oxford University Press, pp. 183-209.

מתוך: נ. ברקוביץ' (עורכת). 2010. *סוציולוגיה של ארגונים – מקראה*. רעננה: האוניברסיטה הפתוחה. עמ' 9-35.

Power, M. (1997). *The Audit Society: Rituals of Verification*. Oxford: Oxford University Press.

Knights, D., & Morgan, G. (1991). Corporate Strategy, Organizations, and Subjectivity: A Critique. *Organization Studies*, 12 (2), 251-273.

du Gay, P., & Salaman, G. (1992). The Cult[ure] of the Customer. *Journal of Management Studies*, 29 (5), 615-633.

Sewell, G., & Wilkinson, B. (1992). 'Someone to Watch Over Me': Surveillance, Discipline and the Just-In-Time Labour Process. *Sociology*, 26 (2), 271-289.

Grey, C. (1999). 'We Are All Managers Now; We Always Were': On the Development and Demise of Management. *Journal of Management Studies*, 36 (5), 561-585.

התפשטות רעיונות ניהוליים בין מוסדות וארגונים – פרספקטיבות תיאורטיות
מבט-על:

Sahlin-Andersson, K., & Engwall, L. (2002). Carriers, Flows, and Sources of Management Knowledge: The Dynamics of Management Knowledge Expansion. In K. Sahlin-Andersson and L. Engwall (eds.). *The Expansion of Management Knowledge: Carriers, Flows, and Sources*. Pp. 3-32, 277-298. Stanford, California: Stanford University Press.

Meyer, J. (2002). Globalization and the Expansion and Standardization of Management. In K. Sahlin-Andersson and L. Engwall (eds.). *The Expansion of Management Knowledge: Carriers, Flows, and Sources*. Pp. 33-44. Stanford, California: Stanford University Press.

Drori, G. S., Meyer, J. W., & Hwang, H. (2009). Global Organization: Rationalization and Actorhood as Dominant Scripts. *Research in the Sociology of Organizations*, 27 (1), 17-43.

התיאוריה הניאו-מוסדית:

דימאג'יו, פ. ג., ופאואל, ו. ו. (1983): שיבה את כלוב הברזל: איזומורפיות מוסדית
American Sociological Review, 48 (2), 147-160.
ורציונליות קיבוצית בשדות ארגוניים.
מתוך: נ. ברקוביץ' (עורכת). 2010. סוציולוגיה של ארגונים – מקראה. רעננה: האוניברסיטה
הפתוחה. עמ' 328-352.

Johnson, G., Smith, S., & Colding, B. (2000). Microprocesses of Institutional Change in the Context of Privatization. *Academy of Management Review*, 25 (3), 572-580.

אופנות ניהול:

Abrahamson, E. (1996). Management Fashion. *Academy of Management Review*, 21 (1), pp. 254-286.
Huczynski, A. A. (1993). Explaining the Succession of Management Fads. *The International Journal of Resource Management*, 4 (2), pp. 443-462.

מה קורה במפגש בין הרעיון או הפרקטיקה להקשר החדש?

הדילמה של "ההגינות המוסדיים הסותרים":

Friedland, R., & Alford, R. R. (1991). Bringing Society Back In: Symbols, Practices, and Institutional Contradictions. In W. W. Powell & P. J. DiMaggio (Eds.) *The New Institutionalism in Organization Analysis*. Pp. 232-263.

Chicago: The University of Chicago Press.

Pratt, M. G., & Foreman, P. O. (2000). Classifying Managerial Responses to Multiple Organizational Identities. *Academy of Management Review*, 25 (1), 18-42.

Lounsbury, M. (2007). A Tale of Two Cities: Competing Logics and Practice Variation in the Professionalizing of Mutual Funds. *Academy of Management Journal*, 50 (2), 289-307.

1) מודל של פיצול (decoupling)

מאייר, ג'. וו., ורואן, ב. (1977). ארגונים ממוסדים – המבנה הפורמלי כמיתוס וכטקס. *American Journal of Sociology*, 83 (2), 340-363.
מתוך: נ. ברקוביץ' (עורכת). 2010. *סוציולוגיה של ארגונים – מקראה*. רעננה: האוניברסיטה הפתוחה. עמ' 302-327.

Ritti, R. R. & Silver, J. H. (1986). Early Processes of Institutionalization: The Dramaturgy of Exchange in Interorganizational Relations. *Administrative Science Quarterly*, 31(1), 25-42.

Townley, B. (2002). The Role of Competing Rationalities in Institutional Change. *Academy of Management Journal*, 45(1), 16-179.

McNulty, T., & Ferlie, E. (2004). Process Transformation: Limitations to Radical Organizational Change within Public Service Organizations. *Organization Studies*, 25(8), 1389-1412.

2) מודל של יצירה חדשה - "תרגום"

Czarniawska, B., & Sevón, G. (1996). Introduction. In B. Czarniawska & G. Sevón (eds.), *Translating Organizational Change*, pp. 1-12. Berlin: Walter de Gruyter & Co.

Czarniawska, B., & Jorges, B. (1996). Travels of Ideas. In B. Czarniawska & G. Sevón (eds.), *Translating Organizational Change*, pp. 13-48. Berlin: Walter de Gruyter & Co.

Sahlin-Andersson, K. (1996). Imitating by Editing Success: The Construction of Organizational Fields. In B. Czarniawska & G. Sevón (eds.), *Translating Organizational Change*, pp. 69-92. Berlin: Walter de Gruyter & Co.

קולוניאליזציה, גלובליזציה והמקרה הישראלי:

Frenkel, M., & Shenhav, Y. (2003). From Americanization to Colonialization: The Diffusion of Productivity Models Revisited. *Organization Studies*, 24 (9), 1537-1561.

פרנקל, מ. (2008). צמיחתו של שדה הניהול בישראל כדינמיקה של שדות חופפים. סוציולוגיה ישראלית, י (1), 133-159.

רם, א. (2005). הגלובליזציה של ישראל: מק'וורלד בתל-אביב, ג'יהאד בירושלים. פרק 4: אמריקניזציה. עמ' 96-108. תל-אביב: רסלינג.

Zilber, T. (2006). The Work of the Symbolic in Institutional Processes: Translations of Rational Myths in Israeli High Tech. *Academy of Management Journal*, 49 (2), 281-303.

Parush, T. (2009). *Management Fashions, Movements, and Reforms in Israel: Collective Dynamics and the Spread of Management Ideas*. Ch. 9: TQM in the 1990s. pp. 211-282. Thesis submitted to the senate of Tel-Aviv University in partial fulfillment of the requirements for the degree of "Doctor of Philosophy".

סוכני ההעברה:

Czarniawska-Jorges, B. (1990). Merchants of Meaning. In B. A. Turner (ed.), *Organizational Symbolism*. Pp. 139-150. Berlin: de Gruyter.

Ernst, B., & Keiser, A. (2002). In Search of Explanation for the Consulting Explosion. In K. Sahlin-Andersson and L. Engwall (eds.). *The Expansion of Management Knowledge: Carriers, Flows, and Sources*. Pp. 47-73. Stanford, California: Stanford University Press.

Ruef, M. (2002). At the Interstices of Organizations: The Expansion of the Management Consulting Profession, 1993-1997. In K. Sahlin-Andersson and L. Engwall (eds.). *The Expansion of Management Knowledge: Carriers,*

Flows, and Sources. Pp. 74-95. Stanford, California: Stanford University Press.

Armbruster, T., & Kipping, M. (2002). Types of Knowledge and the Client-Consultant Interaction. In K. Sahlin-Andersson and L. Engwall (eds.). *The Expansion of Management Knowledge: Carriers, Flows, and Sources*. Pp. 96-112. Stanford, California: Stanford University Press.

תהליכים וסוגיות בארגונים

הכלכלה החדשה כשפה חדשה:

Czarniawska-Jorges, B., & Jorges, B. (1990). Linguistic Artifacts at Service of Organizational Control. In P. Gagliardi (Ed.) *Symbols and Artifacts: Views of the Corporate Landscape*. Pp. 339-361. New York: Aldine de Gruyter.

Oakes, L. S., Townley, B., & Cooper, D. J. (1998). Business Planning as Pedagogy: Language and Control in a Changing Institutional Field. *Administrative Science Quarterly*, 43 (2), 257-292.

Mueller, F., Sillince, J., Harvey, C., & Howorth, C. (2003). A Rounded Picture Is What We Need: Rhetorical Strategies, Arguments, and the Negotiation of Change in a UK Hospital Trust. *Organization Studies*, 25(1), 75-93.

Spee, A. P. & Jarzabkowski, P. (2011). Strategic Planning as Communicative Process. *Organization Studies*, 32(9), 1217-1245.

פרקטיקות ארגוניות חדשות:

Greenwood, R., & Suddaby, R. (2006). Institutional Entrepreneurship in Mature Fields: The Big Five Accounting Firms. *Academy of Management Journal*, 49 (1), 27-48.

Popp Berman, E. (2008). Why Did Universities Start Patenting? Institution Building and the Road to the Bayh-Dole Act. *Social Studies of Science*, 38(6), 835-871.

Power, M., Scheytt, T., Soin, K., & Sahlin, K. (2009). Reputational Risk as a Logic of Organizing in Late Modernity. *Organization Studies*, 30(2-3), 301-324.

Boiral, O. (2012). ISO Certificates as Organizational Degrees? Beyond the Rational Myths of the Certification Process. *Organization Studies*, 33(5-6), 633-654.

ארגונים חדשים - העסק החברתי:

Shamir, R. (2005). Mind the Gap: The Commodification of Corporate Social Responsibility. *Symbolic Interaction*, 28 (2), 229-253.

ברקאי, ת. (2008). אחריות חברתית של עסקים: ניאו-ליברליזם בתרגום ציוני. *תיאוריה וביקורת*, 33, 45-71.

שינויים בסקטורים שונים:

צבא

ז"ק, ד., וראביד, ג. (2001). *מודלים של צבאות זרים*. תל אביב: משרד הביטחון, ההוצאה לאור.

כהן, ס. א. וסולימן, א. (1995). צה"ל: מ"צבא העם" לצבא מקצועי. *מערכות*, 341, 2-17.
לוי, י. (2003א). *צבא אחר לישראל: מיליטריזם חומרני בישראל*. פרק ט': "צבא קטן וחכם". עמ' 285-308. תל-אביב: ידיעות אחרונות, ספרי חמד.

מערכת החינוך

דהאן, י. ויונה, י. (2005). דו"ח דוברת: על המהפכה הניאו-ליברלית בחינוך. *תיאוריה וביקורת*, 27, 11-38.

Goldspink, C. (2007). Transforming Education: Evidential Support for a Complex Systems Approach. *Transforming Education*, 9(1-2), 77-92.

ההשכלה הגבוהה

Brint, S., & Karabel, J. (1991). Institutional Origins and Transformation: The Case of American Community Colleges. In W. W. Powell and P. J. DiMaggio (Eds.) *The New Institutionalism in Organizational Analysis*. Chicago: The University of Chicago Press.

Gioia, D. A., & Thomas, J. B. (1996). Identity, Image, and issue Interpretation: Sensemaking During Strategic Change in Academia. *Administrative Science Quarterly*, 41 (3), 370-403.

מערכת הרווחה

Blackler, F., & Regan, S. (2006). Institutional Reform and the Reorganization of Family Support Services. *Organization Studies*, 27(12), 1843-1861.

Keevers, L., Treleaven, L., Sykes, C., & Darcy, M. (2012). Made to Measure: Taming Practices with Results-based Accountability. *Organization Studies*, 33(1), 97-120.

שינויים במבנה עיסוקים ובחוויותיהם של עובדים:

כללי

Campbell, M. L. (1998). Institutional Ethnography and Experience as Data. *Qualitative Sociology*, 21(1), 55-72.

Weisman, C. S., Gordon, D. L., Cassard, S. D., Bergner, M., & Wong, R. (1993). The Effects of Unit Self-Management on Hospital Nurses' Work Process, Work Satisfaction, and Retention. *Medical Care*, 31(5), 381-393.

Chandler, J., Barry, J., & Clark, H. (2002). Stressing Academe: The Wear and Tear of the New Public Management. *Human Relations*, 55(9), 1051-1069.

Brooks, I. (2003). Systemic Exchange: Responsibility for Angst. *Organization Studies*, 24(1), 125-141.

Korczynski, M., & Ott, U. (2005). Sales Work under Marketization: The Social Relations of the Cash Nexus? *Organization Studies*, 26(5), 707-728.

מירן, נ. (2010). האינטראקציה בין הפרט לארגון במהלך שינוי ארגוני: תהליך הביזור בשירותי בריאות כללית. פרקים 1-4. עמ' 194-40. מחקר לשם מילוי חלקי של הדרישות לקבלת תואר "דוקטור לפילוסופיה", אוניברסיטת בן-גוריון.

רופאים

Llewellyn, S. (2001). 'Two-way Windows': Clinicians as Medical Managers. *Organization Studies*, 22(4), 593-623.

Kitchener, M. (2002). Mobilizing the Logic of Managerialism in Professional Fields: The Case of Academic Health Centre Mergers. *Organization Studies*, 23(3), 391-420.

Doolin, B. (2002). Enterprise Discourse, Professional Identity and the Organizational Control of Hospital Clinicians. *Organization Studies*, 23(3), 369-390.

Dent, M. (2003). Managing Doctors and Saving a Hospital: Irony, Rhetoric and Actor Networks. *Organization*, 10(1), 107-127.

Iedema, R., Degeling, P., Braithwaite, J., & White, L. (2004). 'It's an Interesting Conversation I'm Hearing': The Doctor as Manager. *Organization Studies*, 25(1), 15-33.

Levay, C., & Waks, C. (2009). Professions and the Pursuit of Transparency in Healthcare: Two Cases of Soft Autonomy. *Organization Studies*, 30(5), 509-527.

Thomas, P., & Hewitt, J. (2011). Managerial Organization and Professional Autonomy: A Discourse-Based Conceptualization. *Organization Studies*, 32(10), 173-1393.

רואי חשבון

Covaleski, M. A., Dirsmith, M. W., Heian, J. B., & Samuel, S. (1998). The Calculated and the Avowed: Techniques of Discipline and Struggles over Identity in Big Six Public Accounting Firms. *Administrative Science Quarterly*, 43 (2), 293-327.

עורכי-דין

Cooper, D. J., Hinings, B., Greenwood, R., & Brown, J. L. (1996). Sedimentation and Transformation in Organizational Change: The Case of Canadian Law Firms. *Organization Studies*, 17(4), 623-647.

מנהלי משאבי אנוש

אולריך, ד. (1998). מנדט חדש למשאבי אנוש. *אקזקיוטיב – כתב עת במנהל עסקים*, פברואר 1998. תרגום: דפנה קנטור.

הופשטטר, ה. (2006). יחידות משאבי אנוש בארגונים בישראל – מחקר מעמד ותפקוד. *אצל ה. הופשטטר וא. כספי (עורכים). ניהול משאבי אנוש בישראל, 2004-2005*. כרך ב', עמ' 20-37. המעבדה למידע במשאבי אנוש וביחסי עבודה, בית הספר למנהל עסקים, אוניברסיטת בר-אילן.

קמינקא, ש. (2006). תפיסת משאבי האנוש כשותף עסקי. *אצל ה. הופשטטר וא. כספי (עורכים). ניהול משאבי אנוש בישראל, 2004-2005*. כרך ב', עמ' 39-51. המעבדה למידע במשאבי אנוש וביחסי עבודה, בית הספר למנהל עסקים, אוניברסיטת בר-אילן.

ק., ששון, ב. ובנימין, ג. (2003). פיתוח סימולציה התנהגותית למפקדים כאמצעי להטמעת תפיסות וכלים של ניהול ופיתוח משאבי-אנוש. *משאבי אנוש*, נובמבר 2003, 62-69.

"איש הארגון" – מיהו הסובייקט הארגוני הרצוי?

אילוז, א. (2008). *אינטימיות קרה: עלייתו של הקפיטליזם הרגשי*. פרק 1: עלייתו של Homo Sentimentalist. תל-אביב: הקיבוץ המאוחד.

Garsten, C., & Grey, C. (1997). How to Become Oneself: Discourses of Subjectivity in Postbureaucratic Organizations. *Organization*, 4 (2), 211-228.

Webb, J. (2004). Organizations, Self-Identities and the New Economy. *Sociology*, 38 (4), 719-738.

Ainsworth, S., & Hardy, C. (2008). The Enterprising Self: An Unsuitable Job for an Older Worker. *Organization*, 15(3), 389-405.

על האפשרות להתנגד לשיח:

Thomas, R., & Davies, A. (2002). Gender and New Public Management: Reconstituting Academic Subjectivities. *Gender, Work and Organization*, 9(4), 372-397.

Townley, B., Cooper, D., J., & Oakes, L. (2003). Performance Measures and the Rationalization of Organizations. *Organization Studies*, 24(7), 1045-1071.

Thomas, R., & Davies, A. (2005). Theorizing the Micro-Politics of Resistance: New Public Management and Managerial Identities in the UK Public Services. *Organization Studies*, 26 (5), 683-706.

Spicer, A., & Bohm, S. (2007). Moving Management: Theorizing Struggles against the Hegemony of Management. *Organization Studies*, 28(11), 1667-1698.

Spicer, A., & Fleming, P. (2007). Intervening in the inevitable: Contesting Globalization in a Public Sector Organization. *Organization*, 14(4), 517-541.

O'Reilly, D., & Reed, M. (2011). The Grit in the Oyster: Professionalism, Managerialism and Leaderism as Discourses of UK Public Services Modernization. *Organization Studies*, 32(8), 1079-1101.

מבט אנתרופולוגי על ארגונים

Organizations from an Anthropological Perspective

מרצה: ד"ר דפנה שיר-ורטש dafnash@bgu.ac.il. שעות קבלה: יום ב' ב-10:15, בתיאום מראש.

מועד ומיקום ההרצאות: יום ב', 8:30-10:00.

דרישות קדם: מבוא לאנתרופולוגיה

קורס זה בוחן את הקשר בין תרבות לארגון, ובין תרבות ארגונית לאנתרופולוגיה. התנהגות ארגונית (Organizational Behavior) מהווה תחום חדש יחסית, אשר, אולי במפתיע, נוצר במקור גם על-ידי אנתרופולוגים. אך בשלב מסוים, שני התחומים נפרדו, והמחקר הארגוני איבד קשר עם האיכויות המהותיות של אנתרופולוגיה. מטרת הקורס הינה להצביע על היתרונות אשר יכולים לנבוע מהחיבור המחודש בין המחקר הארגוני ואנתרופולוגיה. באמצעות קריאה ודיון בנושאי מפתח, יסקרו אופני חשיבה בנוגע לארגונים בעבר וכיום, יחקרו תפיסות ארגוניות בתרבויות שונות בעולם, יבחנו דרכים בהן אנתרופולוגים הבינו ארגונים ותרמו לשגשוגם, ותידון תרומת שיטות המחקר האנתרופולוגיות לסוגיות כמגדר, אופני ניהול, יחס ללקוחות וסוגיות אתיות במחקר ארגוני.

דרישות הקורס	אופן מילוי הדרישות	שקלול הציון
הנחיית שיעור (class facilitation)	במהלך השנה	10%
פרזנטציה	במהלך השנה	20%

אוניברסיטת בן-גוריון
המחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה
תשע"ג (2012-13)
סמסטר סתיו (א')
תואר ראשון

{ 207 }

מטלות הקורס:	70%	להגשה בסוף השנה	עבודה מסכמת
--------------	-----	-----------------	-------------

*** יש להקפיד על כללי הציטוט האקדמיים המקובלים בעבודה.
*** המרצה שומרת לעצמה את הזכות להוסיף עד חמש נקודות לציון הסופי עבור השתתפות פעילה בשיעורים ובדיונים.

קוד ההתנהלות בקורס: השתתפות בקורס כרוכה באחריות של הסטודנט/ית לקחת חלק פעיל בשיעורים, לבצע את המשימות והמטלות משיעור לשיעור, ולקרוא את הביבליוגרפיה ואת החומר משיעור קודם כהכנה לקראת השיעור. על הסטודנטים להימנע במהלך השיעורים מכל פעולה שגורמת להסחת הדעת שלהם, של חבריהם או של המרצה, כגון: איחורים, מענה לטלפונים, משלוח הודעות טקסט (SMS), גלישה באינטרנט ויציאה במהלך השיעור.

ביבליוגרפיה:

Jordan, Ann T.

2003 *Business Anthropology*. Chapter one: A History of Anthropology in Western Organizational Life. Prospect Heights, IL: Wave land Press. Pp. 9-19.

Britan, Gerald M., and Ronald Cohen

1980 Toward an Anthropology of Formal Organizations. In *Hierarchy and Society*. G.M. Britan and R. Cohen, eds, Pp. 9-30. Philadelphia: Institute for the Study of Human Issues.

Martin, Joanne

אוניברסיטת בן-גוריון
המחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה
תשע"ג (2012-13)
סמסטר סתיו (א')
תואר ראשון

{ 208 }

2002 *Organizational Culture: Mapping the Terrain*. Thousand Oaks, CA:
Sage. Chapter 3: Pieces of the Puzzle: What is Culture? What is not Culture?,
pp.55-92.

Batteau, Allen

2000 Negations and Ambiguities in the Cultures of Organization. *American Anthropologist* 102: 726-740.

Jordan, Ann T.

2003 *Business Anthropology*. Prospect Heights, IL: Wave land Press. Chapter 2: Techniques for Conducting Fieldwork for Business Organizations, pp. 20-38.

Schwartzman Helen B.

1993 *Ethnography in Organizations*. Newbury Park: Sage. Pp. 52-73.

קונדה, גדעון

2000 מהנדסים תרבות: שליטה ומסירות בחברת היי-טק. ת"א: חרגול. פרק שלוש. עמודים 63-73, 90-93, 104-106.

Curtis, Donald

1994 Owning without Owners, Managing with few Managers: Lessons from Third World irrigators. In: *Anthropology of Organizations*. Wright, S., ed. London: Routledge.

Metcalf, C.J. and Briody, E.K.

1995 Reconciling Perceptions of Career Advancement with Organizational Change: A Case from General Motors. *Human Organization*. 54: 417-429.

אוניברסיטת בן-גוריון
המחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה
תשע"ג (2012-13)
סמסטר סתיו (א')
תואר ראשון

Pringle, Rosemary

1994 Office Affairs. In: *Anthropology of Organizations*. Wright, S., ed. London: Routledge.

וייס, מאירה

1995 אם, אחות וחיילת: זכרונות ממלחמת המפרץ. תיאוריה וביקורת 7, עמ' 235-245.

Brannen, Mary Yoko

1998 Negotiated culture in Binational contexts. *Anthropology of Work Review XVIII*(2 & 3), pp. 6-14.

Prasad, A. and Prasad, P.

2003 The empire of organizations and the organization of empires: Postcolonial considerations on theorizing workplace resistance. In: *Postcolonial Theory and Organizational Analysis: a critical engagement*, Prasad, Anshuman, ed. New York : Palgrave Macmillan, 2003. Pp. 95-120.

Hamada, Tomoko

1995 Inventing Cultural Others in Organizations. *Journal of Applied Behavioral Science* 31 (2) Pp. 162-185

Collins, J.

1994 Disempowerment and Marginalization of Clients in Divorce Court Cases. In: *Anthropology of Organizations* (ed.) S. Wright. London: Routledge.

Jordan, Ann T.

2003 *Business Anthropology*. Prospect Heights, IL: Wave land Press. Chapter 5: Marketing and Consumer Behavior, pp. 63-74.

Jordan, Ann T.

1994 Introducing the Concept: Organizational Culture, the Anthropological Approach. *National Association for the Practice of Anthropology Bulletin* January 1994, Vol. 14, No. 1, pp. 11-16.

Aquilera, F. E.

1996 Is Anthropology Good for the Company? *American Anthropologist* 98: 735-742.

אוניברסיטת בן-גוריון
 המחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה
 תשע"ג (2012-13)
 סמסטר סתיו ('א')
 תואר ראשון

{ 213 }

פירוט תוכן השיעורים

סמסטר א':

תאריך	נושא ההרצאה	קריאה
22/10	מהי אנתרופולוגיה ארגונית? רקע וסקירה היסטורית	Jordan, Ann T. – Ch. 1 Britan, Gerald M., and Ronald Cohen
29/10	סרט: מהומה במשרד	
5/11	תרבות ארגונית: על הקשר בין תרבות לארגון	Martin, Joanne
12/11	תרבות ארגונית במבט ביקורתי	Batteau, Allen
19/11- 26/11	"לעשות" אתנוגרפיה: השימוש במתודולוגיה האנתרופולוגית בחקר ארגונים	Jordan, Ann T. – Ch. 2 Schwartzman Helen B.
3/12-10/12	כוח ויחסי שליטה בארגון	קונדה, גדעון Curtis, Donald Prasad, A. and Prasad, P.
17/12	לקראת הפרזנטציה – הוראות והדרכה	
24/12	שינוי ארגוני	Metcalf, C.J. and Briody, E.K.

אוניברסיטת בן-גוריון
המחלקה לסוציולוגיה ואתרופולוגיה
תשע"ג (2012-13)
סמסטר סתיו ('א')
תואר ראשון

{ 214 }

מקרי בוחן במחקר אתרופולוגי של ארגונים - פרזנטציות	31/12-14/1
---	------------

אוניברסיטת בן-גוריון
 המחלקה לסוציולוגיה ואתרופולוגיה
 תשע"ג (2012-13)
 סמסטר סתיו ('א')
 תואר ראשון

סמסטר ב' :

תאריך	נושא ההרצאה	קריאה
4/3	סרט : נערה עובדת	
11/3-18/3	מגדר בארגונים	וייס, מאירה Pringle, Rosemary
8/4-22/4	ארגונים בין-תרבותיים	Brannen, Mary Hamada, Tomoko
29/4-6/5	מקרי בוחן במחקר אתרופולוגי של ארגונים - פרזנטציות	
13/5-20/5	רב-תרבותיות: על העצמת עובדים ויחס ללקוחות	Collins, J. Jordan– Marketing and consumer behavior
27/5-3/6	סוגיות אתיות בחקר ארגונים	Jordan – Introducing the Concept
10/6	מקרי בוחן במחקר אתרופולוגי של ארגונים – פרזנטציות	
17/6	האם אתרופולוגיה "טובה" למחקר ארגוני? - דיון וסיכום	Aquilera, F. E.

מדע, טכנולוגיה וחברה

סמסטר א'

יום ג': 12:15

לימודי המדע במסגרת מדעי החברה והרוח הפכו בחצי השני של המאה העשרים לאחד התחומים המעניינים, השנויים במחלוקת, והתוססים ביותר, בעוד ערכם של לימודי הטכנולוגיה בחברה שהופכת תלויה יותר ויותר במוצריה מובן מאליו. חשוב מכך, תחומים אלו היוו חממה להתפתחותן של תיאוריות חדשניות בעלות השפעה הן בתחומים אחרים בסוציולוגיה ואנתרופולוגיה, והן בתחומי ידע אחרים לגמרי כגון פילוסופיה, גיאוגרפיה, ניהול, כלכלה, הנדסה, מערכות מידע, ועוד. קורס זה יספק תשתית להבנת מקצת מהתרומה התיאורטית של לימודי המדע והטכנולוגיה, ויתמקד בתיאוריית שחקן-רשת, הרקע לצמיחתה והזרמים שבאו בעקבותיה. חובות התלמידים נוכחות והשתתפות פעילה בשיעורים. קריאה שוטפת הגשת דוחות קריאה קצרים וניהול דיונים לפי הרכב הציון שיבחר. הגשת עבודה אישית (והצגתה בכיתה) או מטלה מסכמת.

דוחו"ת קריאה – רשימות בהיקף של עמוד אחד לכל היותר (ניתן בהחלט להסתפק בפחות), המתייחסות ל 2-3 עניינים מתוך הקריאה לאותו שבוע. יש לשלוח את דוחו"ת הקריאה לאתר הקורס עד ליום ג' ב-8 בבוקר.

ניהול דיונים – על מנהל הדין לכתוב דו"ח קריאה מורחב, שעליו להתייחס לכל פריטי הקריאה לאותו שבוע, ולהעלות שאלות מרכזיות לדין. דו"ח זה צריך להישלח עד יום ב' ב-9 בערב. על מנהל הדין לנהל את הדין בכיתה.

עבודה אישית – עבודה בנושא אישי, שעשויה להיות אמפירית, סקירת ספרות, טיוטה של הצעת תיזה, וכו'. המטרה היא שעבודה זו תקדם את הסטודנט בלימודיו או במחקרו באופן

אוניברסיטת בן-גוריון
המחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה
תשע"ג (2012-13)
סמסטר סתיו (א')
תואר ראשון

{ 217 }

כללי, מעבר להשגת ציון בקורס. באחריות סטודנטים הבוחרים במסלול זה להגיש הצעת עבודה בהיקף של עד שני עמודים, ולקבל אישור על ההצעה עד השיעור האחרון. מטלה מסכמת – עבודה בהיקף של 3-8 עמודים, המתייחסת לשאלה ספציפית שתימסר בשיעור האחרון. יש לענות על השאלה בעזרת חומר הקורס.

הרכב הציון

על כל סטודנט לבחור מבין שני מסלולים אפשריים לציון בקורס: עבודה אישית: במסלול זה, על הסטודנט לנהל בין דיון אחד לשלושה (בכפוף למספר הנרשמים בקורס), להגיש הצעת עבודה במשקל 15% מהציון, ולהגיש עבודה במשקל 70% מהציון.

מטלה: במסלול זה, על הסטודנט לנהל מספר דיונים (בכפוף למספר הנרשמים לקורס), ולהגיש מטלה מסכמת במשקל 60% מהציון.

באחריות הסטודנט ליידע את המרצה על בחירתו עד שיעור 6.

נושאים וחומר קריאה

רוב פריטי הקריאה הינם מתוך הספר

The Science Studies Reader, Edited by Mario Biagioli.

רוב פריטי הקריאה יהיו זמינים דיגיטלית באתר הקורס או במערכת התדפיסים של ספריית ארן

1. מקורות עד סוציולוגיה של המדענים

קרל מרקס – קטעים נבחרים מתוך האידיאולוגיה הגרמנית. (חלק ראשון, 2,4A)

Max Weber, Science as a Vocation.

http://www.ne.jp/asahi/moriyuki/abukuma/weber/lecture/science_frame.html

Emile Durkheim and Marcel Mauss. 1903(1963). *Primitive Classification*.

London: Cohen and West.

* * פרידריך אנגלס, איגרות. בתוך: ק. מרקס ופ. אנגלס, כתבים נבחרים. עמ' 374-389.

Edgar Zilsel. 1942. The Sociological Roots of Science. *American Journal of Sociology* 47:544-62.*

Robert K. Merton, *The Sociology of Science: The Normative Structure of Science* (13); The Mathew Effect in Science (20)

J. Scott Long and Mary Frank Fox, 1995. "Scientific Careers: Universalism and Particularism" *Annual Review of Sociology* 21(1995)

2 גישת הקונפליקט

Pierre Bourdieu, "The Specificity of the Scientific Field and the Social Conditions of the Progress of Reason" In Biagioli, Chapter 3

Randall Collins, 1983. "Robber Barons and Politicians in Mathematics: A Conflict Model". *The Canadian Journal of Sociology* 8(2):199-227.

3. סימטריה

Ludwig Fleck, *Genesis and Development of a Scientific Fact*, Chapter 2.

David Bloor, *Knowledge and Social Imagery*. Chapter 1

4. מקורות חברתיים של עובדות מדעיות

סטיבן שייפין, המהפכה המדעית. 106-133.

Harry Collins, *The Seven Sexes: A Study in the Sociology of a Phenomenon, or the Replication of Experiments in Physics*. *Sociology* 9 205-24.

Steven Shapin, Phrenological Knowledge and the Social Structure of Early Nineteenth Century Edinburgh. *Annals of Science* 32(1975) 219-43

5 מיהו מדען?

Epstein, Steven, The Construction of Lay Expertise – AIDS Activism and The Forging of Credibility in the Reform of Clinical Trials. *Science Technology and Human Values* 20(4):408-437.

Thomas Gieryn, Boundary Work and the Demarcation of Science from NonScience: Strains and Interests in Professional Ideologies of Scientists.

6. מהי מעבדה?

Latour, Bruno, Give Me a Laboratory and I Will Raise the World. In Biagioli, Chapter 18

Latour, Bruno, Pandora's Hope Ch. 2. Circulating Reference

7. סרט: מי רצח את המכונת החשמלית?

8. תרגום:

Jim Johnson. "Mixing Humans and Non Humans Together: The Sociology of a Door Closer". *Social Problems* 35(3):298-310

Mitchell, Timothy. 2009. "Carbon democracy" *Economy and Society* 38(3): 399-432.

9. סימטריה מוכללת

Latour Bruno, One More Turn After the Social Turn, In Biagioli. Chapter 19

Pinch, Trevor and Wiebe Bijker, 1984. The Social Construction of Facts and Artefacts: Or How the Sociology of Science and the Sociology of Technology Might benefit Each Other. *Social Studies of Science* 14(3) 399-441.

10. מדע בשדה

Andrew Pickering, The Mangle of Practice: Agency and Emergence in the Sociology of Science, In Biagioli Chapter 25.

Robert E. Kohler. Moral Economy and Material Culture and Community in *Drosophila* Genetics. In Biagioli, Chapter 17.

11. חפצי גבול ועולמות חברתיים

Susan Leigh Star and James R. Griesemet, Institutional Ecology, Translations and Boundary Objects. In Biagioli, Chapter 33.

Joan Fujimura. 1988. "The Molecular Biological Bandwagon in Cancer Research: Where Social Worlds Meet". *Social Problems* 35(3):261-283

12. קריאות עדכניות

Downer, John. 2011. '737 cabriolet': The Limits of Knowledge and the Sociology of Inevitable Failure. *American Journal of Sociology* 117(3):725-762.

Shwed, Uri and Peter Bearman, The Temporal Structure of Scientific Consensus Formation. *American Sociological Review* 75(6): 817-840.

13. סיכום

לב טולסטוי, מלחמה ושלום. אפילוג (30 עמודים אחרונים).

נושאים נוספים (אפשר להחליף, אולי)

השיח של מדעי האדם.

מישל פוקו, המלים והדברים.

פרספקטיבה פמיניסטית

Donna Haraway. Situated Knowledges: The Science Question in Feminism and the Privilege of Partial Perspective. In Biagioli, Chapter 12.

Evelyn Fox Keller. The Gender/Science System: or, Is Sex to Gender as Nature is to Science? In Biagioli, Chapter 16.

פסיכולוגיה וסוציולוגיה

Ian Hacking. Making Up People. In Biagioli, Chapter 11

Pam Scott, E. Richards and B. Martin. Captives of Controversy: The Myth of the Neutral Social Researcher in Contemporary Scientific Controversies. *Science Technology and Human Values* 15(1990), 474-94.

Ian Hacking "The Social Construction of What?" Chapter 1-

כלכלה וניהול

יהודה שנהב. "מכונת הארגון". קטעים נבחרים.

Michel Callon and Fabian Muniesa. "[Economic markets as calculative collective devices.](#)"

Organization Studies (2005) 26(8): 1229-1250.

אוניברסיטת בן-גוריון
המחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה
תשע"ג (2012-13)
סמסטר סתיו ('א')
תואר ראשון

{ 221 }

גנטיקה

Lily E. Kay, In the Beginning Was the Word? In Biagioli, chapter 15.

Paul Rabinow. Artificiality and Enlightenment: From Sociobiology to Biosociality.
In Biagioli Chapter 27.

N. Rose, *The Politics of Life Itself* (Princeton: Princeton University Press, 2007), Ch. 5
"Biological Citizens," 130-154.

Navon, Daniel. Genomically Designated Syndromes.

ועוד..

Michel Callon, Some Elements of a Sociology of Translation: Domestication
of the Scallops and the Fisherman of St. Brieuc Bay. In Biagioli, Chapter 5.

סגנונות אתנוגרפיים

קורס חובה ל- מ.א. – תשע"ג

יום ב' 16-18

ד"ר ג'קי פלדמן

משרד: בנין 72 חדר 382. שעות קבלה ג' 9-10

תיאור קצר:

סמינר זה הוא פן אחד במשולש המורכב גם משיטות מחקר איכותניות ותיאוריות אנתרופולוגיות. בקורס זה נתמקד במוצר האנתרופולוגי – האתנוגרפיה לסוגיה. בראשית הסמסטר הראשון נקרא מספר אתנוגרפיות קלאסיות ונעמוד על הקשרים שבין תיאוריה, יחסי כוח וסגנון כתיבה. באמצעות ניתוח של ספרים אתנוגרפיים, נעמיק בשאלות של ייצוג והבניית האחר והעצמי באמצעות הטקסט, בשאלת סמכות המחבר לעומת זו של סובייקט המחקר, ובשאלות של קול, יצירת תחושת ה"מקום", מטפורה ותרגום. ניעזר גם במאמרים שנכתבו בעקבות הפנייה הספרותית, הפנייה הרפלקסיבית, והביקורת הפוסט קולוניאליסטית והפמניסטיות על האנתרופולוגיה. תרגילי הכתיבה מיועדים להעמיק את ההבנה של העבודות שקראנו על ידי אימוץ מאפיינים של מחברים אנתרופולוגיים לשיפור ולהרחבה של הכתיבה של עצמנו, ועל ידי חשיפת המוצרים הכתובים לביקורת של עמיתים לשיעור. באמצעות השילוב שבין קריאה, הצגה בכיתה וקריאה, הקורס יממש את הקשר ההדוק בין תוכן אתנוגרפי, תיאוריה וסגנון.

חובות:

הסטודנטים מצופים להגיע לכל שיעור כשהם מכירים היטב את חומר הקריאה שנתבקשו להכין. יינתנו גם כמה תרגילי כתיבה במהלך השנה. כל סטודנט יתבקש לקרוא ולסכם בכתב

אוניברסיטת בן-גוריון
המחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה
תשע"ג (2012-13)
סמסטר סתיו (א')
תואר ראשון

{ 223 }

ספר אתנוגרפי אחד, לבחור פרקים לקריאה משותפת, ולהציג את הספר (בעזרת מאמרי עזר) בפני הכיתה.

הציון יורכב מהשתתפות פעילה בכיתה (10%), הצגת הספר בפני הכיתה (10%), מספר תרגילי כתיבה שיינתנו במהלך השנה (20%) – כולל עבודה המבוססת על סיור (חובה) משותף בהילולת הבבא סאלי ב-15 לינואר 2013. יתר הציון יבוסס על כתיבת עבודה אתנוגרפית בסגנון אחד המחברים שקראנו במהלך השנה (60%). עבודה זו תוגש עד ה-31 ביולי 2013.

אוניברסיטת בן-גוריון
המחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה
תשע"ג (2012-13)
סמסטר סתיו ('א')
תואר ראשון

{ 224 }

קריאת חובה מסומנת ב-*. יחולו שינויים בקריאת חובה במהלך השנה.

המשתתפים בשיעור מתבקשים לקנות את גירץ, קליפורד. 2005. עבודת וחיים. תל אביב: רסלינג, ולהביא אותו לכיתה.

Geertz, Clifford (1988) Works and Lives. *The Anthropologist as Author*. Stanford: Stanford University Press

סמסטר א'

שיעור 1 מבוא – תיאוריה, שיטת מחקר, סגנון בעולם משתנה.

שיעור 2 גירץ – פרשנויות של תרבות

*גירץ, קליפורד. 1990. פרשנות של תרבויות. ירושלים: כתר. "תיאור גדוש". פרק ראשון. עמ. 15-40.

*Geertz, Clifford. 1983. Blurred Genres: The Refiguration of Social Thought. In Geertz, *Local Knowledge: Further Essays in Interpretive Anthropology*. Basic Books, 19-35.

Robert Ulin, on Paul Ricoeur in *Anthropological Quarterly* 78.4 (2005): 885-896.

שיעור 3 - *גירץ – עבודות וחיים, עמ' 7-53.

*John Van Maanen, *Tales of the Field: On Writing Ethnography* (Chicago: University of Chicago Press, 1988), (13-44 optional), 45-72.

שיעור 4 - טיילור פרייזר ובוועז – ראשית האתנוגרפיה האנתרופולוגית

Anon. 1954 (first published 1984) from: Notes and Queries on Anthropology, Sixth Edition. Revised and Rewritten by a Committee of the Royal Anthropological Institute of Great Britain and Ireland. London: Routledge and Kegan Paul. pp. 27-40.

*Rivers, W.H.R. 1906. *The Todas*, McMillan, Chapters 1-3.

שיעור 5 - הצגת מלינובסקי

*גירץ, קליפורד. 2005. עבודת וחיים, הפרק על מלינובסקי.

ברניסלב מלינובסקי. 2004. מין והדחקה בחברה פראית. תל אביב: רסלינג. עמ 7-50,
160-170

*Malinowski, Bronislaw, 1961. *Argonauts of the Western Pacific*. New York: EP
Dutton.

Swiderski, Richard M. "Malinowski's Tragic Ethnography", *Anthropology and
Humanism Quarterly* 9(4): 22-25.

Thornton, R., "Imagine Yourself Set Down". Mach, Conrad, Frazer,
Malinowski and the Role of Imagination in Ethnography, *Anthropology Today*
1(5):7-14.

Thornton, R., *The Rhetoric of Ethnographic Holism*, *Cultural Anthropology*
(1988), 3:285-303.

Clifford, James, *The Predicament of Culture*, 92-113.

Firth, Raymond (1936) *We, the Tikopia*, pp. 1-21. Stanford: Stanford University
Press.

שיעור 6 - הצגת בנדיקט

*גירץ, קליפורד. 2005. עבודת וחיים, הפרק על בנדיקט.

*Benedict Ruth. 1947(1969). *The Chrysanthemum and the Sword*. London:
Secker and Warburg.

שיעור 7 - הצגת לוי-שטראוס

*גירץ, קליפורד. 2005. עבודת וחיים, הפרק על לוי-שטראוס.

*Levi-Strauss, Claude, *Triste Tropiques*, Penguin, New York, 1992.

שיעור 8 - הצגת אוונס-פריצ'רד

*גירץ, קליפורד. 2005. עבודת וחיים, הפרק על אוונס-פריצ'רד.

*Evans Prichard. E. 1978 (1940). *The Nuer*. New York: Oxford University Press

אוונס פריצ'רד. 1998. תורות של דתות פרימיטיביות. ירושלים: מוסד ביאליק. עמ. 7-12.
(ש.נ. איזנשטט על אוונס-פריצ'רד).

שיעור 9 – מפונקציונליזם ל-performance

*Schieffelin, Edward L. 2005 [1976]. *The Sorrow of the Lonely and the Burning of the Dancers*. New York: Palgrave-McMillan. (Intro to Second Edition, Intro to First Edition, Chapters 1, 10, 11).

שיעור 10 - משבר הייצוג

*גירץ, עבודת וחיים, עמ' 157-175.

Marcus, George and Cushman, Dick, "Ethnographies as Texts", *Annual Review of Anthropology* 11 (1982): 25-69.

Keesing, Roger. 1987 "Anthropology as Interpretive Quest". *Current Anthropology* 28:161-176.

James Clifford, "On Ethnographic Authority", *Representations* 1 (1983):118-146.

*James Clifford, "Introduction: Partial Truths" in *Writing Culture* (Clifford & Marcus), Berkeley: University of California Press, 1986, pp, 1-26.

Thomas, Nicholas, 1992, "Against Ethnography". *Cultural Anthropology* 6(3):306-322.

Sanjek, Roger, "On Ethnographic Validity", in *Fieldnotes: The Makings of Anthropology*, Ithaca: Cornell University Press, 1990, pp. 385-418.

שיעור 11 - רפלקסיביות ומיצוב האנתרופולוג בשטח

*תמר אלאור, בפסח הזה

Marcus, George, "On Ideologies of Reflexivity in Contemporary Efforts to Remake the Human Sciences", in *Ethnography through Thick and Thin*, Princeton, 1998, pp. 181-202.

Wikan, Unni. 1992. Toward an experience-near anthropology. *Cultural Anthropology* 6(3):285-305.

*Van Maanen ("Confessional Tales"), *Tales of the Field*, pp. 72-100.

⋮

שיעור 12 - אנתרופולוגיה וקולוניאליזם – סמכות החוקר והנחקר

*Asad, Talal, 1973, *Anthropology and the Colonial Encounter*, University of California, Chapter 1.

*Taussig, Michael. 1987. *Shamanism, Colonialism and the Wild Man: A Study in Terror and Healing*. Chicago: University of Chicago Press.

Trouillot, Michel-Rolph, Anthropology and the savage slot: The poetics and politics of otherness. In *Recapturing Anthropology*. R. Fox (ed.) Pp. 17-44. Santa Fe, NM: School of American Research.

שיעור 13 - 15.1.12 – ביקור בהילולת הבבא סאלי, נתיבות

מסטר ב'

יחולו שינויים בחומר הקריאה ובחלק מהנושאים במהלך הסמסטר

שיעור 1 – קריאה וניתוח העבודות על הבבא סאלי

שיעור 2 - החוקר והשדה – מיזוג וגבולות

*ז'ן פברה-סעדה. מילים, מוות, גורל : כישוף בצרפת המודרנית, הוצאת אוניברסיטת תל-אביב, 2004.

*Favret-Saada, Jeanne. 1980. *Deadly Words: Witchcraft in the Bocage*.
Cambridge: Cambridge University Press.

שיעור 3 - "אנחנו והם" – "Native anthropologists"
*הספר ייבחר בהמשך

Karla Poewe, *Writing Culture and Writing Fieldwork: The Proliferation of
Experimental and Experiential Ethnographies*, *Ethnos*, 1996:177-206.

Rosaldo, Renato, *Culture and Truth: The Remaking of Social Analysis*. Pp. 1-21
(Grief and the Headhunter's Rage). Boston: Beacon Press.

Narayan, Kirin. 1993. "How Native is a 'Native' Anthropologist", *American
Anthropologist* 95: 671-686.

שיעור 4 - ביוגרפיה כאתנוגרפיה

*Lewis, Oscar, *The Children of Sanchez*, New York: Vantage Press, xvii-xxiii,
443-478.

Shostak, Marjorie, *Nisa*

Casagrande, *In the Company of Man*, (Victor Turner, *Muchona the Hornet*).

Crapanzano, Victor, *Tuhami*

Rabinow, Paul. 1977. *Reflections on Fieldwork in Morocco*. Berkeley:

University of California Press.

*יורם בילו, שושביני הקדושים: חולמים, מרפאות וצדיקים בספר העירוני בישראל, תל-אביב,

2005.

שיעור 5 -אתנוגרפיה דיאלוגית

*Dwyer, Kevin. 1982. *Moroccan Dialogues: Anthropology in Question*,
Baltimore: Jon Hopkins University Press, pp. 1-20, 109-129, 253-286.

שיעור 6 - דיאלוג על הדף - תרגיל

שיעור 7 - ביקורת פמיניסטית על האנתרופולוגיה

*הספר ייבחר בהמשך

Michele Rosaldo, *Knowledge and Passion*, Ch. 1.*

Fran Mascia-Lees, Pat Sharpe and Colleen Cohen, "The Postmodernist Turn
in Anthropology: Cautions from a Feminist Perspective", *Signs* 15(1),
(1989):7-33.

Enslin, Elizabeth, "Beyond writing: Feminist Practice and the Limitations of
Ethnography". *Cultural Anthropology*, 1994, 9(4):537-568.

Strathern, Marilyn, An awkward relationship: the case of feminism and anthropology.
Signs: Journal of Women, Culture and Society (1986)12:276-292.

שיעור 8 - בין אנתרופולוגיה לפיקציה

*אמיטסאב גוש, בארץ עתיקה, חרגול, 2006.

שיעור 9 - מקום

* Basso, Keith. *Wisdom Sits in Places: Landscape and Language Among the
Western Apache*.University of New Mexico Press, 1996.

Stewart, Kathleen. "An Occupied Place", in Basso and Feld, *Senses of Place*,
pp. 137-166.

שיעור 10 – תרגיל: התחלות וסופים

*Van Maanen ("Impressionist Tales"), *Tales of the Field*, pp. 101-124.

*אן למונט, ציפור ציפור, עמ' ??

שיעור 11 - אתנוגרפיה בעידן האינטרנט

*Fabian, Johannes. 2008. *Ethnography as Commentary: Writing from the Virtual Archive*. Durham and London, Duke University Press.

שיעור 12 - היפוך המבט

* Ntarangwi, Mtwenda. *Reversed Gaze: An African Ethnography of American Anthropology*. Chicago, 2010.

שיעור 13 - סיכום

Hastrup, Kirsten. 2005. "Social Anthropology: Towards a Practical Enlightenment",
Social Anthropology 13(2) (2005):133-149.

*Van Maanen ("Fieldwork, Culture and Ethnography Revisited"), *Tales of the Field*, pp. 125-144.

*Marcus, George. 2007. "Ethnography Two Decades After Writing Culture: From the Experimental to the Baroque", *Anthropological Quarterly*, Volume 80, Number 4, pp. 1127-1145.

סיני זה כאן: תיאוריה ופרקטיקה של האנתרופולוגיה והסוציולוגיה

של התיירות

סמינר מ"א

ד"ר ג'קי פלדמן וד"ר ניר אביאלי

יום ב' 14:00 – 16:00

ד"ר ג'קי פלדמן: jfeldman@bgu.ac.il

ד"ר ניר אביאלי: avieli@bgu.ac.il

תיירות היא מן התופעות התרבותיות הבולטות ביותר בחמישים השנים האחרונות, ומהווה מאפיין מרכזי של החיים המודרניים ומופע בולט של הגלובליזציה בעידן הבתר-תעשייתי. בקורס נשלב קריאה בסוגיות תיאורטיות בפרויקט מחקרי משותף אשר יעסוק בהתפתחות אתרי תיירות אלטרנטיביים לסיני, אזור אשר היווה אתר תיירות חשוב ובעל משמעויות מיוחדות עבור אזרחי ישראל, ואשר התיירות אליו פסקה כמעט כליל בשנים האחרונות מסיבות שונות. נעסוק בפנומנולוגיה של חווית התיירות, בתיירות כחוויה מודרנית, בתיירות כאמנות טרנספורמטיבית, וביחסי כוח בתיירות. את החומר התיאורטי ניישם ונאתגר במחקר אמפירי משותף אשר יתמקד באתרי תיירות בישראל אשר מוגדרים ע"י מפעיליהם ו/או ע"י התיירים המבקרים בהם כמי שמהווים תחליף לסיני.

מבנה הקורס: במהלך סמסטר א' נסקור את התיאוריות המרכזיות בתחום האנתרופולוגיה של התיירות וננתח תופעות שונות. התלמידים יקראו טקסטים לקראת כל שיעור לפי הרשימה הביבליוגרפית. מומלץ מאד לקרוא גם את מאמרי הרשות. בכל שיעור יציג אחד התלמידים את מאמר הרשות ויקשור אותו לחומרי החובה. לקראת סוף סמסטר א' ובמהלך סמסטר ב' נקיים **סיורים/סדנאות** (השתתפות חובה). במשך סמסטר ב' יערכו הסטודנטים מחקרי שדה אנתרופולוגיים. המחקרים יוצגו בכיתה ויתנהל דיון על כל עבודה.

אוניברסיטת בן-גוריון
המחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה
תשע"ג (2012-13)
סמסטר סתיו (א')
תואר ראשון

{ 232 }

דרישות הקורס ומבנה הציונים:

נוכחות סדירה, קריאה, דו"חות קריאה (במידת הצורך) והשתתפות פעילה בשעורים ובסיוורים (10%).

הצגת רפרט בכיתה על חומרי הרשות (10%); יש אפשרות שהמשימה תוחלף בהמשך.

הגשת הצעת מחקר (10%).

הצגת העבודה בכיתה (10%).

עבודה סמינריונית לפי הכללים הנהוגים באוניברסיטה (60%). הנחיות ימסרו בהמשך.

ביום שלישי 15.1.13 (16:00 - 21:00) נצא לסיור בהילולת הבבא סאלי. ההשתתפות חובה.

בימי חמישי-שישי 14-15.3.13 (החל מ-12:00 ביום חמישי) נצא לסיור להכרת "תחליפי סיני" בנגב. ההשתתפות חובה.

אוניברסיטת בן-גוריון
 המחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה
 תשע"ג (2012-13)
 סמסטר סתיו ('א)
 תואר ראשון

{ 233 }

סמסטר א'

מס' שיעור	תאריך	נושא	קריאת חובה	קריאת רשות
1	22.10.1 2	מבוא: סיני זה כאן הצגת הקורס ומטרותיו		
2	29.10	ניר: הזר של זימל ג'קי: סקירה תיאורטית היסטורית		
3	5.11	קריאת אתנוגרפיה מלאה של תיירות	Tucker: Living with Tourism ¹	
4	12.11	קריאת אתנוגרפיה מלאה של תיירות	Tucker: Living with Tourism ²	
5	19.11	סרט: Shirley Valentine		Hunters and hunted³
6	26.11	תיירות, מודרניות	MacCannell ⁴ : The	

¹Tucker, Hazel. 2003. *Living with Tourism: Negotiating Identities in a Turkish Village*, London: Routledge.

²Tucker, Hazel. 2003. *Living with Tourism: Negotiating Identities in a Turkish Village*, London: Routledge.

³ Zinovieff, S. (1991) Hunters and hunted: Kamaki and the ambiguities of sexual predation in a Greek town. In P. Loizos and E. Papataxiarchis (eds) *Contested Identities, Gender and Kinship in Modern Greece* (pp. 203–20). Princeton, NJ: Princeton University Press.

⁴ Dean MacCannell, 1989 (1976). *The Tourist; A New Theory of the Leisure Class*, Schocken: New York, new edition.

אוניברסיטת בן-גוריון
 המחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה
 תשע"ג (2012-13)
 סמסטר סתיו ('א')
 תואר ראשון

{ 234 }

	Tourist, Ch. 1 & 2	ואותנטיות		
	MacCannell ⁵ : The Tourist, Ch. 5 & 6	תיירות ואותנטיות מבוזמת	3.12	7
Ritzer and Liska, Mc-Disneyization⁸	Cohen ⁶ : Phenomenology of Tourist Experience Cohen ⁷ : Who are the Chao Khao?	החוויה התיירותית לסוגיה	10.12	8
	Selwyn: The Tourist Image ⁹ Dann ¹⁰	ייצוגים בתיירות	17.12	9

⁵ Dean MacCannell, 1989 (1976). *The Tourist; A New Theory of the Leisure Class*, Schocken: New York, new edition.

⁶ Cohen, Erik. 1979. "A Phenomenology of Tourist Experiences", *Sociology* 13:179-201.

⁷ Cohen, E. 1992. Who are the Chao Khao? 'Hill tribe' postcards from northern Thailand. *International Journal of the Sociology of Language*, 98:101-125.

⁸ Ritzer, George and Allan Liska. 1997. "'McDisneyization' and 'Post-tourism': Complementary Perspectives on Modern Tourism", in *Touring cultures: Transformations of Travel and Theory*, Chris Rojek and John Urry, eds., New York: Routledge, pp. 96-109.

⁹ Selwyn, Tom. 1996. "Introduction" in *The Tourist Image: Myths and Myth Making in Tourism*, Tom Selwyn ed., John Wiley & Sons, Chichester, 1996, pp. 1-32.

אוניברסיטת בן-גוריון
 המחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה
 תשע"ג (2012-13)
 סמסטר סתיו ('א')
 תואר ראשון

	Wang: Tourism and Modernity ¹¹ , Ch. 3	אותנטיות של האובייקט ואותנטיות של החוויה	24.12	10
		הנחיות להגשת הצעת מחקר	31.12	11
	רוי זינק היעד ¹²	תיירות וספרות	7.1.13	12
	בילו ובן-ארי ¹³	21:00 – 16:00 15.1 סיור להילולת הבבא סאלי	14.1	13

¹⁰ Dann, Graham, "The People of Tourist Brochures", in *The Tourist Image: Myths and Myth Making in Tourism*, tom Selwyn ed.;, John Wiley & Sons, Chichester, 1996, pp. 61-81.

¹¹ Wang, Ning. 2000. *Tourism and Modernity: A Sociological Analysis*, Elsevier, Amsterdam.

¹² זינק, ר. היעד. רמת גן: רימונים הוצאה לאור.

¹³ בילו, יורם ואייל בן-ארי, "קדוש בצמתי משמעויות: על המתיפיקציה של הבבא סאלי", מיתוס וזיכרון, דוד אוחנה ורוברט ס' ויסטריך, עורכים, הקיבוץ המאוחד, תל אביב, עמ' 290--

אוניברסיטת בן-גוריון
המחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה
תשע"ג (2012-13)
סמסטר סתיו (א')
תואר ראשון

{ 236 }

סמסטר ב'

מס' שיעור	תאריך	נושא	קריאת חובה	קריאת רשות
1	4.3.13	החוף	Crick: Sex, Sights, and Servility ¹⁴ Cohen: Marginal Paradises ¹⁵	Cohen: The Beach of the Beach¹⁶
2	11.3	החוף	At the Beach ¹⁷	
3	18.3 אין שיעור	14.3 - 15.3 סיור		

¹⁴ Crick, Malcolm. 1989. "Representations of Tourism in the Social Sciences: Sun, Sex, Sights, Savings and Servility, *Annual Review of Anthropology* 18: 307-344.

¹⁵ Cohen, E. 1982. Marginal Paradises: Bungalow tourism on the islands of Southern Thailand. *Annals of Tourism Research*, 9, 2: 189 – 228.

¹⁶ Cohen, Erik, "The Beach of 'The Beach'",

¹⁷ Urbain, Jean-Didier. 2003. *At the Beach*, Minneapolis: University of Minnesota Press, pp. 133-155 (Dreams of the Shore); 197-232 (Land of Naked Men); 285-297 (epilogue).

אוניברסיטת בן-גוריון
 המחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה
 תשע"ג (2012-13)
 סמסטר סתיו (א')
 תואר ראשון

		"תחליפי סיני" בנגב		
		הצגת עבודות	8.4	4
		הצגת עבודות		5
		נושאי השיעורים/ התייעצויות הבאים ייקבעו בהמשך		6
				7
				8
				9
				10
				11
				12
				13

אוניברסיטת בן-גוריון
המחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה
תשע"ג (2012-13)
סמסטר סתיו (א')
תואר ראשון

אוניברסיטת בן-גוריון
המחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה
תשע"ג (2012-13)
סמסטר סתיו (א')
תואר ראשון

אוניברסיטת בן-גוריון
המחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה
תשע"ג (2012-13)
סמסטר סתיו (א')
תואר ראשון

פרקטיקום בסוציולוגיה ארגונית

ד"ר אלונה הרנס

יום ה' 14-12, שנתי (4 נ"ז)

קבלה בתיאום מראש: harness@bgu.ac.il

תיאור הקורס

התנסות בשדה הארגוני המכוונת לפיתוח עמדה פרופסיונלית של ייעוץ ופיתוח ארגוני. פיתוח זה יתבסס על היכרות עם גישות תיאורטיות, מסגרות חשיבה וכלי עבודה מתוך זיקה להתנסות המעשית. להתנסות זו יש חשיבות בקורות החיים, והיא עשויה להניח את התשתית להמלצות וקשרי עבודה בעתיד.

דרישות הקורס

השתתפות פעילה, בהיקף של 6-12 שעות שבועיות, בארגון המאפשר התנסות מקצועית רלוונטית, תחת פיקוחו ובהדרכתו של איש מקצוע בעל תואר שני בתחומי הארגון. התנסויות מקצועיות רלוונטיות כוללות פיתוח ארגוני, ייעוץ ארגוני, למידה ארגונית, הערכת עובדים, הערכת פרויקטים, פיתוח הדרכה, העברת סדנאות ארגוניות, פיתוח משאבי אנוש ועוד. ארגונים המאפשרים התנסויות כגון אלה הנם בדרך כלל מכוני ייעוץ ארגוני, מחלקות כח אדם ומשאבי אנוש, מחלקות לפיתוח ארגוני וארגונים חברתיים. ניתן לשלב פרקטיקום במקום העבודה, כמו גם לשלב פרקטיקום עם עבודת שדה לתזה. מרצה הקורס מסייע בהשמה (ניתן לקבל רשימת מקומות אפשריים ואנשי קשר), אולם האחריות למציאת מקום התנסות מוטלת על הסטודנט. מכוני ייעוץ רבים מקיימים ראיונות לפרקטיקום בחודש מאי, לקראת השנה הבאה. הסטודנטים המשתתפים בפרקטיקום מכוסים במסגרתו בביטוח סטודנטיאלי (לא נדרש ביטוח נפרד מטעם הארגון).

אוניברסיטת בן-גוריון
המחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה
תשע"ג (2012-13)
סמסטר סתיו (א')
תואר שני

{ 242 }

השתתפות רציפה ופעילה במפגשי הקורס.
לקראת סוף השנה, יתבקש המדריך למלא חוות דעת על הסטודנט/ית.
סמסטר א': הצגת דילמה הקשורה בהתנסות המעשית תוך עיגונה בסוגיה תיאורטית.
סמסטר ב': הצגה מסכמת של הפרויקט הייעוצי המרכזי במהלך השנה. ההצגה תתייחס
לרצף אבחון-התערבות-הערכה, תתמקד בהיבט מסוים תוך עיגונו בסוגיה תיאורטית, ותיתן
ביטוי לתובנות וללמידה האישית של הסטודנט/ית.
הקורס מסתכם בהזנת קוד עובר/לא עובר, בהתבסס על חוות הדעת של המדריך,
השתתפות פעילה במפגשים ועמידה במשימות.

ארגון הקורס

הסמסטר הראשון יוקדש להיכרות עם תהליך הפיתוח הארגוני, בהתאם לרצף אבחון –
התערבות – הערכה. הסמסטר השני יוקדש לתפיסת התפקיד הפרופסיונלית ולהיכרות עם
מיומנויות מרכזיות.
רשימת הקריאה שלהלן מתבססת על מקראת הקורס בעריכת פרופ' אביעד רז ומאמרים
נוספים.

ציר ראשון: אבחון-התערבות-הערכה (סמסטר א')

מבוא: גישת הפיתוח הארגוני (Organizational Development)

קריאת חובה:

חגי-ניב, א., וניב, א. מפתח לפיתוח הארגוני: המקורות, הערכים, הביסוס המדעי והכלים.
עמ' 1-11. בתוך א. רז (עורך). פרקטיקום בסוציולוגיה ארגונית: מקראה. אונ' בן-גוריון בנגב.

קריאה נוספת:

מורגן, ג. (2010/1986). דימויים של ארגון. פרק 3 (הטבע מתערב: ארגונים כאורגניזמים;
עמ' 41-74). רעננה: בית ההוצאה לאור של האוניברסיטה הפתוחה.

Scott, W. R. (2004). Reflections on a Half-Century of Organizational
Sociology. *Annual Review of Sociology*, 30, pp. 1-21.

Orton, J. D., & Weick, K. E. (1990). Loosely Coupled Systems: A Reconceptualization. *The Academy of Management Review*, 15 (2), 203-223.

Drori, G. S., Meyer, J. W., & Hwang, H. (2009). Global Organization: Rationalization and Actorhood as Dominant Scripts. *Research in the Sociology of Organizations*, 27 (1), 17-43.

כ"ץ, י. (2012). ארגונים בעולם פוסטמודרני. פרק 1 (על גילוי הפוסטמודרני בארגון; בעקבות ז'אן פרנסואה ליוטר; עמ' 13-32). תל-אביב: רסלינג.

אבחון ארגוני

קריאת חובה:

חגי-ניב, א., וניב, א. מפתח לפיתוח הארגוני: המקורות, הערכים, הביסוס המדעי והכלים. עמ' 12-23. בתוך א. רז (עורך). פרקטיקום בסוציולוגיה ארגונית: מקראה. אונ' בן-גוריון בנגב.

אדיג'אס, י. (1979). צמיחה והתחדשות בארגונים. פרק 1: מבוא, עמ' 15-20; פרק 8: סגנונות ארגוניים, עמ' 81-107. תל-אביב: ספרית המרכז הישראלי לניהול.

Weisbord, M. R. (1976). Organizational Diagnosis: Six Places to Look for Trouble With or Without a Theory. *Group & Organization Management*, 4 (1), 430-447.

Schein, E. H. (1990). Organizational Culture. *American Psychologist*, 45 (2), 109-119.

זילבר, ת. (1998). אידיאולוגיה, פרקטיקה ועמימות בארגונים: מרכז סיוע לנפגעות תקיפה מינית כארגון פמיניסטי. מבוא מתודולוגי: שיטת המחקר, מרכז הסיוע ב"אורות" ועבודת השדה. עמ' 45-87. חיבור לשם קבלת תואר דוקטור לפילוספיה, האוניברסיטה העברית בירושלים.

קריאה נוספת:

- אדיג'אס, י. (1991). צמיחה והתחדשות בארגונים. חלק ב': סגנונות של ניהול פגום. עמ': 23-107. תל-אביב: ספרית המרכז הישראלי לניהול.
- Quinn, R. E. (1988). *Beyond Rational Management: Mastering the Paradoxes and Competing Demands of High Performance*. Ch. 3-4. Pp. 25-78. : San Francisco: Jossey-Bass.
- אלפרט, ב. (2001). כתיבה במחקר איכותי. בתוך צבר – בן יהושוע, נ. (עורכת). *מסורות וזרמים במחקר האיכותי*. עמ' 369-403. גני אביב, לוד: דביר הוצאה לאור.
- Martin, J., & Powers, M. E. (1981). Organizational Stories: More Vivid and Persuasive than Quantitative Data. In B. M. Staw (Ed.) *Psychological Dimensions of Organizational Behavior*, 1991. Pp. 258-266. New York: Macmillan Publishing Company.
- Van Maanen, J. (1983). The Fact of Fiction in Organizational Ethnography. In J. Van Maanen (Ed.), *Qualitative Methodology*. Beverly Hills: Sage.
- Boje, D. M. (1991). The Storytelling Organization: A Study of Story Performance in an Office-Supply Firm. *Administrative Science Quarterly*, 36, 106-126.
- Rhodes, C. (2000). Reading and Writing Organizational Lives. *Organization*, 7 (1), 7-29.

התערבות – שינוי ארגוני

קריאת חובה

- חגי-ניב, א., וניב, א. מפתח לפיתוח הארגוני: המקורות, הערכים, הביסוס המדעי והכלים. עמ' 24-58. בתוך א. רז (עורך). *פרקטיקום בסוציולוגיה ארגונית: מקראה*. אונ' בן-גוריון בנגב.
- ואצלאוויק, פ., ויקלנד, ג'., ופיש, ר. (1974/1999). *שינוי: עקרונות של יצירת בעיות ופתירתן*. חלק ראשון: התמד ושינוי. עמ' 17-41. ספריית הפועלים, תל-אביב.

אוניברסיטת בן-גוריון
המחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה
תשע"ג (2012-13)
סמסטר סתיו ('א')
תואר שני

{ 245 }

לוי, ע. (1996). חוק התפוקה השולית הפוחתת של השיפור. *משאבי אנוש*, 99 (מרס 1996), 6-7.

פופר, מ. (1998). תהליכי שינוי מערכתי בארגונים לא עסקיים. *מערכות*, 358, 7-12.
היט, מ. א., איירלנד, ר.ד., והוסקיסון, ר.א. (2001/2005). *ניהול אסטרטגי: תחרותיות וגלובליזציה*. פרק 1: ניהול אסטרטגי ותחרות אסטרטגית. עמ' 28-67. רעננה: האוניברסיטה הפתוחה.

קריאה נוספת

פוקס, ש. (2001). *הפסיכולוגיה של ההתנגדות לשינוי*. חלק ראשון: "שינוי" ו"התנגדות לשינוי" – הגדרות וסוגים. עמ' 27-86. רמת-גן: אוניברסיטת בר-אילן.
רודניק, ח. (1994). תגובות עובדים לבצוע שינויים בתרבותם הארגונית. *פיתוח ארגוני בישראל*, 2 (6), 20-24.

Argyris, C., & Schon, D. (1996). *Organizational Learning II: Theory, Method, Practice*. Ch. 1: What Is an Organization that It May Learn? Pp. 1-29.

Reading, Mass: Addison-Wesley.

Ottaway, R. N. (1983). The Change Agent: A Taxonomy in Relation to the Change Process. *Human Relations*, 36 (4), 361-392.

הערכה

קריאת חובה:

כספי, א. (1996). מ"התערבויות" והערכה ועד להצעת מודל גורמי הצלחה בפיתוח הארגוני. *פיתוח ארגוני בישראל*, 2 (10), 5-16.

לוין רוזליס, מ. משוב כרב-שיח בתהליך הערכת פרויקטים. בתוך א. רז (עורך). *פרקטיקום בסוציולוגיה ארגונית: מקראה*. אונ' בן-גוריון בנגב.

אלפרט, ב. (2006). שני אופני השתתפות במחקר איכותי בבית הספר: החוקר כאתנוגרף והחוקר בצוות מחקר פעולה. בתוך לוי, ד. (עורכת). *מחקר פעולה: הלכה ומעשה. זיקות*

פילוסופיות ומתודולוגיות בין מחקר פעולה לבין פרדיגמת המחקר האיכותי. עמ' 197-213. מכון מופת.

אורבוך, ט., והרמתי, א. (2006). כולנו יחד וכל אחד ייחוד: הלכה ומעשה. תפיסות העולם והמתודולוגיות של "כל המערכת בחדר" כמובילות תהליכי שינוי "חיוביים". משאבי אנוש, 218 (פברואר 2006), 48-53.

קריאה נוספת:

הערכה ייחסי הכח:

Quinn Patton, M. (1978). *Utilization-Focused Evaluation*. Ch. 3: The Power of Evaluation. Pp. 37-58. Beverly Hills, CA: Sage Publications.

מחקר פעולה:

Lewin, K. (1947). Frontiers in Group Dynamics II: Channels of Group Life, Social Planning and Action Research. *Human Relations*, 1, 143-153.

Coghlan, D. (2011). Action Research: Exploring Perspectives on a Philosophy of Practical Knowing. *The Academy of Management Annals*, 5 (1), 53-87.

צרלמאייר, מ., וקיני, ש. (2006). ה"עצמי" ביחס לאחרים במחקר פעולה. בתוך לוי, ד. (עורכת). מחקר פעולה: הלכה ומעשה. זיקות פילוסופיות ומתודולוגיות בין מחקר פעולה לבין פרדיגמת המחקר האיכותי. עמ' 83-102. מכון מופת.

קרומר-נבו, מ., וברק, ע. (2006). מחקר פעולה משתף: מערכת הרווחה מנקודת מבטם של צרכני שירותי הרווחה. בטחון סוציאלי, 72, 11-38.

תחקיר מוקיר:

Cooperrider, D., & Srivasta, S. (1987). Appreciative Inquiry in Organizational Life. *Research in Organizational Change and Development*, 1, 129-169.

בקינגהם, מ., וקליפטון, ד. א. (2001/2002). עכשיו – גלה את חוזקותיך. מבוא: מהפכת החוזקות בפעולה (עמ' 9-15); שלושה כלים מהפכנים (עמ' 30-35). פרק 7: בנייתו של ארגון מבוסס חוזקות (עמ' 191-223). תל-אביב: מטר הוצאה לאור.

קורץ, ר. (2006). שינוי שיוצר חיוניות ותוצאות – עקרונות בתהליכי שינוי Strength Based מבוססי "חקר מוקיר" Appreciative Inquiry. משאבי אנוש, 218 (פברואר 2006), 54-59.

אוניברסיטת בן-גוריון
המחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה
תשע"ג (2012-13)
סמסטר סתיו (א')
תואר שני

{ 247 }

שטריכמן, נ., ומרשוד, פ. (2006). העצמתיכולות ההסתגלות באמצעות תחקיר מוקיר.
משאבי אנוש, 218 (פברואר 2006), 60-65.
שנפ, י. (2011). חיזוק המאמץ המנצח. *מערכות*, 440, 50-55.

ציר שני: זהות פרופסיונלית ומיומנויות (סמסטר ב')

א. מבוא

קריאת חובה:

גל, ד. (2001). כלי החשיבה ויכולות הנדרשות מהיועץ הארגוני. *משאבי אנוש*, 162 (יוני
2001), 14-18.
גל, ד. (2006). התפתחות מקצוע הפיתוח הארגוני – התבוננות אישית. עלון איפ"א, יולי
2006. [/http://www.ippa.org.il](http://www.ippa.org.il)

קריאה נוספת:

הס, ר., וגורדון, ע. (1994). מודל אינטרדיסציפלינרי להצלחת תהליכי פיתוח ארגוני בסיוע
בעלי מקצוע מתחום: מערכות מידע ותעשייה וניהול. *פיתוח ארגוני בישראל*, 2 (6), 32-42.
קופרשמידט, א. (2005). עבודה פנימית – על עבודת יועץ הפנים ביחידה צבאית. אנליזה
ארגונית, 8, 59-69.

Johnson, F., & Duberley, J. (2003). Reflexivity in Management Research.
Journal of Management Studies, 40 (5), 1279-1303.

ב. רמת הפרט

קריאת חובה:

Schein, H. E. (1990). A General Philosophy of Helping: Process Consultation.
Sloan Management Review, Spring 1990, 31 (3), 57-64.

אוניברסיטת בן-גוריון
המחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה
תשע"ג (2012-13)
סמסטר סתיו ('א')
תואר שני

{ 248 }

כ"ץ, נ. (1999). הגדרת החזון והנחלתו – אבן היסוד למנהיגות איכותית. בתוך א. גונן וא. זכאי (עורכים). *מנהיגות ופיתוח מנהיגות – מהלכה למעשה*. עמ' 133-145. משרד הבטחון – ההוצאה לאור. צה"ל, חיל החינוך והנוער, בית הספר לפיתוח מנהיגות.

קריאה נוספת:

אבוליו, ב. (1999). הטווח המלא של המנהיגות – בדרך להעלאת רמת האפקטיביות של היחיד, הקבוצה והארגון. בתוך א. גונן וא. זכאי (עורכים). *מנהיגות ופיתוח מנהיגות – מהלכה למעשה*. עמ' 65-92. משרד הבטחון – ההוצאה לאור. צה"ל, חיל החינוך והנוער, בית הספר לפיתוח מנהיגות.

גרינולד-קשאני, נ. (2008). הלכי רוח פסיכואנליטיים ופונקציונאליים בייעוץ אישי בהקשר ארגוני: על האפשרות לתנועה משותפת. *אנליזה ארגונית*, 13, 7-28.

קונה, ש. (2008). הייעוץ האישי כדרך לצמצום המתח פרט-ארגון. *אנליזה ארגונית*, 13, 29-43.

קיט, כ. (2008). אימון כמסע אישי – במודל פרטני ובמודל קבוצתי. כ"ץ, י. (2008). תגובה: ייעוץ אישי ואימון: הקו המשווה. *אנליזה ארגונית*, 13, 44-54.

ג. רמת הקבוצה

קריאת חובה:

מורגן, ג. (2010/1986). *דימויים של ארגון*. פרק 6 (אינטרסים, קונפליקט ועצמה): ארגונים כמערכות פוליטיות; עמ' 151-204). רעננה: בית ההוצאה לאור של האוניברסיטה הפתוחה. סמואל, י. (2002). *המשחק הפוליטי: עצמה והשפעה בארגונים*. פרק שישי: פוליטיקה בין-קבוצתית. עמ' 164-194. חיפה ולוד: אוניברסיטת חיפה וזמורה-ביתן.

רזנוסור, נ. ונתן, ל. (1997). קבוצה מהי – מושגי יסוד בפסיכולוגיה חברתית. בתוך נ. רזנוסור ול. נתן (עורכים). *הנחיית קבוצות: מקראה*. פרק 1, עמ' 11-30. המרכז לחינוך קהילתי ע"ש חיים ציפורי.

אלבו, א., כרם, ר., ודגן-קידר, ג. (1994). מצוינות צוותית. *מערכות*, 336, 12-15, 49.

קריאה נוספת:

אוניברסיטת בן-גוריון
המחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה
תשע"ג (2012-13)
סמסטר סתיו ('א')
תואר שני

{ 249 }

ריוך, מ. ג'. (1970/1997). עבודתו של ווילפרד ביון על קבוצות. בתוך נ. רוזנוסר ול. נתן (עורכים). *הנחיית קבוצות: מקראה*. פרק 1, עמ' 101-114. המרכז לחינוך קהילתי ע"ש חיים ציפורי.

שמאלי, ת., ואלון, ר. (1999). מנהיגות ועבודת צוות – שניים שהם אחד: הלכה ומעשה. בתוך א. גונן וא. זכאי (עורכים). *מנהיגות ופיתוח מנהיגות – מהלכה למעשה*. עמ' 369-397. משרד הבטחון – ההוצאה לאור. צה"ל, חיל החינוך והנוער, בית הספר לפיתוח מנהיגות. וויטקר, ד. ס., וליברמן, מ. א. (1964/1997). מודל הקונפליקט המוקדי. בתוך נ. רוזנוסר ול. נתן (עורכים). *הנחיית קבוצות: מקראה*. פרק 1, עמ' 115-141. המרכז לחינוך קהילתי ע"ש חיים ציפורי.

ד. רמת הארגון

קריאת חובה:

אלטמן, א. (1999). תורת המערכות ותורת הניהול. *משאבי אנוש*, 136 (אפריל 1999), 18-20.

גבאי, ג. (2012). מודל לתכנון שינוי מערכתי לשם הטמעת אסטרטגיה עסקית בארגון. *אנליזה ארגונית*, 16, 90-100.

Lipton, M. (1996). Demystifying the Development of an Organizational Vision. *Sloan Management Review*, 37 (4), 83-92.

קוטר, ג'. (1996/2003). להוביל שינוי. חלק II: התהליך בן שמונת השלבים. 41-153. תל-אביב: מטר הוצאה לאור.

רודניק, ח. (1998). מודל עבודה לשיתוף עובדים בתהליך פיתוח ארגוני. *פיתוח ארגוני בישראל*, 2 (11), 30-36.

קריאה נוספת:

דה-חיס, א. (1997/1998). ניהול הארגון כגוף חי. *כיצד לשרוד ולשגשג בסביבה עסקית רבת תהפוכות*. למידה: עמ' 25-78. תל-אביב: הוצאת מטר.

אוניברסיטת בן-גוריון
המחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה
תשע"ג (2012-13)
סמסטר סתיו (א')
תואר שני

{ 250 }

רז, א. (2004). *תרבות ארגונית*. שער ראשון: תרבות ארגונית במבט כללי. עמ' 17-76.
רעננה: האוניברסיטה הפתוחה.
Ambrose, A. (2001). An Introduction to Transitional Thinking. In Amado, G., &
Ambrose, A. (Eds.). *The Transitional Approach to Change*, Pp. 3-28. London:
Karnack.

גולן, י., וויינר, א. (2006). ניהול ידע מבצעי במרחב איו"ש. *מערכות*, 409-410, 62-65.

ה. אתיקה בייעוץ ארגוני

קריאת חובה:

רשף, א. (2001). הצורך בהצלחה עסקית מול עקרונות מוסריים – כיצד מיישבים מנהלים בין
השניים. *משאבי אנוש*, 165 (ספטמבר-אוקטובר 2001), 20-27.
ארליך גינור, מ. (2007). סוגיות אתיות בייעוץ ובהתערבות בארגונים. בתוך: שפיר, ג.,
אכמון, י., ווייל, ג. (עורכים). *סוגיות אתיות במקצועות הייעוץ והטיפול הנפשי*. עמ' 452-465.
ירושלים: מאגנס.

הקוד האתי ליועצים ארגוניים, מהדורת מאי 2010. האיגוד הישראלי לפיתוח ארגוני
(א.י.פ.א.).

קריאה נוספת:

גוטסדינר, ה., ואלוני, ר. (1994). אתיקה – מחשבות ראשונות. פיתוח ארגוני בישראל, 2
(6), 46-48.

ו. ייעוץ ארגוני וערכים, או ייעוץ ארגוני וסוציולוגיה ביקורתית

קריאת חובה:

כ"ץ, י. (2004). על מעמדה של השקפת העולם בעבודה המקצועית. *אנליזה ארגונית*, 7.
ראיון עם לילך וסרמן, יועצת ארגונית, בוגרת מגמת לימודי הארגון במחלקה לסוציולוגיה
ואנתרופולוגיה, האוניברסיטה העברית. *פקפוק* 19, מאי 2010. <http://www.pickpook.org>

אוניברסיטת בן-גוריון
המחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה
תשע"ג (2012-13)
סמסטר סתיו (א')
תואר שני

{ 251 }

רחמני-אנושי, ר. (2010). ייעוץ ארגוני במומחיות זרתית: איזו מין חיה זו? *בין הזירות*, 8, 67-81.

כ"ץ, י. ואח' (2005). על הדיאלוג בין פלסטינים ליהודים בתוך ארגונים בישראל. דיאלוג בין יהודים לערבים במקומות עבודה: למי זה כדאי, ולמה חשוב לעשות זאת? *משאבי אנוש*, 208 (אפריל-מאי 2005), 46-51.

רשף, א. (2009). אחריות חברתית של תאגידים (CSR) – מיתוס ומציאות. *משאבי אנוש*, 260 (יולי-אוגוסט 2009), 46-55.

קריאה נוספת:

לוין, ש. (1996). ללמוד לרוץ במסלול הפוליטי: תכניות לפיתוח מנהיגות לנשים. *פיתוח ארגוני בישראל*, 2 (10), 62-67.

לוין, ש., וחניק, מ. (1998). העדפה מתקנת וקידום נשים – סקר על מקומן של נשים במוסד לביטוח לאומי. *פיתוח ארגוני בישראל*, 2 (11), 23-26.

ז. מבט לעתיד ...

לבנשטיין, ל. ושיינברג, א. (1998). פיתוח מקצועי ודפוסי קריירה של יועצים ארגוניים. *פיתוח ארגוני בישראל*, 2 (11), 37-40.

שיטות מחקר באנתרופולוגיה

Field Methods in Anthropology,

ימי ג' 10:15-11:45 Tuesdays,

Prof. Fran Markowitz

Office: Building 72, Room 377, 647-2060

fran@bgu.ac.il

Course description: This methods core course in the M.A. anthropology program delves into the theory and practice of ethnographic fieldwork through readings, discussions and exercises. The course's primary goals are to equip students with the theoretical background, practical skills and vocabulary needed to (1) formulate research questions; (2) select the appropriate research strategies for answering those questions, (3) articulate proposed research orally and in writing, and (4) prepare them to carry out independent, original ethnographic field projects. The course's secondary goals are to challenge students to consider, reflect upon and critique (1) the connections between ethnographic fieldwork and written ethnographies; (2) the promises and dangers of ethnographic fieldwork as a route toward knowledge and/or understanding of self and other, and (3) the ethics of ethnography for the researcher and the researched.

Course requirements and evaluation:

Attendance is mandatory.

Reading the required material for each class is mandatory.

Participation in the seminar, which is not the same as attendance: 20%

Exercises 1 and 2 = 10% x 2 = 20%, Exercise 3 = 25%

Final research proposal and reflexive field report with emphasis on methods: 35%. Due date for final assignment will be approximately one month after the last class of second semester. All written assignments must be submitted in hard copy on or before the due date.

Course Plan:

First Semester—Epistemology, Learning to Ask Questions, and Research Strategies.

Introductions: Why ethnography? Why anthropology? What is research?

How do ethnography and life intersect?

Introductions, continued

What's the difference between ethnographic fieldwork and other kinds of qualitative and quantitative research? Why do you want to do ethnography?

What do you want to know?

Read: Behar (1996) excerpts from "The Vulnerable Observer?"

3) How do we know what we know?

Read: Bernard, Chapter 1: Anthropology & the Social Sciences

Recommended: Geertz, Clifford (1988) "Being There" in *Works and Lives*—available in Hebrew

CONDUCT Exercise #1: Find a site. It can be a shop, a crosswalk, a park, a bus, an event, a friend's kitchen...visit the site once for an hour, maybe two.

Then write two descriptions of the site: one as an objective, positivistic report, the other as a personal, reflexive and interpretive essay. Each description should be NO MORE than 2 pages = 4 pages, total

Learning to ask research questions: What and Why.

Read: Bernard, Chapter 3; **Submit:** Exercise #1

Why is your question important? How does it relate to and/or fill a gap in prior research? The literature review; annotated bibliography

Read: Bernard, Chapter 4

The research design: How to and with whom to do it

Read: Bernard 187-200; 130-142

Preview #1 to Exercise #3: Compile an annotated bibliography of 5 sources to accompany a one paragraph statement of your research question.

7) Conversations and Interviews: Information, Empathy, Exchange, What does and does not work.

Read: Bernard, Chapter 9 and Weil, Shalva, "It Is Futile to Trust in Man": Methodological Difficulties..." Human Organization (1995) 54 (1): 1-9.

Preview #2 to Exercise #3: SUBMIT a one paragraph statement of your research question and annotated bibliography.

Life History Interviews: What they mean and how to do them

Read: "Life History Research in Anthropology", Chapter 1 of Watson, Lawrence and Maria-Barbara Watson-Franke, *Interpreting Life Histories: An Anthropological Inquiry*. Rutgers University Press, 1985.

Direct and Indirect Observation: Exercise #1 and Beyond

Read: Bernard, Chapter 15

Participant-Observation: Conversations and Interviews--Minds, Emotions, Bodies,

Read: Bernard, Chapter 13 and/or Davies, Charlotte Aull (1999) Chapter 4 in *Reflexive Ethnography*. London: Routledge.

Conduct a focus group or personal interview on MARRIAGE with BA students in the course, Anthropology of Kinship and Marriage—on MONDAY, from 2-4 pm. **Exercise #2: SUBMIT a 2- 4 page summary report of the interview. Please tape the interview and submit it as well.** All recorded interviews should begin as follows: **This is [your name] and I am sitting with [interviewee's name] here at Ben-Gurion University on [date] in order to talk about marriage. Do I have your permission to conduct this interview? [get response]. Great. Now tell me a little bit about yourself...**[get some basic demographics; ask about childhood home; sexual orientation, dating partners; and go!]

Post-mortem on Marriage Interview and, Writing, the "work" of fieldwork
Read: Bernard, Chapter 14 and/or Sanjek, Roger (1990) on fieldnotes: Are jottings and logs and notebooks still relevant in the computer age?

12) Summarizing discussion, clarification of Exercise #3.

Exercise #3: Due first day of second semester

Prepare the first five pages of YOUR research proposal.

Using the one paragraph abstract as your guide, this proposal includes:

Title and Abstract, 1 paragraph

Articulation of your research project and its goals: What, why, how and with whom, 1 page

Why is it important? Situate it theoretically and empirically in prior research, 2 pages

How do you intend to carry it out? Methods, 2 pages

Include a preliminary bibliography of **references cited** in your text.

Second Semester—Fieldwork Through the Critical Lenses of Experience and Time

Guest lecturer: Participant-observation fieldwork far from home.

AND discussion of Exercise #3.

A lifetime as an anthropologist under changing fieldwork circumstances:

Shokeid, Moshe, "From the Tikopia to polymorphous engagements". *Social Anthropology* (2007) 15:305-319.

Where is the Field?

Marcus, George, "Ethnography in/of the World System: The Emergence of Multi-Sited Ethnography" *Annual Rev. Anthropology* (1995) 24:95-117;

Hage, Ghassan, "A Not so multi-sited ethnography of a not so imaginary community". *Anthropological Theory* (2005) 5(4): 463-475. (continued again in weeks 6 and 10).

Fieldwork at Home: El-Or, *Educated and Ignorant (מסכלות ובורות)* Chapter 1.

Native Anthropologists? Narayan, Kirin, "How Native is a Native

Anthropologist?" *American Anthropologist* (1993) 95(3):671-686; Jackson, John (2005), *Real Black: Adventures in Racial Sincerity*, University of Chicago Press, pp. 151-159 and 260-263.

What is/is not a field? How is the fieldworker perceived?

D'Amico-Samuels, Deborah (1997) "Undoing Fieldwork" in *Decolonizing Anthropology*, F. Harrison, ed., and Markowitz, Fran, "Blood, Race, Soul and Suffering: Full-Bodied Ethnography and Expressions of Jewish Belonging" *Anthropology & Humanism* (2006) 31(1):41-56.

Sex, Sexuality and the Anthropologist: Risky Business or Field Strategy?

Askenazi and Markowitz (1999) "Sexuality and Prevarication in the Praxis of Anthropology" and Wim Lunsing (1999) "Life on Mars: Love and Sex in

Fieldwork on Sexuality and Gender in Urban Japan" both in *Sex, Sexuality and the Anthropologist*, Markowitz and Ashkenazi, eds. University of Illinois Press.

Failed fieldwork, or not? What's Race Got to Do With It? Schramm, Katharina, "You have your own history. Keep your hands off ours!" On Being Rejected in the Field" *Social Anthropology* (2005) 13(2):171-183. (compare with Markowitz 2002, "Creating Coalitions and Causing Conflicts" *Ethnos* 67(2):201-222).

Dangerous Fields: Ethnography on mean streets and in war zones. Mahmood (2008), "Anthropology from the Bones." Also take a look too at Nordstrom & Robben, eds (1995) *Fieldwork Under Fire: Contemporary Studies of Violence and Survival*.

The Internet as social space? Ethnography with, through and in cyberspace: McLelland (2002), "Using the Internet," and Burrell (2009), "The Field Site as a Network".

Advocacy, Militancy and Read one or both of the following: Nancy Scheper-Hughes (1995), "The Primacy of the Ethical," Bourgois, Philippe (1997), "Confronting the Ethics of Ethnography" in *Decolonizing Anthropology*.

Long-term fieldwork; ending fieldwork:

Markowitz, Fran (2011) "Tense and Tension in Long-Term Fieldwork;" *Anthropology and Humanism* 36(1):66-77; Shokeid, Moshe (2007) "The Curtain Falls."

Course summary: Where to go from here?

Student reports from the field: Ethnography as theory, experience, analysis, interpretation and reflexivity.

אוניברסיטת בן-גוריון
המחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה
תשע"ג (2012-13)
סמסטר סתיו ('א')
תואר שני

{ 258 }

Final project:

Research proposal including bibliography (see guidelines for first semester, exercise #3, ABSTRACT; Research Objectives and Goals; Methodology; Contribution to Field = 8 pages, and

Report of preliminary findings: what had been expected, what you found, what are your next steps, 2-5 pages

Due date: One month after the last day of class.

תיאוריות ארגוניות

(102-2-0067)

ד"ר תמר פרוש

שעת קבלה: יום שלישי 15-16 (בתיאום מראש)
דוא"ל: tparush@gmail.com

(שימו לב: ייתכנו שינויים קלים ברשימת הקריאה)

תיאור הקורס

מטרת קורס זה היא להציג בפני הסטודנטיות/ים תיאוריות ומושגים מרכזיים בלימודי הארגון. חקר הארגונים הוא אחד מתחומי המחקר החיוניים והמגוונים כיום, ונוכל להתרשם מהמגוון הרב של הפרספקטיבות התיאורטיות שמוחלות על ארגונים ומהתובנות – כמו גם הנקודות העיוורות – של כל אחת מהן. הקורס ינקוט גישה היסטורית וביקורתית: לצד ההיכרות עם התיאוריות ה"קנוניות" של לימודי הארגון, נלמד גם תיאוריות וגישות ביקורתיות, שמאתגרות את התיאוריות הקנוניות ואת הנרטיב המקובל על התפתחות לימודי הארגון.

הקורס מורכב מארבעה חלקים. בחלק הראשון נדון בתהליך הופעת התאגידים הגדולים והמעבר מהקפיטליזם הקלאסי לקפיטליזם הניהולי/תאגידי. נציג כמה הסברים לתהליך היסטורי זה, שכל אחד מהם מעוגן בפרספקטיבה תיאורטית שונה. נראה גם כיצד במקביל לעליית הקפיטליזם הניהולי, הונחו היסודות ללימודי הניהול והארגון כפי שהם מוכרים לנו כיום. החלק השני של הקורס יציג כמה תיאוריות ארגוניות שמתמקדות בהקשר הפנים-ארגוני. החלק השלישי יעסוק, ביתר הרחבה, בתיאוריות שעניינן יחסי ארגון-סביבה. לבסוף, החלק הרביעי של הקורס יוקדש לתמורות הגדולות שהביאו עמם הגלובליזציה, הניאו-

אוניברסיטת בן-גוריון
המחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה
תשע"ג (2012-13)
סמסטר סתיו ('א')
תואר שני

{ 260 }

ליברליזם והפוסט-פורדיזם של העשורים האחרונים, ולהשלכות של תהליכים אלה על אופני ההתארגנות, הניהול והעבודה כיום.

דרישות הקורס:

נוכחות חובה!

קריאת פריטי החובה המסומנים ב **.

השתתפות בדיונים בכיתה.

בחינת בית. בבחינה תתבקשו לנתח אירוע, תופעה או טענה הנוגעת לעולם הארגונים תוך התבססות על מאמרי החובה, ההרצאות והדיונים בכיתה.

בחינת הבית – 100%.

כל המאמרים, כולל המאמרים לקריאת הרשות, מצויים באתר הקורס.

אנא הביאו את הסילבוס איתכם לכל השיעורים.

שיעור 1: מבוא והצגת הקורס

** Perrow, C. (2002). "What Do Organizations Do?". In his *Organizing America: Wealth, Power, and the Origins of Corporate Capitalism*. Princeton: Princeton University Press, pp. 12-15.

א. צמיחת התאגידים הגדולים והופעת הקפיטליזם הניהולי

שיעור 2: הסברים כלכליים/רציונאליים: טכנולוגיה, אסטרטגיה, מבנה ו"היד הנראית"

** Chandler, A.D. (1977). "Introduction: The Visible Hand". In his *The Visible Hand: The Managerial Revolution in American Business*. Cambridge; Harvard University Press, pp. 1-12.

שנהב, יהודה. (1995). "רציונליזציה של השוק: צמיחת התאגידים ומיסודו של הניהול". בתוך מכונת הארגון: חקירה ביקורתית ביסודות תורת הניהול. ירושלים ותל-אביב: שוקן, עמ' 80-43.

צפיה בקטע קצר מתוך הסרט "התאגיד" (2003), במאים: ג'ניפר אבוט ומרק אכבר.

שיעור 3: הסברים כלכליים/רציונאליים (המשך): גישת עלות העיסקה (כשלון השוק)

** Pfeffer, Jeffrey. (1982). "A Market Failures Approach" In his: *Organizations and Organization Theory*. Ballinger Publishing Company. Pp. 134-147.

** Perrow, Charles. (1981). "Markets, Hierarchies and Hegemony." In: *Perspectives on Organizational Design and Behavior*. edited by Van de Den and W. Joyce. NY: John Wiley. Pp. 371-379.

White, S. (2000). Competition, Capabilities, and the Make, Buy, or Ally Decisions of Chinese State-Owned Firms. *Academy of Management Journal*. 43(3): 324-341.

שיעור 4: הסברים מוסדיים, חברתיים ופוליטיים לעליית התאגיד

** Roy, W. (1990). "Functional and Historical Logics in Explaining the Rise of the American Industrial Corporation." *Comparative Social Research* 12: 19-44.

Lai Si Tsui-Auch and Yong-Joo Lee. (2003). "The State Matters: Management Models of Singaporean Chinese and Korean Business Groups" *Organization Studies*, 24(4): 507-534.

ממן, דניאל. (2002/2010). "התהוות הקבוצות העסקיות – השוואה בין ישראל לדרום קוריאה". מתוך: ניצה ברקוביץ (עורכת), סוציולוגיה של ארגונים. רעננה: האוניברסיטה הפתוחה. עמ' 101-123.

שיעור 5: גישות ביקורתיות: התאגיד כמנגנון שליטה בעובדים

** ריצ'רד ס' אדוארדס. 2010 (1987). "דרכי שליטה בתהליך העבודה – ניתוח היסטורי". מתוך: ניצה ברקוביץ (עורכת), סוציולוגיה של ארגונים. רעננה: האוניברסיטה הפתוחה, עמ' 385-419.

** Braverman, Harry. (1974). *Labor and Monopoly Capital*. "The Origins of Management", pp. 59-69, "The Primary Effects of Scientific Management," pp. 124-138.

סייול, גראהם (1998/2010). "מישמוע הצוותים – שליטה על עבודת צוותים בתעשייה באמצעות התקנים אלקטרוניים ומעקב של חברי הצוות". מתוך: ניצה ברקוביץ (עורכת), סוציולוגיה של ארגונים. רעננה: האוניברסיטה הפתוחה, עמ' 438-474.

שיעור 6: גישות ביקורתיות (המשך): הניהול המדעי כפרויקט פרופסיונלי

** Taylor, F.W. (1981). "Scientific Management", in Grusky, O. and G.A. Miller (eds.), *The Sociology of Organizations: Basic Studies*. New York: The Free Press, pp. 55-66.

** שנהב, יהודה. (1995). מכונת הארגון: חקירה ביקורתית ביסודות תורת הניהול. ירושלים ותל-אביב: שוקן. פרק ה': "מדע הניהול בחדר התכנון של הפירמה", עמ' 141-171.

שיעור 7: צפייה בסרט: "תולדות הסרט הנע".

שיעור 8: מודל הביורוקרטיה של ובר ותרגומו בלימודי הארגון האמריקניים

** ובר, מקס. (1973). "הביורוקרטיה", בתוך מ. ליסק (עורך), סוגיות בסוציולוגיה: מבנה וריבוד חברתי. תל אביב: עם עובד, עמ' 247-263.

** שנהב, יהודה (2003/2010). "יסודותיה ההיסטוריים והאפיסטמולוגיים של תורת הארגון: מיזוג של תיאוריה סוציולוגית ושיח הנדסי". מתוך: ניצה ברקוביץ (עורכת), סוציולוגיה של ארגונים. רעננה: האוניברסיטה הפתוחה, עמ' 9-35.

Scott, W.R. (2002). Chapter 1: "The Subject is Organizations", in his *Organizations: Rational, Natural, and Open Systems*. New Jersey: Prentice-Hall, pp. 3-32.

שנהב, יהודה. (1995). מכונת הארגון: חקירה ביקורתית ביסודות תורת הניהול. ירושלים ותל אביב: שוקן. פרק ז': "הביורוקרטיה: שכלולו של מנגנון הפיקוח הארגוני", עמ' 203-222.

ברדה, יעל. (2012). הביורוקרטיה של הכיבוש. תל אביב וירושלים: הקיבוץ המאוחד ומכון ון ליר.

שיעור 9: ההקשר הישראלי: צמיחת הניהול הפרופסיונאלי בישראל

** פרנקל, מיכל. (2008). "צמיחתו של הניהול בישראל כדינמיקה של שדות חופפים".
סוציולוגיה ישראלית כרך י (1): עמ' 133-159.

Kalev, A., Shenhav, Y., & Vries, D. D. (2008). The State, the Labor Process, and the Diffusion of Managerial Models. *Administrative Science Quarterly* 53(1): 1-28.

פרנקל, מיכל. (2005/2010). "הפוליטיקה של התרגום - השפעת יחסי כוחות פוליטיים פנימיים על אופן אימוצם של רעיונות ניהול מיובאים". מתוך: ניצה ברקוביץ (עורכת), סוציולוגיה של ארגונים. רעננה: האוניברסיטה הפתוחה, עמ' 36-61.

שיעור 10: ...והיום: מקפיטליזם ניהולי לקפיטליזם פיננסי?

** Davis, G. F. (2011). "The Twilight of the Berle and Means Corporation". *Seattle University Law Review* 34: 1121-1138.

Perrow, C. (2010). "The Meltdown was Not an Accident". In M. Lounsbury and P. M. Hirsch (Eds.) *Markets on Trial: The Economic Sociology of the U.S. Financial Crisis: Part A (Research in the Sociology of Organizations, Volume 30)*, Emerald Group Publishing Limited, pp. 309-330.

Schneiberg, M. (2011). "Toward an Organizationally Diverse American Capitalism? Cooperative, Mutual, and Local, State-Owned Enterprise". *Seattle University Law Review* 34: 1409-1434.

שיעור 11: צפייה בסרט "המעגל הפנימי" (2010), במאי: צ'ארלס פרגוסון.

ב. ההקשר הפנים-ארגוני: היבטים נבחרים

שיעור 12: גישת יחסי האנוש

** Roethlisberger, F.J., and Dickson, W.J. (1961). "Human Relations", in Grusky, O. and G.A. Miller (Eds.), *The Sociology of Organizations: Basic Studies*. New York: The Free Press, pp. 67-83.

** שנהב, יהודה. (1991). הפסיכולוגיה התעשייתית ומיתוס הפריזון. אידיאולוגיות ניהול בעידן הרציונליות. תל אביב: אוניברסיטה משודרת, משרד הביטחון. עמ' 69-60.

Roy, Donald (1954). "Efficiency and 'the Fix': Informal Intergroup Relations in a Piecework Machine Shop". *American Journal of Sociology* 60, 3: 255-267.

שיעור 13: אסכולת קארנגי וקבלת החלטות בארגונים

** March, J.G., and Simon, H.A. (1958). *Organizations*. New York: Wiley. Chapter 6: "Cognitive Limits on Rationality", pp. 136-161.

** Styhre, A., Wikmalm, L., Olilla, S., and Roth, J. (2010). "Garbage-Can Decision Making and the Accommodation of Uncertainty in New Drug Development Work". *Creativity and Innovation Management* 19(2): 134-146.

Cohen M.D., J.D. March, and J.P. Olsen. 1972. "A Garbage Can Model of Organizational Choice". *Administrative Science Quarterly* 17, 1: 1-25.

Weick, K. E. 1976. "Educational Organizations as Loosely Coupled Systems". *Administrative Science Quarterly* 21(1): 1-19.

שיעור 14: תרבות ארגונית

** קונדה, גדעון. (2000). מהנדסים תרבות. תל אביב: חרגול. פרק 1: "תרבות וארגון", עמ' 36-9.

Ailon-Souday, G., and Kunda, G. (2003). "The Local Selves of Global Workers: The Social Construction of National Identity in the Face of Organizational Globalization". *Organization Studies* 24(7): 1073-1096.

Hochschild, A. R. (1983). "Managing Feeling". In her *The Managed Heart: Commercialization of Human Feeling*. Berkeley: University of California Press, pp. 35-55.

Kaplan, S. (2011). "Strategy and PowerPoint: An Inquiry into the Epistemic Culture and Machinery of Strategy Making". *Organization Science* 22: 320-346.

שיעור 15: מגדר בארגונים

**ברקוביץ, ניצה (2007/2010). "נשים וגברים של הארגון: רזאבת' קנטר וייצור הנשיות והגבריות באמצעות ארגון העבודה". מתוך: ניצה ברקוביץ (עורכת), סוציולוגיה של ארגונים. רעננה: האוניברסיטה הפתוחה, עמ' 119-186.

פרנקל, מיכל (2008/2010). "מתכנתות מחדש את הנשיות? הבניית זהות מיגדרית בתעשיית ההיי-טק בישראל בין הסדר המיגדרי הגלובלי והמקומי". מתוך: ניצה ברקוביץ (עורכת), סוציולוגיה של ארגונים. רעננה: האוניברסיטה הפתוחה, עמ' 158-180.

ג. יחסי ארגון-סביבה

שיעור 16: תאוריית ההתניה המבנית

** Pfeffer, Jeffrey. (1982). "Structural Contingency Theory. In his: *Organizations and Organization Theory*. Ballinger Pub. Pp. 147-162.

יחזקאל, אורלי ושנקר, עודד. (2005). תיאורית תלות מצב. בתוך: ניהול בין-לאומי. האוניברסיטה הפתוחה, עמ' 153-161.

Stephen Barley. (1996). "Technology as an Occasion for Structuring: Evidence from Observations of CT Scanners and the Social Order of Radiology Departments." *Administrative Science Quarterly*, 31:78-108.

שיעור 17-18: תאוריית התלות במשאבים

** Pfeffer, Jeffrey. (1982). "Resource Dependence" In his: *Organizations and Organization Theory*. Ballinger Pub, pp. 192-204.

**Alexander, V. D. (1998). "Environmental Constraints and Organizational Strategies." In W. W. Powell and E. Clemens (Eds.), *Private Action and the Public Good*. New Haven: Yale University Press, pp. 272-290.

** ברקוביץ, ניצה, וגורדון, ניב. (2010). הכלכלה הפוליטית של משטרים על-לאומיים: המקרה של ארגוני זכויות אדם בישראל. המרחב הציבורי 4: 75-109

Pfeffer, J., and Salancik, G.R. (1979). *The External Control of Organizations*. New York: Harper & Row. Chapter 1, pp. 1-20.

יחזקאל, אורלי ושנקר, עודד (2005). תיאורית תלות-משאבים. בתוך: ניהול בין-לאומי. האוניברסיטה הפתוחה. עמ' 162-166.

שיעור 19: רשתות בין-ארגוניות

**Powell, W. W. (1990). "Neither Market nor Hierarchy: Network Forms of Organization". *Research in Organizational Behavior* 12: 295-336.

ולטר וו' פאוול, קנת' וו' קופוט ולורל סמית-דור. 2010. שיתוף פעולה בין-ארגוני ומקום החדשנות: רשתות למידה בביוטכנולוגיה. מתוך: ניצה ברקוביץ (עורכת). **סוציולוגיה של ארגונים**. רעננה: האוניברסיטה הפתוחה. עמ' 200-238.

Nohria, N. (1992). "Is a Network Perspective a Useful Way of Studying Organizations?", in Nohria, N. and R.G. Eccles (eds.), *Networks and Organizations*. Boston: Harvard Business School Press, pp. 1-22.

שיעור 20: הגישה האקולוגית ואוכלוסיות של ארגונים

** מורגן, גארט. (2010). "הברירה הטבעית: התפיסה הארגונית של אקולוגיה של אוכלוסיות". מתוך: ניצה ברקוביץ (עורכת), סוציולוגיה של ארגונים. רעננה: האוניברסיטה הפתוחה, עמ' 64-69.

** Perrow, C. (1986). "The Population-Ecology Model." In his *Complex Organizations: A Critical Essay*. NY: Random House, pp. 208-218.

Hannan, M.T., and Freeman, J. (1989). *Organizational Ecology*. Cambridge: Harvard University Press. Chapter 1, pp. 3-27.

Haverman, H. and Cohen, L. (1994). "The Ecological Dynamics of Careers: the Impact of Organizational Founding, Dissolution, and Merger on Job Mobility." *American Journal of Sociology* 100(1): 104-152

שיעור 21: התאוריה המוסדית החדשה

** Meyer, J.W., and Rowan, B. (1977). "Institutional Organizations: Formal Structure as Myth and Ceremony". *American Journal of Sociology* 83: 340-363.

** DiMaggio, P. J., and Powell, W. W. (1983). "The Iron Cage Revisited". *American Sociological Review* 48: 147-160.

DiMaggio, P. J., and Powell, W. W. (1991). "Introduction". In Powell, W. W. and DiMaggio, P. J. (Eds.), *The New Institutionalism in Organizational Analysis*. Chicago: University of Chicago Press, pp. 1-38.

שיעור 22: התאוריה המוסדית החדשה (המשך): ביקורות ומגמות עכשוויות

** Lounsbury, M., Ventresca, M., and Hirsch, P.M. (2003). "Social Movements, Field Frames and Industry Emergence: A Cultural-Political Perspective on US Recycling". *Socio-Economic Review* 1: 71–104.

DiMaggio, P. J. (1988). "Interest and Agency in Institutional Theory". In L. G. Zucker (Ed.), *Institutional Patterns and Organizations*. Cambridge, MA: Ballinger, pp. 3-22.

Lawrence, T. B., and Phillips, N. (2004). "From Moby Dick to Free Willy: Macro-Cultural Discourse and Institutional entrepreneurship in Emerging Institutional Fields". *Organization* 11(5): 689-711.

Sgourev, S. V. (2011). "'Wall Street' Meets Wagner: Harnessing Institutional Heterogeneity". *Theory and Society* 40: 385-416.

Abrahamson, E. 1996. "Management fashion". *Academy of Management Review*, 21, 254-285.

Barley, S.R. (2010). "Building an institutional field to corral a government: A case to set an agenda for organization studies". *Organization Studies* 31: 777-805.

ד. גלובליזציה, ניאו-ליברליזם ופוסט-פורדיזם

שיעורים 23-26

** פילק, דני. (2004). "ישראל מודל 2000: פוסט-פורדיזם ניאו-ליברלי". בתוך: שלטון ההון: החברה הישראלית בעידן הגלובלי. דני פילק ואורי רם (עורכים). הוצאת הקיבוץ המאוחד, עמ' 34-56.

** סמית, ויקי. (2010). "דרכים חדשות לארגון העבודה". בתוך: ניצה ברקוביץ (עורכת), סוציולוגיה של ארגונים. רעננה: האוניברסיטה הפתוחה, עמ' 602-626.

בוקסבאום, יערה ואחרות. (2008). עובדות בשוק תעסוקה מעורער. חיפה: מרכז מהות.

גוצלב, רונה ואורלי בנימין. (2006). "גמדים או רובוטים? מחויבות ודה-הומניזציה כלפי עובדים 'זמניים' בקרב מנהלי משאבי אנוש במגזר הציבורי". סוציולוגיה ישראלית 2(2): 280-253.

** שמיר, רונן. (2007). "שוק פרטי ולחץ ציבורי: על עיצוב מושג האחריות החברתית של תאגידים". בתוך: דורות, מרחבים, זהויות, בעריכת חנה הרצוג ואחרים. מכון ון ליר והקיבוץ המאוחד, עמ' 258-237.

Powell, W. W. (2001). "The Capitalist Firm in the Twenty-First Century: Emerging Patterns in Western enterprise". In TP. J. DiMaggio (Ed.), *The Twenty-First-Century Firm*. Princeton and Oxford: Princeton University Press, pp. 33-68.

Kalleberg, A., B. Reskin, et al. (2000). "Bad Jobs in America: Standard and Nonstandard Employment Relations and Job Quality in the United States." *American Sociological Review* 65: 256-278.

Broschak, J. P; A. Davis-Blake and E. S. Block. (2008). "Nonstandard, Not Substandard: The Relationship among Work Arrangements, Work Attitudes, and Job Performance". *Work and Occupations* 35(3): 3-43.

Barley, S. R., and Kunda, G. (2004). "Unlikely Rebels". In their *Gurus, Hired Guns, and Warm Bodies: Itinerant Experts in a Knowledge Economy*. Princeton: Princeton University Press, pp. 1-32.

תיאוריות של חברה ותרבות

קורס שנתי
מספר קורס: 0-102-2-23
בניין 72 חדר 502

ד"ר איסמאעיל נאשף.
בניין 72 חדר 380.
שעות קבלה: יום ג' 12-13.
דוא"ל: esmail@bgu.ac.il

מטרת קורס זה היא הצגת מפה של ההתפתחות של התיאוריות אשר עוסקות בחברה ובתרבות מאז שלהי הנאורות ועד ימינו. המפה אשר נציג בנויה על שלושה מרכיבים בסיסיים והקשרים ביניהם: ההיסטוריה, התיאוריה, והביקורת. ההיסטוריה היא אותם תהליכים חברתיים כלכליים אשר מתוכם ובהקשרם צומחת צורת חשיבה תיאורטית מסוימת. מנגד, התיאוריה מקיימת מעין היסטוריה משלה, אותם חוקים פנימיים אשר מגדירים אותה ואת יחסה אל האובייקטים אודותיהם היא מתמקמת ומנסה לפרש, לתחם, ואף לפעמים ליצור. הביקורת היא אותה פרקטיקת התכה אשר מאפשרת תנועה רב-כיוונית של פירוק והרכבה של תיאוריות בהקשרים היסטוריים משתנים. בכך בעצם הביקורת מאפשרת גם סוגי התערבות שונים של התיאוריה בתהליכים חברתיים היסטוריים שונים. לצד הבקיאות בידע התיאורטי אודות החברה

והתרבות שמפה זו תאפשר, המשתתפים/ות ירכשו את הכלים הבסיסיים של חשיבה תיאורטית ביקורתית על החברה והתרבות של זמננו. המפגשים מתבססים על קריאה דיון והצגה של נושאי הקורס על סמך הטקסטים הנלווים. בכל מפגש תהיה הצגה כללית מטעם המרצה, הצגה ביקורתית של אחד המשתתפים/ות, ודיון מעמיק בסוגיות הרלוונטיות. על כל משתתף/ת לבנות פרויקט מחקרי תיאורטי אשר יתמקד סביב אחד מנושאי הקורס. בסמסטר השני תהיה הצגה של פרויקטי המחקר השונים, ואשר בסיום השנה יוגשו בצורת עבודה סמינריונית.

דרישות הקורס:

נכחות חובה.

השתתפות פעילה.

הצגת נושא.

הצגת פרויקט מחקרי.

עבודה סמינריונית.

ציון הקורס:

נכחות והשתתפות: 15%.

הצגת נושא: 15%.

הצגת פרויקט מחקרי: 30%.

עבודה סמינריונית בנושא הפרויקט המחקרי התיאורטי: 40%.

אוניברסיטת בן-גוריון
 המחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה
 תשע"ג (2012-13)
 סמסטר סתיו (א')
 תואר שני

{ 277 }

סמסטר א
 (כפוף לשינויים)

מועד	נושא השיעור	חומר קריאה
.1	מבוא: הצגת הקורס.	
.2	קריאה וכתובה של ההיסטוריה	White, pp. 1-42. Chakrabarty, pp. 27-71.
.3	קריאה וכתובה של התיאוריה הביקורתית	הורקהיימר, עמ. 57-100. Young, pp. 1-20, 48-68.
.4	מהי הנאורות?	קנט, עמ. 7-16. Foucault, pp. 32-50.
.5	על האדון והעבד	Beiser, pp. 174-191. Kojève, pp. 3-30. קליין (כל הספר).
.6	מרקס I	Marx, pp. 279-400.

אוניברסיטת בן-גוריון
 המחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה
 תשע"ג (2012-13)
 סמסטר סתיו (א')
 תואר שני

{ 278 }

מרקס, עמ' 160-29.	מרקס II		.7
ניטשה, הספר.	ניטשה		.8
Weber, entire book. ספר זה של ובר קיים גם בעברית.	ובר		.9
Durkheim, entire book. ספר זה של דורקהיים קיים גם בעברית.	דורקהיים		.10
לוי-שטראוס, הספר.	לוי-שטראוס		.11
גרמשי עמ. 35-52, 75- .133 Mannheim, pp. 55-108.	חקר האידיאולוגיה		.12
Horkheimer & Adorno, entire book.	שלילה I		.13
פאנון, הספר.	שלילה II		.14

אוניברסיטת בן-גוריון
 המחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה
 תשע"ג (2012-13)
 סמסטר סתיו (א')
 תואר שני

סמסטר ב
 (כפוף לשינויים)

חומר הקריאה	נושא השיעור	מועד	
Habermas, pp. 1-88. גירץ, עמ' 13-85.	מיסוד הביקורת		.1
פוקו, הספר.	המפנה הצרפתי I		.2
Bourdieu, entire book.	המפנה הצרפתי II		.3
Bhabha, pp. 1-84. Hall, pp. 468-478.	מעמד הצבע צבע המעמד		.4
Latour, the entire book.	החזרה המפוקפקת של החומר		.5
ג. דיבור, הספר.	חקר הראווה		.6
Zizek, pp. 1-54. Butler, pp. 1-98.	ההמצאה מחדש של התחום		.7
	הצגה של		.8

אוניברסיטת בן-גוריון
המחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה
תשע"ג (2012-13)
מסטר סתיו (א')
תואר שני

{ 280 }

	פרויקטים		
	הצגה של פרויקטים		.9
	הצגה של פרויקטים		.10
	הצגה של פרויקטים		.11
	הצגה של פרויקטים		.12
	הצגה של פרויקטים		.13
Norris, the entire book.	סיכום		.14

מקורות:

- גירץ, ק., 1991. פרשנות של תרבויות. ירושלים: כתר.
- גרמשי, א., 2004. על ההגמוניה: מבחר מתוך 'מחברות הכלא'. ת"א: רסלינג.
- דורקהיים, א., 2006 [1895]. הכללים של המתודה הסוציולוגית. ת"א: רסלינג.
- דיבור, ג., 2001. חברת הראווה. ת"א: בבל.
- הורקהיימר, מ., 1993. תיאוריה מסורתית ותיאוריה ביקורתית. בתוך אדורנו, ת. ו., והורקהיימר, מ., אסכולת פרנקפורט: מבחר. תל-אביב: ספריית פועלים.
- לוי-שטראוס, ק., 2006. גזע, היסטוריה, תרבות. ת"א: רסלינג.
- מרקס, ק., 2011. הקפיטל: ביקורת הכלכלה המדינית. ת"א: הקיבוץ המאוחד.
- ניטשה, פר., 1979. מעבר לטוב ולרע. בתוך פ. ניטשה מעבר לטוב ולרע; לגניאולוגיה של המוסר. ירושלים ות"א: שוקן.
- פאנון, פ., 2006. מקוללים עלי אדמות. ת"א: בבל.
- פוקו, מ., 2005. הארכיאולוגיה של הידע. ת"א: רסלינג.
- קליין, י., 1978. הדיאלקטיקה של האדון והעבד: פירוש לפרק מתוך "הפנומנולוגיה של הרוח" של הגל. ת"א: עם עובד ואוניברסיטת חיפה.
- קנט, ע., 2009 [1784]. תשובה לשאלה: מהי הנאורות? בתוך ע. קנט מהי הנאורות: כתבים פוליטיים. ת"א: רסלינג.

Beiser, F., 2005. *Hegel*. London: Routledge.

Bhabha, H., 1994. *The Location of Culture*. London: Routledge.

Bourdieu, P., 1977. *Outline of a Theory of Practice*. Cambridge: Cambridge University Press.

- Butler, J., 1993. *Bodies that Matter: On the discursive limits of "sex"*. London: Routledge.
- Chakrabarty, D., 2000. *Provincializing Europe: Postcolonial thought and historical difference*. Princeton: Princeton University Press.
- Durkheim, E., 1964. *The Rules of Sociological Method*. N. Y.: The Free Press.
- Foucault, M., 1984. What is Enlightenment? In P. Rabinow (ed) *The Foucault Reader*. N.Y.: Pantheon Books.
- Habermas, J., 1989. *The Structural Transformation of the Public Sphere: An inquiry into a category of bourgeois society*. Cambridge, M.A.: MIT Press.
- Hall, S., 1996. What is this 'balck' in black popular culture? In D. Morely and K. H. Chen (eds.) *Stuart Hall: Critical dialogues in cultural studies*. London: Routledge.
- Horkheimer, M., and Adorno, T. W., 1989. *Dialectic of Enlightenment*. N.Y.: Continuum.
- Kojeve, A., 1980[1947]. *Introduction to the Reading of Hegel*. Ithaca: Cornell University Press.
- Latour, B., 2005. *Reassembling the Social: An introduction to actor-network theory*. Oxford: Oxford University Press.
- Mannheim, K., 1936. *Ideology and Utopia: An introduction to the sociology of knowledge*. N.Y.: Harcourt.

Marx, K., 1975. *Early Writings*. London: Penguin.

Norris, C., 2009. *Badiou's Being and event*. N.Y.: Continuum.

Weber, M., 2001 [1930]. *The Protestant Ethics and the Spirit of Capitalism*. London: Routledge.

White, H., 1973. *Metahistory: The historical imagination in nineteenth-century Europe*. Baltimore: The John Hopkins University Press.

Young, R., 1990. *White Mythologies: Writing history and the West*. London: Routledge.

Zizek, S., 1997. *The Sublime Object of Ideology*. London: Verso.

אוניברסיטת בן-גוריון
המחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה
תשע"ג (2012-13)
סמסטר סתיו (א')
תואר שני

אוניברסיטת בן-גוריון
המחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה
תשע"ג (2012-13)
סמסטר סתיו (א')
תואר שלישי

{ 285 }

תואר שלישי

סדנת דוקטורנטים

ד"ר ניר אביאלי (avieli@bgu.ac.il)

ד"ר אורי שוויד (shwed@bgu.ac.il)

מטרות: מטרת הסדנה לעודד ולקדם את ביצוע המחקר ואת כתיבת עבודת הדוקטורט ע"י דיון בסוגיות שונות הקשורות לתהליכי המחקר והכתיבה. במהלך הסדנה יציגו המשתתפים חלקים שונים ממחקרם, בע"פ ובכתב. נעסוק בהצגת הטיעונים המחקריים ונקיים דיון ביקורתי שיעסוק ב"מה" וב"איך" של המחקר הסוציולוגי והאנתרופולוגי, תוך התמקדות בשאלות הסגוליות הקשורות לכל מחקר. נדון גם בנושאים כלליים כגון כתיבת הצעת המחקר, הגדרת השדות התיאורטיים והאמפיריים של המחקר, המהלך המתודולוגי ועוד. דגש רב יושם על תהליך הכתיבה עצמו, תוך דיון בסוגים וסוגות שונים של טקסטים מדעיים. במהלך השנה נארח חברי מחלקה אשר יקיימו דיון בסוגיות שונות כגון תהליכי פרסום אקדמיים, פרסום בכתבי עת ובהוצאות ספרים, פוסט-דוק ובניית קריירה אקדמית.

מהלך: למשתתפים תפקיד מרכזי בהובלת הסדנה. חוקרים אשר מציגים את עבודתם יחלקו את חומרי הקריאה בשיעור שקודם למועד ההצגה שלהם. כדי לקיים דיון ענייני ומועיל, משתתפי הסדנה מתבקשים לקרוא את החומר ולהגיע מוכנים לדיון וכן להשתתף באופן סדיר ופעיל בדיון בכיתה.

בהצלחה

אורי וניר